

SMELO V LETO 1979

Da bi bilo prihodnje leto vsaj takšno, kot je bilo minulo! To je dokaj pogosten vzdih posameznikov ob vstopu v novo leto. Takšna želja pa vsebuje nekakšno plahost in negotovost, ki sta marsikdaj povsem odveč. Zato si Litostrojčani raje voščimo med seboj tako, da bi bilo prihodnje leto še boljše, kot je bilo minulo! Mar ne?

Seveda pa nas nikjer ne čaka že pogrnjena miza. Gornje smelo voščilo priporočamo le na podlagi naših rezultatov v letu 1978 ter pogojev in možnosti, ki jih bomo imeli v letu 1979.

Morda leto 1978 niti ne bo poslovno najbolj uspešno, vsekakor pa bo predstavljalo leto, v katerem smo v praksi pričeli uresničevati bistvene kakovostne in količinske spremembe, tako v proizvodnem, kakor tudi v družbenem smislu.

Zelo razveseljiva je ugotovitev, da je dejanska letna realizacija naših proizvodov v zadnjih treh letih v stalnem porastu. Od leta 1975 dalje smo jo povečali povprečno po 7 odstotkov letno, pri čemer pa ugotavljamo, da niso izrabljene vse možnosti za doseganje še boljših rezultatov. Ti dobri rezultati pa niso bili doseženi s kakšnim obširnejšim vključevanjem novih proizvodnih zmogljivosti v proizvodni proces. Zamenjava izrabljenih strojev z novimi in postopno vključevanje sodobnejših tehnoloških postopkov pa je le dolžnost dobrega gospodarja, da tako ukrepa. Istočasno pa je to tudi dokaz, kje in kakšne so rešitve za pot naprej in navzgor v smislu napredka in vsestranskega boljšega počutja.

Na osnovi teh pozitivnih smeri zadnjih nekaj let so temeljne organizacije združenega dela načrtovalle svoje proizvodne programe za leto 1979. Kot je nam v tem trenutku znano (medtem usklajevalni postopek še traja), načrtujemo za leto 1979 skoraj tridesetodstotni porast količinske blagovne proizvodnje v primerjavi z letom 1978. Morda preveč, morda pa celo premalo. **Odgovor na to dilemo nam ne bodo dale načrtovane količine proizvodov, temveč dohodek, kolikor ga potrebujemo in moramo ustvariti.**

Kljub »negativnemu odnosu« do količin (tonaže) pa vseeno navedimo, da so v celoti vse načrtovane količine pokrite z naročili, razen nekaterih proizvodov s krajšim proizvodnim rokom. Vsekakor pa je s tem izpolnjen eden od pogojev za našo boljšo prihodnost.

Kaj nam bo povedal zaključni račun našega poslovanja v letu 1978, še ne vemo. Ocenjujemo, da bo znašala fakturirana realizacija, v približno enakem obsegu pa tudi plačana realizacija, za 5 odstotkov več, kot pa smo jo predvideli za leto 1978. To bi bilo idealno ali vsaj zelo dobro, če ne bi **obračun celotnega prihodka** potekal po dogovorjenem vrstnem redu. Najprej je potrebno odšteti **porabljena sredstva**, da zremo za velikost ustvarjenega **dohodka**. Ko od njega odštujemo še **obveznosti** iz dohodka, se dokopljemo do najbolj motiviranega dela tega obračuna, to je do **čistega dohodka**. Čisti dohodek pa vsebuje sredstva za naše osebne dohodke, sredstva za stanovanjsko izgradnjo, sredstva za skupno porabo, posojila za nerazvite, posojila po samoupravnih sporazumih, sredstva, ki ostanejo temeljnim organizacijam združenega dela, in sredstva za rezervni sklad. Namenoma smo, čeprav površno, preleteli ta obračun, kajti v njem so vsebovani vsi družbenoekonomski odnosi tako temeljne in delovne organizacije, kakor tudi drugih samoupravnih združenj in skupnosti. **Zato se mora obračun izteči! Tudi za postavke na koncu obračuna morajo ostati zadostna sredstva. Šele takrat posluje temeljna organizacija uspešno in pozitivno.**

S takim obračunom smo se dodobra spoznali ob letošnjem devetmesečnem obračunu pri vseh temeljnih organizacijah,

vendar z obračunom nismo prišli do kraja pri vseh postavkah. Res pa je, da je delovna organizacija poslovala pozitivno. Ze po tradiciji je zadnje tromesečje leta najbolj uspešno, zato upamo, da bo letni obračun to hibo odpravil.

Tudi pri načrtovanju fakturirane in plačane realizacije za leto 1979 predvidevamo pomemben premik navzgor. Zunanja realizacija naj bi znašala najmanj 1 milijardo in 600 milijonov dinarjev. Toliko naj bi iztržili za naše proizvode in storitve. Ta iztržek (celotni dohodek) pa bo potem podvržen že omenjenemu obračunu. Zato tudi točne vrednosti načrtovane zunanje realizacije v tem trenutku še ne poznamo, kajti pri načrtovanju moramo izhajati iz potrebnega dohodka in upoštevati vse, kaj želimo doseči, kakor tudi, kaj vse že dogovorjenega moramo izpolniti. Zato vsestransko usklajevanje in načrtovanje ni prav nič lahko. Prepričani smo, da se bomo dogovorili za realno vrednost načrtovane zunanje realizacije. Sicer pa dosti izbire ni, kajti omenjena vrednost predstavlja v glavnem ovrednotena že sprejeta naročila naših proizvodov in storitev, toda po priznanih cenah kupcev in trga. Smatramo, da pridobljena in ovrednotena naročila, ki so predvidena za realizacijo v letu 1979, izpolnjujejo drugi pogoj za smel vstop v naslednje leto.

Ne moremo pa mimo dejstva, da se naročila za individualno proizvodnjo ne pridobivajo tako zlahka niti na domačem niti na tujem trgu. Naj omenimo podatke za leto 1978, ko smo od 100 odstotkov vrednosti izstavljenih ponudb pridobili le 10 do 20 odstotkov naročil! Mimogrede: na urejenem (prostem) svetovnem trgu je poprečni izplen ponudb še manjši za takšno vrsto proizvodnje, kot je naša. Zato pa je konkurenca toliko ostrejša, kar vpliva tudi na naše poslovanje. Toda, kot smo že povedali, naročila so tu!

Tudi nadaljnji pogoj za dobre izgledne v letu 1979 smo v dokajšnji meri že izpolnili. To je odnos naročil za domači trg v primerjavi z izvozom. Trenutno razmerje znaša 65 proti 35 odstotkom. Ta podatek je v tem trenutku le informativen. Vsekakor pa sta pred nami dve pomembni nalogi na tem področju. Skrbeti moramo za pokrivanje potrebnega uvoza z izvozom, tako na konvertibilna tržišča, kakor tudi v dežele v razvoju. Ti dve nalogi sta dolgoročnega značaja in kot taki nikoli zadostno izpolnjeni.

Prepričani smo, da smo bili sproti zadostno obveščeni o naših odločitvah v zvezi z razširitvijo proizvodnih zmogljivosti za proizvodnjo talnih transportnih sredstev in preoblikovalne opreme, livarn ter nekaterih večjih obdelovalnih strojev. Stvarni dokazi so že vidni. Zato lahko trdimo, da tudi ta naš srednjeročni program predstavlja tisto trdno osnovo, na kateri lahko gradimo našo zanesljivejšo prihodnost. Tudi fluktuacija sodelavcev je dokaj upadla. Tudi to je dober znak. Seveda pa bi imeli tudi o naših slabostih kaj reči, o pomanjkljivosti in o nedogovorjenih rečeh. Toda tokrat jih ne bomo naštevali, lahko bi bile tudi subjektivne, ocenjevanje posameznikov. Prav zato smo se nekoliko dlje časa pomudili pri razlagi obračuna delitve celotnega dohodka, ki objektivno (realno) oceni našo sposobnost, tako posameznih temeljnih organizacij kakor tudi

Vseu Litostrojčanuom
veselo in uspešno
novo leto 1979

Začnimo bitko za plan že prvi delovni dan v novem letu

Ko ob zaključku leta na zborih delavcev načrtujemo proizvodnjo za prihajajoče leto, načrtujemo tudi sredstva za izdelovalni material, za obnovo izrabljenih strojev, za modernizacijo in razširitev proizvodnje, za osebne dohodke in družbeni standard. Načrtujemo, kaj in kako bomo delali v prihodnjem letu, da bomo lahko zadovoljili vse naše in skupne družbene potrebe.

Naša samoupravna socialistična ureditev nam je omogočala hitro rast osebnega in družbenega standarda. Naše potrebe so vsako leto večje. Zadovoljevanje teh potreb pa nam lahko omogoči samo povečanje proizvodnje, ki je rezultat višje produktivnosti in boljšega izkoriščanja materiala, strojev in delovnega časa.

V preteklih letih smo skoraj neopazno zamenjali mnogo izrabljenih strojev z novimi modernejšimi, s stroji, ki omogočajo večjo produktivnost, in s tem večji dohodek.

Vendar tudi moderni stroji ne proizvajajo sami. Potreben je človek, ki s svojim znanjem in prizadevnostjo kar v največji meri izrabi njegovo delovno zmogljivost. Potrebna je dobra organizacija dela.

Delavci samoupravljalci, se zavedamo, da so rezultati odvisni od delovnega prispevka vsakega izmed nas in ki smo s skupnim ciljem združili svoje delo v temeljnih organizacijah, v delovnih skupnostih in v delovni organizaciji.

Za leto 1979 načrtujemo bistveno povečanje obsega proizvodnje in dohodka. Načrt upošteva večje proizvodne zmogljivosti, ki nam jih omogočajo sodobnejši stroji in sodobna tehnologija, in jih v preteklih letih še nismo v celoti izkoristili. Sloni pa tudi na dejstvu, da smo začeli tudi že praktično uresničevati določbe v duhu zakona o združenem delu. Naši samoupravni akti, ki smo jih skupno oblikovali in sprejeli, nam omogočajo, da smo seznanjeni z izpolnjevanjem naših načrtov, da sproti in pravočasno ukrepamo, da lahko vsak odločujoče vpliva na rezultate svojega dela in da z rezultati svojega dela tudi razpolaga.

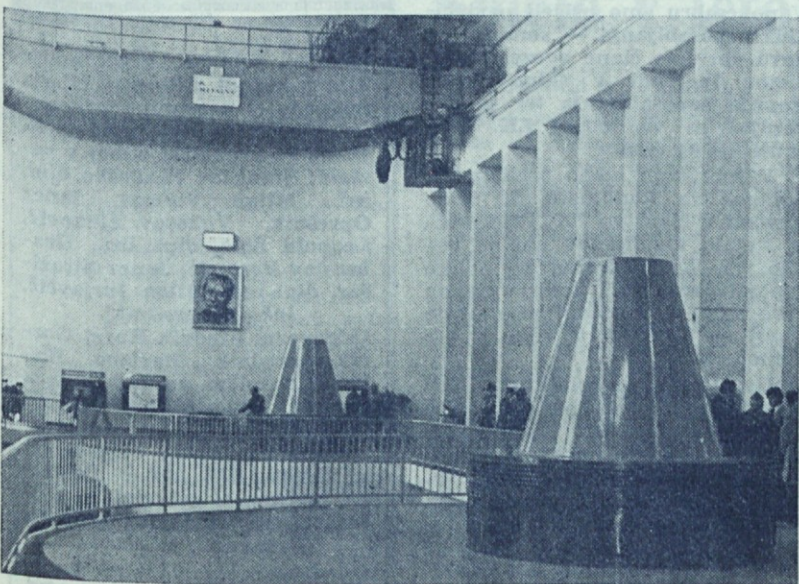
Konec leta pa je tudi čas, ko se ozremo na minulo leto, čas ko ugotavljamo, kako smo izvršili naloge, ki smo si jih sami začrtali v začetku leta, kako smo delali in kje smo imeli težave, vse to z namenom, da bi nam te izkušnje koristile pri delu v prihodnjem letu.

Tudi v minulem letu se je ponovilo staro pravilo, da delamo v začetku leta precej lagodno, proti koncu leta pa z mnogo večjo prizadevnostjo v veliki meri to nadoknadimo.

Načrt za leto 1979 nam ne dopušča takega ravnanja. Ne smemo dopustiti, da bi bila proizvodnja v kateremkoli mesecu novega leta manjša, kot je proizvodnja v zadnjih mesecih tega leta. Začnimo bitko za plan že prvi delovni dan v novem letu, kajti samo tako bomo uspeli izpolniti letni proizvodni načrt, ki znatno presega dosedanje meje in katerega izpolnitev nam bo omogočila tudi zadovoljitev vseh naših potreb.

F. Gregorič

ZASTAVE NA FORMINU (berite o tem na str. VIII)

Pogled v strojnico HE Formin (foto V. Udovič)

(Nadaljevanje na 3. strani)

Dejavnost komunistov

V mesecu novembru sta bili dve seji OK ZKS Ljubljana-Siška, na katerih je bila obravnavana problematika stanovanjskega gospodarstva, osnutek statutarnega sklepa, politično varnostna ocena v občini in ocena osnutka smernice za uresničevanje družbenega plana občine Ljubljana-Siška. Ob obilici tekočega dela je bila poglobljena razprava na teh področjih dokaj velika obremenitev za člane občinske konference ZKS, za člane osnovnih organizacij ZK pa nove obveznosti in odgovornosti pri uresničevanju sklepov in stališč občinske konference ZKS.

Skratka, poglobljena razprava naj bi na teh področjih dokaj korenito spremenila odnose in delo v prihodnjem obdobju, predvsem pa omogočila razrešitev slabosti na nekaterih področjih dela. Tudi komunisti v Litostroju bomo morali skupaj z vsemi delavci na teh področjih dela uresničevati nove naloge, ki jih bomo oblikovali in zastavili v široki razpravi vseh delavcev.

Na 6. seji občinske konference ZKS je statutarna komisija občinske konference v skladu z idejami in političnimi izhodišči kongresov posredovala osnutek statutarnega sklepa o organiziranosti in delovanju zveze komunistov v občini članom občinske konference.

Izhodišče razprave je bilo podano z mislijo, da je statutarni sklep o delovanju in organiziranosti ZK skupaj s statutom ZKJ in statutom ZKS enoten statutarni dokument ter da je eden najvažnejših dokumentov v občini. Občinska konferenca ZKS je sprejela na podlagi razprave naslednje predloge statutarne komisije:

1. Predlog statutarnega sklepa se daje vsem osnovnim organizacijam ZK v razpravo in sprejem.

2. Statutarna komisija je dolžna spremljati potek javne razprave, obravnavati vse predloge in pripombe ter skladno s statutom ZKJ in statutom ZKS pripraviti predlog statutarnega sklepa. Vse pripombe na osnutek statutarnega sklepa je treba šteti kot pripombe javne razprave.

Vse osnovne organizacije ZK v Litostroju so statutarni sklep obravnavale in predlagale nekatere spremembe. Lahko rečemo, da je bila obravnavana po vseh osnovnih organizacijah ZK široka, celovita, tako da so vsi čla-

ni seznanjeni s tem političnim dokumentom.

V nadaljevanju seje smo obravnavali naloge pri preobrazbi stanovanjskega gospodarstva in problematiko pri izgradnji stanovanj. Osnovne ugotovitve razprave so bile, da se moramo natančno dogovoriti, kaj vse moramo storiti, da bomo kar se da hitro izpeljali samoupravno preobrazbo stanovanjskega gospodarstva in tako spremenili dosedanje stanovanjsko politiko, ki se vsak dan bolj kaže kot neustrezna, da si bodo občani lahko zagotovili pogoje za primerno in kulturno bivanje v stanovanjskih soseskah in naseljih.

V razpravi je bilo posebej poudarjeno, da mora celoten delegatski sistem na tem področju bolj zaživeti. Vsebinska in torišča dela je stalna povezanost z delavci in občani, kar pa je bilo v preteklosti večkrat prekinjeno. Tu mislim predvsem na to, da delegacije niso bile pravilno sestavljene, delegatski sistem je šepal. Tudi ostali dejavniki, ki določajo pomembne elemente, predvsem finančne pri izgradnji stanovanj, so bili odtujeni ter se odločali neodvisno od volje oziroma stališč bodočih uporabnikov.

Glavna naloga na tem področju je predvsem dosledna zavzetost in krepitev odgovornosti vseh dejavnikov za urejanje stanovanjskih razmer, uvedba ekonomskih stanarin, uveljavitev delavcev in občanov kot nosilcev hišne samouprave in izvajanje usmerjene stanovanjske gradnje. To so pogoji za krepitev delavčeve ekonomske in socialne varnosti.

Tudi v naši delovni organizaciji smo se korenito lotili nove usmeritve na tem področju in

pripravili programe, o katerih bodo ob koncu leta razpravljali vsi delavci. Nadaljnjo izgradnjo bomo morali organizirati predvsem v usmerjeno stanovanjsko gradnjo. Ustanovili naj bi stanovanjsko zadrugo, ki bi vodila vse posle do končne vselitve. Ob tem pa bi še naprej del denarja namensko dajali za adaptacijo, nakup stanovanja in izgradnjo individualnih hiš.

Na 7. seji občinske konference ZKS, ki je bila 23. novembra, smo obravnavali politično in varnostno oceno. Točna in pravilna je ugotovitev, da je varnostni položaj v tem letu stabilen in trden, zlasti če ga ocenjujemo z vidika, da je vedno več ljudi vključenih pri odločanju v delegatskem sistemu. Vloga subjektivnih sil je vedno trdnjša, prav tako tudi podpora usmeritvam novih kongresov v letošnjem letu.

Kljub temu pa morajo vse osnovne organizacije ZK obravnavati svojo lastno varnostno in politično situacijo še posebej v tistih sredinah, kjer je prišlo do političnih konfliktov, na primeren način pa naj bo posredovana tudi izvršnim odborom OO sindikata v vseh temeljnih samoupravnih skupnostih.

Obširna razprava je potekala tudi okoli uresničevanja nalog družbenega plana občine. Ugotovitev komunistov je bila, da je dinamika izvajanja družbenega plana v drugem letu srednjeročnega obdobja dobra in dokaj realno zastavljena. Vse panoge uspešno izpolnjujejo zastavljene cilje, zato tudi predvidevanje gospodarskega razvoja za 1979 leto temelji na doseženem razvoju v prejšnjih dveh letih.

Stališče konference je bilo, da so priprave osnov za izdelavo planov za obdobje 1976-80 v letu 1979 pravočasno sprožene, kar uveljavlja osnovne principe iz temeljev sistema družbenega planiranja. V smernicah so skladno z usmeritvami v družbenem planu občine Ljubljana-Siška za srednjeročno obdobje obdelana vsa glavna področja družbene aktivnosti in so v tej smeri ustrezno nakazane osnovne naloge nadaljnjega razvoja. Pri tem pa so upoštevane specifičnosti na področju materialne proizvodnje kot tudi na področju družbenih dejavnosti.

Na koncu seje smo sprejeli tudi sklep o ustanovitvi 16 novih osnovnih organizacij ZK v naši občini, kar daje obeležje sprejemanja novih članov in uveljavljanju smernic kongresov v letošnjem letu še posebno težo, ob tem pa ima tudi zahtevo za večjo aktivnost članstva in odgovornost pri delu trdno osnovo.

M. Sigulin

Mestni očetje ljubljanski so nas počastili s svojim obiskom

Beseda delavcev naj kroji razvoj Ljubljane

Na povabilo generalnega direktorja Marka Kržišnika, predstavnikov DPO ter samoupravnih organov delovne organizacije so v torek 12. decembra prišli na razgovore v Litostroj najvišji predstavniki mesta Ljubljane.

Predsednik skupščine mesta Ljubljane Marjan Rožič, sekretar MK ZKS Ljubljane Marjan Orožen ter predsednik sindikatov mesta Ljubljane Jože Marolt so se odzvali vabilu in tako je ta obisk pomenil prvi nekoliko resnejši razgovor novo izvoljenih predstavnikov mesta Ljubljane z vodstvom ter samoupravnimi in družbenopolitičnimi predstavniki Litostroja. Razgovoru so prisostvovali tudi predstavniki občine Ljubljana-Siška. Najprej je stekla beseda o uresničevanju litostroj-skih razvojnih načrtov tako v pogledu intenzivne obnove obstoječih proizvodnih zmogljivosti, kakor tudi uresničevanju vseh nam dobro znanih petih faz investicijske izgradnje, od nove tovarne viličarjev kot prve, do razširitve inštituta, ki bo poslednja izvedena v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Tovariš Rožič je povedal, da so investicijske naložbe, ki smo si jih zadali delavci Litostroja, velikega pomena za mesto Ljubljana. S tem uresničujemo večletne težnje, da obogatimo Ljubljano s proizvodnim delom, kar bo vplivalo na ustvarjanje potrebnega dohodka za normalen razvoj mesta in njegove celotne družbene reprodukcije.

Tovariš Marjan Orožen pa se je zanimal za konstrukcijo investicijskih sredstev in našo lastno udeležbo v njih. Predvsem je ob tem stekla tudi razprava o uporabi in združevanju sredstev amortizacije ter sredstev akumulacije v naše nove investicije.

Prišli smo do skupne ugotovitve, da tudi pri nas iz leta v leto pada naša akumulativna sposobnost, ki zavira hitrejši razvoj in uresničevanje predvidenih investicij. Pri obremenjevanju gospodarstva bo potrebno v bodoče znova in znova preverjati njegove možnosti, pri tem pa realno oceniti skupne družbene potrebe. »Vaši načrti so veliki in smeli,« je dejal tovariš Rožič, »in Litostroj tako postaja vse večja in sodobnejša tovarna.«

»Predvsem pa delavci Litostroja še naprej dajete nekakšen ton razvoju družbenopolitičnih in samoupravnih ter delegatskih odnosov v Ljubljani, kar je prav, saj si želimo, da bi beseda delavcev krojila razvoj mesta.«

V nadaljevanju so prisotni spregovorili tudi o uresničevanju zakona o združenem delu v Litostroju. Skupna ugotovitev te razprave je v tem, da je pri nas v zadnjih dveh letih stekla intenzivna preobrazba samoupravne organiziranosti TOZD ter združevanja v DO in SOZD ZPS. Preostane nam še dokončna ureditev nagradjenja po delu, kar prav zdaj poteka, ter dosledno izvajanje sprejetih samoupravnih aktov. Tudi dohodkovni odnosi naj bi se hitreje uresničevali na vseh nivojih in pri tem dajali boljše delovne in poslovne rezultate.

Ob koncu razgovora so si prisotni zaželeli dobrih želja tudi v prihodnjem letu, ki je pred durmi.

K. Gornik

Posnetek z glasovanja na referendumu (foto D. Androjna)

REFERENDUM — 24. NOVEMBER 1978

Po široki javni razpravi na zborih delavcev, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacijah so delavci naše delovne organizacije na referendumu 24. novembra sprejeli in potrdili nove samoupravne akte, ki so pomembni za nadaljnje gospodarjenje in razvoj delovne organizacije.

Vsi delavci delovne organizacije so na glasovanju odločili o spremembi samoupravnega sporazuma o osnovah srednjeročnega načrta delovne organizacije ZPS Titovi zavodi Litostroj za obdobje 1976-1980, prirejenega novi samoupravni organiziranosti dne 1. julija 1977 in ga sprejeli s 77 odst.

Delavci temeljnih organizacij osnovnih dejavnosti pa so z večino glasov sprejeli samoupravne sporazume o združevanju v poslovne skupnosti JUMEL Beograd, INGRA Zagreb, JUGOATOM Zagreb in MASINOSAVEZ Zagreb, delavci TOZD Proizvodnja ulitkov in modelov pa so sprejeli še samoupravni sporazum o združevanju poslovne skupnosti jugoslovanskih litarov z 78 odst.

Delavci TOZD Izobraževalni center Litostroj in TOZD Zunanje storitvene enote so glede na obliko združevanja odločili in sprejeli še samoupravna sporazuma v poslovno skupnost INGRA Zagreb in JUMEL Beograd.

Zaradi potrebnih sprememb samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev in statuta TOZD Zunanje storitvene enote so delavci te temeljne organizacije sprejeli dopolnila k obema samoupravnima aktoma in sicer z 78 odst.

Poprečna udeležba na referendumu je bila po temeljnih organizacijah od 85 odst. do 96 odst., kar pomeni, da so delavci razumeli pomembnost referenduma in se udeležili glasovanja v kar največjem številu.

V. Kreft

Idejnopolitično usposabljanje članov Zveze komunistov v Litostroju

V preteklem letu je izvršni komitee predsedstva CK ZKS na svoji seji razpravljala o sistemu idejnopolitičnega usposabljanja in sprejel celovite programe usposabljanja za vse člane zveze komunistov. Vsi komiteji po občinah so bili obvezani, da ustanovijo politične šole v svojem okrožju, te pa naj bodo povezane s centrom, ki deluje pri CK ZKS.

Mislim, da je vodstvo občinske konference ZKS Ljubljana-Siška dokaj zavzeto, odgovorno in celoviteje kot doslej pristopilo k organizaciji usposabljanja komunistov. Ustanovili smo svoj občinski marksistični center, ki usposablja komuniste v občini. S tem so bili opravljeni prvi koraki za načrtno usposabljanje. V preteklem in letošnjem letu je opravilo različne oblike usposabljanja že preko 600 članov zveze komunistov v občini. Na podlagi sklepa občinske konference ZKS, da večje delovne organizacije organizirajo svoje oddelke za usposabljanje, je tudi Litostroj organiziral tak oddelke. V prihodnjem letu naj bi se v našem

oddelku usposabljali tudi člani zveze komunistov iz manjših osnovnih organizacij zveze komunistov iz sosednjih delovnih organizacij in krajevne skupnosti. V novembru smo pričeli prvi cikel usposabljanja — seminar za novo sprejete člane zveze komunistov in sodi v sklop druge stopnje usposabljanja ter je obvezujoč za vse člane ZK. Obiskuje ga 84 članov.

V februarju bomo organizirali seminar za kandidate, ki bodo sprejeti v članstvo ZK. Prav večje število kandidatov nas je vodilo, da organiziramo to obliko usposabljanja, ki sodi v sklop prve stopnje usposabljanja in je pogoj za sprejem v vrste zveze komunistov.

Usposabljanje komunistov naj bi s takim delom dokaj korenito spremenilo tudi nivo idejne enotnosti in akcijske naravnosti, ki je nujno potreben ob novi vlogi, ki jo ima osnovna organizacija ZK, saj so kongresi zveze komunistov jasno opredelili naloge članstva v vseh temeljnih samoupravnih sredinah.

M. Sigulin

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5500 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Brađeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukosav Živkovič, Leopold Sole, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražišar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, inž. in uredniki.

Odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tome-Lamut

Telefon uredništva 556-021 (n.c.) interna 202, 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Delo na področju delitve sredstev za OD

Ze dalj časa poteka delo na vgrajevanju novih načel v sistem delitve sredstev za osebne dohodke. Zakon o združenem delu namreč določa, da delavec prispeva tak osebni dohodek, ki ustreza njegovemu delovnemu prispevku iz naslova živega in minulega dela, le-ta pa mora biti v sorazmerju s produktivnostjo njegovega dela in dela drugih delavcev, s katerimi združuje delo.

Sedanja dejavnost poteka predvsem na področju ugotavljanja stopnje sestavljenosti po posameznih delovnih nalogah.

V obstoječem sistemu delitve se pojem sestavljenosti dela kaže v razponih razporeditvenih razredov na podlagi nomenklature nazivov delovnih mest. To pa se pogosto kaže kot preohlapna opredelitev, saj pri tistih nazivih delovnih mest, za katere je značilen širok razpon in pogosto tudi veliko število zaposlenih, merila niso zadosti kvalitetna za razporejanje delavcev v okviru razpona. Zato, ker so razporeditve ozko vezane na nazive delovnih mest, se tudi pojavlja težnja po pridobitvi višje ovrednotene naziva, čeprav samo delo tega ne opravičuje.

Prav zaradi tega se pojavlja **nov termin — delovna naloga**, kar je z vidika nagrajevanja preciznejša opredelitev kot delovno mesto. Tudi stopnja sestavljenosti mora biti vezana na posamezno delovno nalogo, in sicer ne v obliki razpona, temveč izražena v obliki konkretne relativne vrednosti — kot točka v razponu 1:5,9. Torej gre za dograjevanje obstoječega sistema v tem smislu, da dobimo preciznejša merila za razporejanje posameznikov znotraj razpona RR, tako da so posamezne delovne

naloge opisane in ovrednotene. V celotno delo na tem področju so vključeni 4 dejavniki:

- centralna komisija na ravni DO
- komisije po TOZD
- strokovne službe: strokovni tim v KSS in organizacijska služba.

Stopnja sestavljenosti se mora ugotavljati po enotni metodologiji. Zato je bila sprejeta metoda za analitično ocenjevanje, ki je bila izdelana v lanskem letu po naročilu Gospodarske zbornice Slovenije. Po tej metodi delamo s sedmimi kriteriji:

splošno teoretično znanje (potrebna strokovnost), funkcionalno znanje (potrebna praksa), vpliv na poslovanje in vodenje (kriterija se med seboj izključujeta), programiranost dela, napor pri delu z ljudmi in psihosenzorni napor. Sama metoda sicer vključuje tudi kriterije fizičnega napora in pogojev delovnega okolja, vendar te kriterije obravnavamo ločeno, obliki vrednotenja težavnih pogojev dela in delovnega okolja (težavnostni dodatek). Čeprav te kriterije iz praktičnega razloga prikazujemo in vrednotimo posebej, pa so težavni pogoji dela in delovnega okolja v svojem principu sestavni del sestavljenosti dela posameznika.

Ze ob koncu lanskega leta se je začela prva faza dela: izvršen je bil popis delovnih nalog in opravil. Na ta način je bila opravljena inventura vseh del, ki se pojavljajo v naši DO. Zbranih je bilo preko 1370 opisov za preko 1650 delokrogov.

Prav tako je bilo potrebno testirati sprejeto metodologijo glede na njeno sprejemljivost v naših razmerah. Ta poizkus je potekal tako, da so bili vrednoteni najbolj zahtevni in najmanj zahtevni delokrogi v okviru nekega naziva oziroma poklicne skupine. Izbranih je bilo 43 nazivov, v razponih po posameznih nazivih pa je bilo na ta način zajetih skupaj 63,5 odstotka vseh zaposlenih.

Na osnovi opravljenega testiranja je bilo ugotovljeno, da je metoda z določenimi prilagoditvami sprejemljiva in da predstavlja možnost sistemskega reševanja odnosov glede bolj ali manj sestavljenega dela.

Glede na to, da ob opisu del zbrani opisi niso bili dodelani do take stopnje, da bi lahko služili že za vrednotenje, je potrebno obstoječe opise sistemsko urediti, jih medsebojno uskladiti in zdru-

žiti v posamezna področja dela. Torej gre za oblikovanje področij dela, pri čemer se posamezne delovne naloge združujejo v posamezna delovna področja, medsebojno uskladijo in rangirajo po zahtevnosti. Ta faza, ki je trenutno še v teku, je pomembna zaradi tega, ker odkriva in razčišča vrsto neskladij obstoječega sistema.

Tako usklajeni opisi preidejo v **fazo vrednotenja**, s čimer dobi vsaka delovna naloga svoj faktor sestavljenosti. Samo fazo vrednotenja izvajajo v tesnem sodelovanju strokovna služba in komisije po tozdi. S tem je posamezen tozid preko svojih komisij aktivno vključen v oblikovanje razporeditev za tista dela, ki se v tem tozdu pojavljajo.

Na osnovi oblikovanja področij dela in vrednotenja dobimo seznam vrednotenih delovnih nalog, urejen po področjih dela, v katerem ima vsaka naloga pripadajoč faktor sestavljenosti. S tem dobimo osnovo za ugotavljanje sestavljenosti dela posameznikov, torej razporejanje le-teh v RR. Sestavljenost dela posameznika je odvisna od strukture njegovega delokroga, ki se ugotavlja iz dveh osnov:

— glede na delovne naloge, ki jih opravlja

— glede na odstotek deleža posameznih nalog.

Delokrog posameznika se namreč v določenem področju dela pojavlja le pri določenih delovnih nalogah. Če te naloge časovno opredelimo, pa dobimo njihov odstotni delež.

Iz tega sledi, da lahko pride do spremembe osebne razporeditve posameznika le v dveh primerih, glede na spremembo delitve dela:

— če se v delokrogu posameznika pojavijo nove, dodatne naloge,

— če pride do spremembe odstotka deleža že obstoječih nalog.

V postopku določanja, usklajevanja in rangiranja nalog smo prišli do naslednjih rezultatov: Več kot ena tretjina delovnih področij delovne organizacije je oblikovana tako, da lahko prienemo v tozdi in strokovnih službah z vrednotenjem. Ostala področja pa so v fazi, ko je treba izvršiti delne uskladitve in rangiranja.

Za področja, katerih naloge se opravljajo v več tozdih je usklajevanje in rangiranje nalog uspešno zaključeno predvsem z dogovori med tozdi. Nosilci akcije dogovora med tozdi pa so komisije za oblikovanje sporazuma o delitvi OD. S takim pristopom že v tej fazi lahko odpravimo vrsto vzrokov za kasnejše nesporazume.

B. Zupančič

Smelo v leto 1979

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovne organizacije. In če se obračun ne izide, nas vsaj opozori, po zakonu zelo občutno, da nekaj ni v redu in nas tako prisili, da odpravimo slabosti oziroma poiščemo boljše rešitve.

O vsem povedanem potekajo v decembru še zadnja usklajevanja in dogovori, ki jih bomo zapisali v gospodarski načrt za leto 1979. V njem bodo tudi gospodarski načrti 13 temeljnih organizacij združenega dela ter 2 delovnih skupnosti. Ta gospodarski načrt pa ne bo predstavljal nekak individualiziran akt Litostroja, temveč bo preko večjega števila samoupravnih sporazumov in dogovorov življenjsko povezan z ostalimi subjekti naše celotne družbe. Gospodarski načrt za leto 1979, ta pomemben samoupravni akt pa ne bo edini, ki nam bo

kažipot pri našem poslovanju. Spremljali ga bodo vsi ostali samoupravni akti, ki smo jih v zadnjih dveh letih sprejeli na podlagi zakona o združenem delu, kakor tudi že prej in pozneje na podlagi ustave in drugih zakonov.

Prepričani smo, da je tako samoupravna reorganizacija, ki smo jo izvedli v juniju 1977, kakor tudi vsi sprejeti samoupravni akti skupni dogovor vseh samoupravljalcev, po katerih bomo urejali naše medsebojne odnose. Skupni dogovor pa je tudi najboljši porok za uspešno združeno delo. Zato si Litostrojčani ob prehodu v novo poslovno leto 1979, vedo, kaj nas čaka, sproščeno voščimo med seboj: »**Da bi nas spremljalo zdravje in zadovoljstvo ter dobri poslovni uspehi!**«

V. Nolimal

SINDIKAT MORA BITI BLIŽJI DELAVCU

V času od 21. do 23. novembra je v Beogradu potekal 8. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Po predhodnih republiških in pokrajinskih kongresih je to največji dogovor delavskega razreda Jugoslavije, katerega pomen je poudaril tovariš Tito s svojo prisotnostjo na kongresu in dal močno spodbudo za naše nadaljnje delo.

Med vso razpravo, ki je potekala na kongresu, smo enotno podprli besede tovariša Tita in opozorili na vse tiste probleme, ki se danes predstavljajo pred našo družbo. To pomeni, da se mora sindikalna organizacija z vso odločnostjo zavzemati za uresničitev kongresnih sporočil.

NOLOGE MORAMO URESNIČITI V PRAKSI

Referati, razprave in resolucija, ki smo jo sprejeli, so opozorili na naloge sindikata v prihodnjem obdobju. Zda je najpomembnejše, da te naloge preko praktičnih akcij obdelamo in uresničimo. Vsi predhodni kongresi pa tudi beograjski so med delavci zbudili veliko upov in obetov, da bomo mnoge naloge hitreje in bolje urejevali, da bomo slabosti uspešneje reševali in odpravljali, da bomo življenjske probleme in težave delavcev hitreje in bolje reševali, da bomo sindikat dejansko približali delavcu. Menim, da moramo v naši organiziranosti storiti vse, da bi to uresnili v praksi. To lahko storimo samo ob aktivnem sodelovanju vseh nas. Ugotovitve in praksa potrjujeta, da je model samoupravnega sistema izoblikovan preko določil ustave, zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov ter tako praktično zaokrožen.

PORABA PRESEGA REALNI DOHODEK IN NAŠE MOŽNOSTI

Bistveni problem, na katerega je opozoril tudi tovariš Tito in o katerem so govorili mnogi delegati, je ta, da vse vrste porabe presega realni dohodek in naše možnosti. Temu je potrebno narediti konec!

Z akcijo sindikata se moramo zavzemati za omejitev porabe in mejah realnega dohodka.

DOHODEK NAJ DOLOČA STANDARD

Ta kongres je potrdil, da smo na področju skrbi za delovnega človeka in družbeni standard dosegli dobre rezultate. Moramo si prizadevati, da bo sleherni delavec postal subjekt, ki odloča in uresničuje politiko standarda ter socialno politiko. Tudi naprej moramo posvečati pozornost razreševanju stanovanjske problematike delovnih razmer in pogojev dela, vse z namenom zagotavljanja večje varnosti, zdravlja in življenja delavcev. Vse to pa je odvisno od notranjega dohodka, ki nam bo narekoval naš standard.

GOSPODARSTVO RAZPOLAGA Z NIZKIM DOHODKOM

Menimo, da moramo obvladati svoj samoupravni družbenoekonomski položaj, toda odnosi glede razpolaganja dohodka v združenem delu se ne spreminjajo. Dohodkovne odnose težko vzpostavljamo na vseh področjih družbenega dela in porabe neposredno ali preko delegacij. V gospodarstvu razpolagamo še vedno z nizkim dohodkom, kar vpliva na našo reproduktivno sposobnost.

Vsi delegati smo podpisali zahteve gospodarstva, to med drugim pomeni, da v prihodnjem letu ne bi zviševali prispevkov, davkov in drugih obveznosti ter se tako v bodoče gibali v okvirih ustvarjenega dohodka in možnosti gospodarstva kot celotne družbe. Najpomembnejši problem našega nadaljnega razvoja je prav gotovo stabilizacija gospodarstva. Ne zato, ker je tako dejal tovariš Tito, temveč predvsem zato, ker stabilnost zagotavlja večji dohodek, osebne dohodke, družbeni in osebni standard, to pa z drugimi besedami pomeni toliko in toliko novih šol, vrtecev, družbenih domov in drugo.

I. Sabol

Ob 25-letnici Livarskega vestnika

Livarski vestnik, glasilo društva livarjev Slovenije, slavi ob novem letu pomemben jubilej — 25. obletnico izhajanja. List je vseskozi skrbel za izmenjavo strokovnih izkušenj in nas seznanjal z novostmi v livarstvu, pri tem pa kot le redkokateri strokovni časopis uspel s svojimi članki doseči zanimanje ne le pri izobraženih bralcih, ampak pri vseh, ki se z livarstvom ukvarjajo.

Plaketo ob 25-letnici Društva livarjev Slovenije je izdelal naš livar Bojan Štine

Poleg rednih številčk je v preteklih letih izšlo nekaj izrednih izdaj z izbrano tematiko za vsakdanjo rabo v livarskem poklicu. Livarji še danes uporabljamo publikacije o modelih, kupolki, o livarskem konstruiranju itd. Še posebej pomembni sta bili knjigi **Livarski priročnik** in **Slovenski tehniški livarski slovar**, pomembni strokovni publikaciji, ki sta nam utrdili niz lepih slovenskih izrazov namesto sicer uporabljenih tujk.

Prav področje iskanja in uvažanja slovenskega izrazoslovja je ena najvažnejših dejavnosti, s katerimi se je Livarski vestnik nenehno in dosledno ukvarjal. Pri tem je dobival najširšo pomoč vseh strokovnih delavcev v naših livarnah, obenem pa si je razen s strokovnostjo prav s tem utrjeval priljubljenost v najšir-

šem krogu livarskih delavcev. Ker je nanj naročena večina slovenskih livarjev, se je raba slovenskih izrazov širila iz knjig v delavnice in se v njih uveljavila.

Vseh 25 let je Livarski vestnik redno izhajal. V njem je aktivno delovalo tudi mnogo litostrojskih livarskih delavcev, bodisi kot sodelavcev v uredniškem odboru, bodisi kot avtorjev praktičnih in zanimivih strokovnih člankov. Ob 20-letnici Litostroja je izšla številka, ki je bila v celoti posvečena naši delovni organizaciji.

Ob pomembnem jubileju želimo livarji Litostroja skupaj z vsemi slovenskimi livarskimi delavci, da bi Livarski vestnik še naprej uspešno predstavljal livarski poklic in bil glasnik napredka naše stroke.

S. Bradeško

POPRAVEK

L. Šolc, avtor članka »BO DELO ZA DOMAČE PROIZVAJALCE?«, ki smo ga objavili v oktobrski številki LITOSTROJA, nas je 1. novembra pisмено opozoril na nekatere napake, ki so se prikrale v članek in delno kvarijo njegov smisel. Zato objavljamo naslednje popravke:

Podnaslov »Projekt, naravnani na uvoz opreme«:

3. odstavek se pravilno pričinja: »V LITOSTROJU nismo pričakovali, da bi se projektant odločil za manj gospodarno izvedbo...« in ne »V LITOSTROJU smo pričakovali, da bi se...«

2. stavek 4. odstavka se pravilno glasi: »S številno skupino svojih raziskovalcev in razvijalcev je naskočil odprta vprašanja v zvezi z jalovim izpuščanjem vode skozi turbine.«, in ne »...z nesmiselnim izpuščanjem...«.

Podnaslov »Bo investitor izpolnil obljubo?«:

1. odstavek se pravilno pričinja: »Ponovilo se je torej, kar smo že večkrat doživeli: elektrogospodarstvo **načrtno ne vodi** domačih proizvajalcev opreme, da bi dobili potrebne izkušnje...« in ne »...elektrogospodarstvo **načrtno preprečuje** domačim proizvajalcem opreme, da bi pridobili...«

Podnaslov »Elektrarne do Osijeka«:

V 2. odstavku se 3. in 4. stavek pravilno glasita: »Potrebne bodo zopet cevne turbine, po vsej verjetnosti več kot dve v posameznih elektrarnah. **Upajmo**, da bo projekt hkrati zajel vso verigo novih objektov in...«. Tiskarski škrat je iz obeh stavkov z opustitvijo besede »Upajmo« napravil smiselno nerazumljiv stavek.

Opravičujemo se bralcem, ki smo jih prizadeli s temi napakami. Tako tudi avtorju. Uredništvo

152 600 KW IZ ZAKUČCA

Ko smo v novembrski številki zapisali, da je prvi agregat druge faze HE Zakučac pri Splitu začel proizvajati prve kilovate, še nismo vedeli, kako se bodo naprave obnašale pri zahtevnih preizkusih. Zdaj je tudi to za nami, in prav je, da povemo kaj več o tem.

Ko je prizadeta montažna skupina, ki pod vodstvom ing. Dušana Škarabota že od marca 1977 montira turbinsko opremo v HE Zakučac, pripravila prvi agregat za obratovanje, se je pokazalo, da je treba odstraniti še ne-

kaj pomanjkljivosti na opremi ostalih dobaviteljev. Zato smo v tistem poldrugem mesecu pospešeno montirali drugo turbino in se v miru pripravili na preizkuse, ki so se nadaljevali konec novembra.

Helikopter je reševal življenje

28. novembra ob 6. uri je v zunanji montaži zvonil telefon. Vendar pa to ni bil običajni klic naših delovščin — sporočili so nam tragično novico: »V avtomobilski nesreči pri Šibeniku so izgubile življenje tri osebe, ena pa leži težko ranjena v šibeniški bolnici. Smrtno se je ponesrečil Radivoj Kramar, delavec Litostroja in dve dekletki (njunih imen nismo izvedeli, le to, da nista bili iz Ljubljane). Antona Bernika, tudi delavca Litostroja pa so pripeljali v bolnico. Vzrok nesreče ni znan.«

Takoj smo telefonirali na UJV Ljubljana, kjer so nam to novico samo potrdili in svetovali, naj se povežemo z notranjim odsekom Šibenik. Preiskovalni sodnik v Šibeniku je obvestilo potrdil in dodal, da so vse stvari iz avtomobila in popolnoma uničen avto spravljeni na varnem, tovariš Bernik pa je pod zdravniško nego v bolnici.

V šibeniški bolnici smo dobili skope informacije o poškodbah, kar je tudi razumljivo. Zagotovili so nam, da bodo storili vse, da pacienta ohranijo pri življenju.

S pogrebnim podjetjem Zale smo uredili vse, kar je bilo potrebno za prevoz posmrtnih ostančkov tovariša Kramarja v Ljubljano. To je bilo vse, kar smo ta dan pred prazniki še uspeli storiti.

Med prazniki sta Bernika obiskala njegova mama in brat. V petek zjutraj sta nas obvestila o njegovem stanju in nas prosila za pomoč pri prevozu v Ljubljano. Klicali smo bolnico Šibenik in ljubljansko kliniko, telefonično povezali zdravnike obeh bolnic in se odločili po nasvetu zdravnikov za prevoz ranjenca s helikopterjem v Ljubljano.

Ljubljanska klinika je dala na razpolago kirurga dr. Tonina in anesteziologa dr. Rabiča, UJV pa helikopter s pilotom Andoljškom. Ljubljanski kliniki to ni bilo lahko, saj je med prazniki imela le dežurno osebje. UJV je izredno hitro odobrila helikopter in našla pilota in tako so iz Ljubljane odleteli že okrog trinajste ure ob še kar ugodnem vremenu. Po potrebnih pregledih in pripravi pacienta za prevoz so krog osemnajste ure odleteli iz Šibenika. Nagla sprememba vremena v Primorju pa je pilota prisilila, da je moral pristati na otoku Rabu.

Podrobnosti o akciji na Rabu nam niso znane, vendar podatek, da je ekipa s pacientom prispela v Ljubljano že ob 23. uri in 15 minut očitno govori, da je bil prevoz z rešilnim avtomobilom kljub poledeneli cesti zelo hiter.

Zdravniki na ljubljanski kliniki po treh dneh intenzivne nege še ne zagotavljajo ničesar, vendar pa upajo, če ne bodo nastopile komplikacije, da bo naš Bernik okreval in se tudi vrnil med nas.

Bernik in Kramar sta sodelovala na montaži naših do sedaj največjih turbin v HE Zakučac. Bernik je sodeloval pri montaži strojne, Kramar pa elektro opreme. Vsa ekipa je bila ponosna nad svojim uspehom. V novembrski številki smo že prebrali, da so iz prvega od dveh agregatov že stekli prvi kilovati.

O vzroku nesreče do sedaj nismo prejeli uradnih podatkov, v hrvaškem časopisu pa smo prebrali, da je nesreči botrovala poledica.

Ekipa preizkuševalcev je dobro opravila svoje delo, še posebej zadovoljen pa je bil z rezultati investitor, saj je turbina brez posebnosti pretrpela vse predpisane obremenitve in razbremenitve, se izredno mirno vrtil in izpolnjuje tudi ostale garantirane vrednosti. S tem je bilo povsem opravičeno zaupanje, ki ga je izkazal naročnik s predajo posla domačemu proizvajalcu.

Ko smo se o tem pogovarjali z mladim inženirjem Mitjo Šturmom, ki je projektiral regulacijo in vodil preizkuse na elektrarni, smo bili presenečeni nad nenavadno skromnostjo, ki je spremljala njegovo pripoved o uspehu. Enak občutek smo imeli tudi ob razgovoru s projektantom Alojzom Mencejem, ki je sicer že eden litostrojskih veterani, pa se je ob projektiranju teh turbin spet mladostno razživel.

Brez dvoma to priča o veliki meri strokovnega znanja, potrebnih samozavesti in ljubezni do dela, kar je vse pogoj za uspešno opravljanje takih nalog.

Zdaj se torej poskusno vrtili tudi tretja turbina HE Zakučac — naša najmočnejša doslej. Ponosni smo nanjo, saj je lep dokaz sposobnosti domačega uma in domačih rok, obenem pa izredno koristen prispevek k izboljšanju energetskega razmera v tistem kritičnem času, ko kasnitve tujih dobaviteljev daleč presegajo dogovorjene roke.

Nesreča je hotela, da bo misel na uspeh v Zakučcu vedno povezana s spominom na člana litostrojske montažne ekipe, na elektromonterja Radivoja Kramarja, ki je na poti domov izgubil svoje mlado življenje. Hudo nam je ob tem, čeprav vemo, da je prav človek tisti, ki mora uspehe plačevati z najvišjo ceno.

ETO

35 let oblasti delavskega razreda

Tudi letos smo slovesno proslavili 29. november — dan republike. Končno smo spoznali, da se da tudi pri nas v tovarni pripraviti pravi veličastni proslavo, ne da bi morali gostovati kje drugje. Bistveno pa je to, da so proslave v velikih tovarniških halah zares naše.

Delavci v livarni jeklene litine so se tudi letos izkazali kot dobri organizatorji. Slovesno okrašena hala je bila 28. novembra nared, da sprejme večino Litostrojanov, pol ure pred začetkom proslave pa nam je pred spomenikom tudi že zaigral naš pihalni orkester.

Program je bil dober in odlično izpeljan. Zapel nam je mešani pevski zbor ob spremljavi pihalnega orkestra, slišali smo tudi dva recitatorja — učenca našega Izobraževalnega centra, pravo navdušenje pa je izzval Montijev Čardaš, ki ga je na harmoniki zaigral Alojz Pungartnik. Moramo priznati, da nam pihalni orkester in njegov vodja tovariš Blagoje Ilič vsako leto znova pripravita nove melodije, ki nas vedno znova prijetno presenetijo. Po zaključeni prireditvi je pihalni orkester zaigral še našo donečo »Litostrojsko«, vendar je najbrž večina ni najbolj zbrano poslušala. Tisti pa, ki so jo slišali, so lahko ugotovili, da je spremenjena in takšna kot je sedaj, tudi boljša.

Velja pohvaliti vse — od organizatorjev do nastopajočih in tistih, ki so poskrbeli, da je predstava uspela, seveda ob želji, da se na podobnih prireditvah srečamo še večkrat.

M. H.

Skoki zasneženi Litostroj so se zgrinjale množice delavcev na proslavo (foto E. Lampič)

Pihalni orkester nas je s strumno koračnico, ki jo je zaigral pri spomeniku, pozval v jeklolivarno (foto E. Lampič)

SLOVESNOST V JEKLOLIVARNI (Iz kulturne kronike)

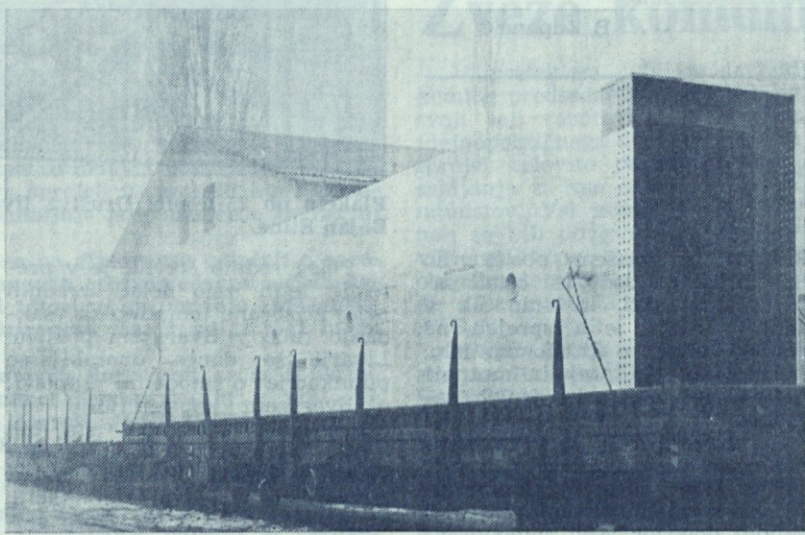
V preteklem mesecu smo bili priča veliki in dobro povezani dejavnosti naših kulturnikov. Povezava je zajela sosednjo tovarno Lek in Litostroj. Naši godbeniki in pevci so sodelovali na dveh prireditvah v počastitev dneva republike — 24. novembra v Mengšu za enega od Lekovih tozdogov in 27. novembra v tovarni Lek. Obeh prireditvah se je udeležilo veliko poslušalcev, ki jim je program zelo ugajal.

28. novembra ob 12.30 pa smo imeli proslavo tudi v Litostroju. Zelo uspešno jo je povezoval tovariš Vukosav Živkovič, pozdravni nagovor pa je imel tovariš Miro Podbevšek, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Litostroj. Program je bil zanimiv in pester, zato smo mu z zadovoljstvom sledili. Omeniti moramo tudi to, da smo imeli v gosteh oktet iz Leka, ki je zapel Pesem XIV. divizije in eno recitatorko, prav tako iz Leka.

Iz vsega tega, kar smo doživeli na teh prireditvah, ugotavljamo, da tako medsebojno sodelovanje med obema delovnimi organizacijama lahko poveča ne samo zanimanje za razne kulturne dejavnosti, ampak tudi daje trden temelj za sodelovanje na vseh področjih litostrojske in Lekove krajevne skupnosti.

J. Oprešnik

TRANSPORT ZA SZ

V zadnjih dneh novembra je odšla na pot prva pošiljka za drugi polarni žerjav od petih, ki jih delamo pri nas za atomske elektrarne v SZ. Teda smo poslali na pot 80-tonskega mačka, že prve dni decembra pa drugega — 400-tonskega mačka. Sedaj, tik pred novim letom pa čaka na tirih v Litostroju še 19 železniških vagonov z nosilci in drugimi deli za polarni žerjav. Ze sama kompozicija vagonov vzbuja vse spoštovanje, seveda pa smo tudi veseli, da odpremljamo novo veliko pošiljko, katere skupna tonaža znaša 580 ton, našemu kupcu Atomenergoexportu iz Moskve.

Upajmo, da se bomo lahko kmalu spet razveselili s podobno pošiljko naslednjega žerjava, ki bo tretji po vrsti.

UGODNA OCENA

V torek 12. decembra se je v Litostroju mudil Anatolij Finašev, direktor predstavništva »V/O ATOMENERGOEKSPORT« iz ZSSR v Beogradu. S predstavniki naše prodaje, projektive ter generalnim direktorjem, se je pogovarjal o izpolnjevanju naših obvez, saj v Litostroju izdelujemo polarne žerjave za Sovjetske atomske centrale. Trenutno je drugi polarni žerjav za SZ zmontiran, uspešno preizkušen in pripravljen za odpremo. Uspešen zaključek izdelave tudi drugega žerjava predstavlja velik delovni uspeh na področju proizvodnje tehnološko transportnih naprav za atomske centrale.

Tovariš Anatolij Finašev je prijeten sogovornik, pa tudi domače se že počuti tu, saj je tokrat pripotoval že šestič. Ob teh večkratnih obiskih pri nas je že, kot sam pravi, kar dobro spoznal naše delo, še posebno proizvodnjo žerjavov ter mnoge naše sodelavce. Povedal nam je, da visoko ceni našo proizvodnjo polarnih žerjavov, ki predstavljajo posebno tehnološko transportno napravo v atomski centrali. Te naprave morajo ustrezati strogim predpisom pri izgradnji in obratovanju atomskih central pa tudi seizmične in druge večje preizkušnje morajo prenesti. Polarni žerjavi, ki jih izdeluje Litostroj, tehnično in tehnološko ustrezajo tem zahtevam. Litostroju želimo, da bi uspešno razvijal in širil to vrsto proizvodnje, kar bi prav gotovo vpljalo na to, da bi bile naše medsebojne pogodbe še večje. že štiri leta sodelujem z Litostrojem in lahko rečem, da smo začeli z malim, toda z dobrim sodelovanjem smo prišli do večjih projektov in do današnje ravni sodelovanja. V posebno zadovoljstvo mi je, da se z vašim generalnim direktorjem Markom Kržišnikom vedno dobro razumemo, kar vpliva na skupne odnose, ki so sestavni del dogovorov med Litostrojem in »V/O ATOMENERGOEKSPORT«. Vsem Litostrojanom želimo veliko delovnih uspehov v letu 1979!

K. Gornik

POLARNI ŽERJAVI

KMALU SE BODO ZAČELE PRIPRAVE ZA NOVI PET-LETNI PLAN 1981—1985, ISTOČASNO PA POTEKAJO RAZGOVORI NA USTREZNIH RAVNEH O BLAGOVNIH LISTAH, MEDSEBOJNI MENJAVI IN GOSPODARSKEM SODELOVANJU MED ZSSR IN SFRJ.

Poleg vsakoletnega metalurškega programa, ki se bo verjetno v naslednjih letih skrčil v našo škodo, je za nas izredno zanimiva oprema za jedrske elektrarne. V okviru tega programa dobavljamo v Sovjetsko zvezo polarne žerjave zmogljivosti 400/80/10/5 Mp x 43 m. Prvega smo že dobavili, kmalu pa bomo poslali tja naše nadzornike za montažo in spuščanje v obratovanje. Drugega bomo dobavili konec letošnjega leta, ostale tri pa v naslednjih dveh letih. Perspektive so, da v naslednjem petletnem obdobju dobavljamo po dva žerjava vsako leto. Ustrezne reference za takšna naročila smo si pridobili z dobavo polarnega žerjava zmogljivosti /79,4/320 + 27,2/MP x 29,87 m podjetju Westinghouse za jedrsko elektrarno v Krškem.

Zavedati se moramo, da sovjetsko tržišče ni tako veliko, kot si nekateri predstavljajo, posebno, če vemo, da že obstaja tovarna žerjava v Krasnojarsku (vzhodna Sibirija) in se gradi nova pri Volgogradu. Ne smemo pozabiti tudi na konkurenco iz vzhodnoevropskih držav, kot so CSSR, NDR in Poljska. Ne bi bilo napak, da paleta posebne opreme za jedrske elektrarne razširimo, se pravi, da ne ostane samo pri žerjavih, temveč razvijamo izdelavo posebne armature in črpalk v prvem krogu.

Vprašanja smo že prejeli, vendar smo na osnovi analize strokovne komisije predmet odložili. Morda se nam je s tem izmuznila enkratna priložnost. Medtem ko jedrska energija v svoji klasični uporabi razburja duhove v zahodnem razvitem svetu, ko divji demonstranti, birokrati ter dobro plačani pravniki zavirajo razvoj in začetek obratovanja že zgrajenih jedrskih elektrarn, pa v Sovjetski zvezi takšnih težav nimajo. S hitrim tempom izvajajo svoj jedrski program.

Pred vhomom v kompleks jedrskih elektrarn v Novem Voronežu (okrog 500 km južno od Moskve) je napeta velika rdeča parola z meter visokimi črkami »Atom naj bo delavec in ne vojak«. To pomeni več kot običajno dekoracijo, pomeni resen namen, da narodno gospodarstvo vedno bolj črpa svojo moč iz jedrske energije.

Vedno večje potrebe po energiji ob istočasnem zmanjševanju dobav fosilnih goriv sili Sovjetsko zvezo, da razvija uporabo jedrske tehnologije. Zanimivo je, da ima prav ta država največje svetovne zaloge premoga, vendar te ležijo na žalost pretežno v Sibiriji, kjer je kopanje premoga drago, transport tisoče kilometrov do glavnih mest in potrošnikov pa težak. Zgorevanje premoga v ogromnih količinah povzroča veliko onesnaževanje okolja; tudi nafta ni najboljši nadomestek premoga. Precej jo dobavljajo svojim partnerjem — članicam SEV, še več pa jo prodajo zahodnim državam za nujno potrebna plačilna sredstva za nakup moderne tehnologije.

Sovjetska zveza zaradi svoje pretežno severne lege ne more računati tudi na uporabo sončne energije.

Zato raje razmišljajo o pridobivanju energije na termoklearni bazi, ki je čistejša in varnejša od cepljenja atomov in izpolnjuje bodoče potrebe po energiji. Vendar je za izpeljavo takšnega procesa potrebna ogromna temperatura, kar bo še nekaj časa precejšen problem raznih inštitutov v svetu, pa tudi inštituta Kurchatov v Moskvi.

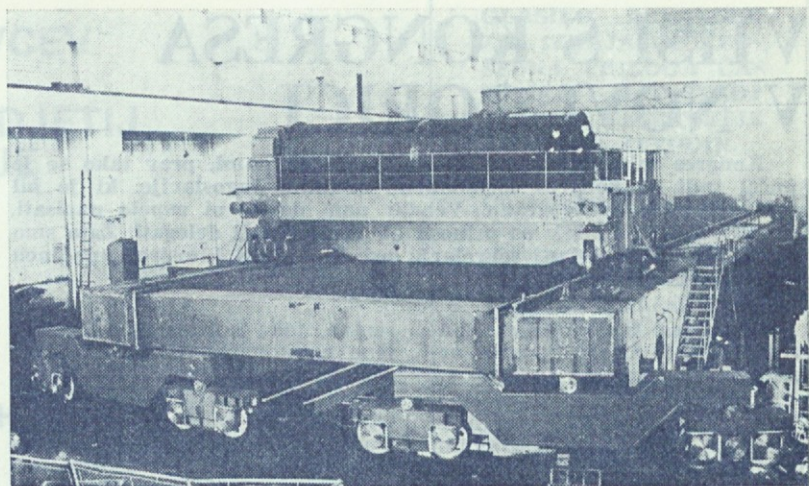
Dokler se to zadovoljivo ne reši, Sovjeti načrtujejo povečano izgradnjo klasičnih jedrskih elektrarn. Sedaj pokrivajo približno 2 odst. svoje nacionalne energetske bilance iz atomske energije. Želijo doseči zahodne države, predvsem Ameriko, ki že uporablja skoraj 13 odst. takšne energije. Do konca tega petletnega plana nameravajo instalirati 13.000—14.000 MW ali približno 8 odst. celotne električne energije. Seveda so programi do leta 2000 še bolj drzni in obsežni. Največ reaktorjev, ki so sedaj v uporabi oziroma v fazi graditve, je pretežno na uran ali grafit, pa še ti so precej zastareli v primerjavi z napredkom moderne tehnologije na tem področju. Sovjetska industrija v sedanjih fazi še ne more proizvajati novih modernih reaktorjev dovolj hitro. Nova tovarna za izdelavo opreme pri Volgogradu je daleč za programirano izgradnjo in dela sive lase sovjetskemu energetskemu načrtovalcem.

Pri Voronežu imajo postavljene v vrsti 4 visokotlačne vodne

reaktorje zmogljivosti 1.440 MW. Peti reaktor s 1000 MW je v gradnji, nekaj s podobnimi močmi pa jih imajo še v načrtu.

V programu imajo tudi izgradnjo precejšnjega števila oplojnih reaktorjev, pri katerih se poleg energije pridobi tudi plutonij, substanca, ki se jo lahko uporablja za proizvodnjo jedrskega orožja. Takšen reaktor imajo že v luki Ševčenko ob Kaspiskem jezeru in ne služi samo za pridobivanje električne energije, temveč tudi za razsoljevanje vode. 600 MW reaktor gradijo blizu Belojarska na Uralu. Sovjeti so prepričani, da bodo takšni reaktorji po letu 1990 hrbtenica njihovega energetskega sistema in pravijo, da ne vidijo težav, če bodo pri tem proizvedli več plutonija kot bi ga rabili. Torej jih mnogo manj skrbi varnost in shranjevanje odpadkov kot npr. Američane, Francoze in druge.

V preteklosti so gradili v Sovjetski zvezi reaktorje brez debelostenske betonske reaktorske stavbe, ki neprodušno zapira reaktor in bistveno opremo jedrske elektrarne, kot je to že dolgo na zahodu. Vendar pa tudi oni že resno mislijo na večjo varnost in tako je reaktor št. 5 v Voronežu že postavljen v betonsko reaktorsko stavbo podob-

no naši v Krškem. Tudi naslednje jedrske elektrarne bodo imele isto konstrukcijo.

Ne glede na dejstvo, da imajo za jedrske elektrarne razmerno zastarelo računalniško tehniko in instrumentarij v kontrolnih prostorih ter da manj skrbijo za varnost takšnih objektov, pa vendar že danes izražajo močno željo po prodaji takšnih objektov v tujini. Ponujajo dolgoročne kredite za celoten sklop aparatov, pri čemer vključujejo tudi dobavo atomskega goriva in prevzemajo odpadke. Na Finskem so za 210 milijonov

rubljev zgradili jedrsko elektrarno z zmogljivostjo 440 MW s podobnim reaktorjem kot je postavljen v Voronežu.

To je prva jedrska elektrarna, prodana v tujino. Libija je tudi že naročila takšno elektrarno in v Sovjetski zvezi upajo, da bodo naročila iz dežel v razvoju še sledila.

Tudi v Jugoslaviji se kaže zanimanje za izgradnjo nekaj jedrskih elektrarn sovjetske izdelave in tehnologije. Naslednja faza pa je tudi izgradnja naprav procesne industrije.

Franc Bahar

75 let tvrdke Voith St. Pölten

Tovarno strojev in livarno v St. Pöltenu pri Dunaju je ustanovil leta 1903 nemški VOITH iz Heidenheima, da bi dobavljala vodne turbine in stroje za industrijo papirja v dežele ob Donavi — na Poljsko, Balkan in Bližnji vzhod. Ves ta čas — izjemno nekaj let po drugi svetovni vojni — je to avstrijsko podjetje delovalo v tesni strokovni in finančni povezavi s svojim nemškim ustanoviteljem in je nanj (sedaj kot delniška družba) še vedno močno navezano. Tako npr. VOITH St. Pölten nima svojega raziskovalnega laboratorija za vodne turbine in dobiva vse potrebne podatke o hidravličnih oblikah pa tudi projekte zahtevnejših strojev iz Heidenheima.

Ta okoliščina ne zmanjšuje zasluge avstrijskih delavcev in inženirjev, ki so s svojim ustvarjalnim delom prispevali k današnjemu ugledu svojega podjetja, saj je to sposobno izdelati zelo velike hidravlične stroje, kakršne pomenijo npr. črpalne turbine s po 360.000 KS za HE Rundund, peltonske in črpalne turbine za HE Malta s po 280.000 oziroma 200.000 KS in stroji za izdelovanje časopisnega papirja, ki sodijo med največje na svetu.

Usmerjenost v izvoz, ki je bila prisotna že ob sami ustanovitvi podjetja, je še vedno osnovni pogoj za njegov gospodarski uspeh. VOITH St. Pölten izvažata kar 60% svoje proizvodnje. Sloves-

nosti ob 75. obletnici so se udeležili poleg najvišjih državnih in gospodarskih predstavnikov Avstrije tudi poslanički Češkoslovaške, Kitajske, Poljske, Romunije in Sovjetske zveze.

Kot konkurenti smo se z VOITHOM že nekajkrat srečali na tujem trgu, v Jugoslaviji pa skoraj nikoli. VOITH je imel do LITOSTROJA v splošnem neoporečno stališče in ni silil na naš trg, kot to delajo naši avstrijski konkurenti. Priznaval nam je sposobnost, da svoje potrebe po turbinski opremi krijemo z lastno

proizvodnjo. TO VOITHOVO stališče zelo cenimo.

Tudi je bil VOITH tista tvrdka, ki je bila pripravljena pred 30 leti priskočiti na pomoč še nezkušenemu LITOSTROJU in nam je učinkovito pomagala pri izdelavi prvih Kaplanovih turbin za dravske hidroelektrarne, Zvonik in Medvode.

Nedavno smo z VOITHOM obnovili staro sodelovanje, in sicer za izdelavo črpalnih Francisovih turbin po 150.000 kW za HE OBROVAC.

VOITHU ob jubileju njegovega avstrijskega podjetja najiskreneje čestitamo in mu želimo še večje strokovne uspehe.

L. Šolc

Delavci Voitha iz St. Pöltna na proslavi delovnega jubileja v modelni mizarni podjetja

POŠKODBE V NOVEMBRU 1978

TOZD/DS	število poškodb	število izgubljenih delovnih dni
TOZD PUM — livarna sive litine	6	51
livarna jeklene litine	7	62
TOZD PZO	5	98
TOZD OB	10	94
TOZD MONT	1	45
TOZD PPO	3	40
TOZD TVN	1	23
TOZD IVET	4	56
TOZD PTS	1	4
TOZD IRRP	—	26
TOZD PROD	—	16
TOZD ZSE	1	8
DS PFSR	—	5

Kot je razvidno iz zgornje razpredelnice, smo novembra v naši delovni organizaciji imeli 39 poškodb.

Zaradi teh smo izgubili 528 delovnih dni ali povprečno 13,5 delovnega dne na eno poškodbo.

V TOZD IRRP, PROD in v DS PFSR niso imeli v novembru nobene poškodbe, pač pa so zaradi poškodb v prejšnjem mesecu izgubili v TOZD IRRP 26 delovnih dni, v TOZD PROD 16 in v DS PFSR 5 delovnih dni.

Glavo si je poškodovalo 5 delavcev, oči 9, telo 2, prste rok 14, ostali del roke 1, noge pa si je poškodovalo 8 delavcev.

Največ poškodb se je pripetilo v petek — 14, v ponedeljek 9, v torek 6, v četrtek 5, v sredo 3 in v soboto 2 poškodbi.

V novembru smo imeli 3 poškodbe več kot v istem mesecu lani.

Lani smo zaradi poškodb izgubili 431 delovnih dni ali 11,9 delovnega dne na eno poškodbo, kar je nekoliko manj kot v letošnjem letu.

Služba varstva pri delu

Prijateljstvo z Gruzijo

Prijateljstvo med narodi, kateremu prav Jugoslavija posveča toliko pozornosti, je privedlo »Ljubljansko kulturno skupnost« do odločitve, da v nadaljevanju prijateljskih stikov z Gruzijo (eno izmed sovjetskih socialističnih republik) in pobratenim mestom Tbilisijem pokaže v živi sliki del naše kulture.

V kulturni skupini so sodelovali Partizanski pevski zbor, Koroški oktet, plesni orkester RTV Ljubljana, trio Tartini, dirigent Samo Hubad ter drugi predstavniki mesta Ljubljana in našega kulturnega življenja. Srečanje je potekalo pod naslovom **Mesto heroj Ljubljana pozdravlja prijateljski Tbilisi.**

Doživeli smo, kar nismo pričakovali. Milijonsko mesto nas je sprejelo res prijateljsko, bilo je okrašeno, plakate in transparente je povsod krasil simbol pobratena, ki pa sestavljata dva nasprotja obrnjena zlata ključa, trdno povezana z rdečim trakom.

Do zadnjega sedeža napolnjene dvorane, ki imajo od dva tisoč do pet tisoč sedežev, so bile zgo-

voren dokaz velike zainteresiranosti Gruzincev za našo glasbo in pesem. Tudi obisk razstav je bil izreden.

Prijetno sem bil presenečen, ko sem na razstavi grafike na sredi razstavnega prostora zagledal panoje z najbolj zanimivimi slikami Litostroja.

Ker si je to razstavo ogledalo največ meščanov, smo s tem precej razširili krog poznavalcev naše delovne organizacije v Tbilisiju. Še bolj kot v uradnem pa se je prisrčnost Gruzincev pokazala v neuradnem delu bivanja, saj so nam hoteli pokazati kar največ njihovih bogatih kulturnih in zgodovinskih znamenitosti.

O vsem kar smo videli in doživeli, bi se dalo napisati veliko,

Vse nas je presenečala podobnost njihovih ljudi z nami, Slovenci.

Name je naredilo najgloblji vtis vedenje njihove mladine in visok čut odgovornosti družbe do vzgoje svojega podmladka. Dih nam je zastajal, ko smo gledali njihove najboljše umetnike pri izvajanju njihovih folklornih plesov. Gruzinci so v svetu znani kot izredni prijatelji otrok.

Še to bi rad povedal, da sem videl veliko lepših mest po vseh kontinentih sveta, vendar nisem nikjer naletel na večjo čistočo kot v Tbilisiju.

Gruzinci so znani tudi po visoki starosti. **Njihov recept za visoko starost pa je:**

Veliko delaj!

Ne bodi nevoščljiv!

Nikomur ne stori nič žalega!

Prihodnje leto nam bodo Gruzinci kulturni obisk vrnil. Predstavili nam bodo prav gotovo največje bogastvo svoje kulture, Lepo bi bilo, ko bi se vsi Ljubljančani in še posebej Litostrojanji predstave oziroma kulturne manifestacije ogledali v največjem številu.

A. Razpotnik

VTISI S KONGRESA V NOVI GORICI

Kongres mladine v Novi Gorici je že za nami, prav tako se je končal tudi že kongres socialistične mladine Jugoslavije, ki je bil sredi decembra v Beogradu. Vendar nam doslej ni uspelo napisati, kakšne vtise in mnenja so prinesli ob vrnitvi naši delegati. Zato smo postavili nekaj vprašanj sekretarju pri KS ZSMS Litostroj mladincu Antonu Anderliču.

Kakšni so tvoji vtisi s kongresa ZSMS? Ali je kongres organizacijsko uspel?

Kongresni vtisi so nepozabni. V Novi Gorici smo se zbrali mladi iz vse Slovenije z različnimi problemi, ki jih srečujemo v svojih osnovnih organizacijah Zveze socialistične mladine Slovenije, kakor tudi v okolju, kjer živimo. Kljub različnim sredinam s specifičnimi problemi pa se povsod srečujemo z enim dejstvom — vlogo mladega človeka v razvoju socialistične samoupravne družbe. Meni osebno je bilo najbolj všeč delo po komisijah. Delegati smo sproščeno razpravljali o vseh aktualnih stvareh iz svojih sredin. Vse stvari smo postavljali

realno, take kot so in ne prirejane za kongres. Kongres je bil organiziran odlično, čutila se je prisotnost slehernega domačina. Občutek sem imel, da cela Nova Gorica živi za kongres. Na vsakem koraku smo bili deležni posebne pozornosti. Nova Gorica je bila v soncu obsijana kot en sam cvet. Skratka izpolnjeni so bili vsi pogoji za uspešno delo kongresa.

Kakšne spremembe so načrtovane v OO ZSMS?

Zadnji kongres ZSMS ni prinesel toliko bistvenih sprememb v delovanju mladinske organizacije, kot jih je deveti. Predvsem je bil poudarek na akcijski in organizacijski učinkovitosti

ZSMS. Potrebno je izboljšati delegatsko bazo, saj vemo, da po prvem mandatu delegacije še niso povsod zaživele tako, kot bi morale. Vse prevečkrat delegati pridejo na seje nepripravljene in ne zastopajo mnenja osnovne sredine, iz katere izhajajo, pač pa zgolj svoje. Zavzemati se bomo morali za večjo krepitev samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na osnovi Zakona o združenem delu in ostalih sistemskih zakonov. V osnovnih organizacijah se bomo morali zavzemati za povezovanje vseh dejavnikov v TOZD, KS in drugih družbenih skupnosti za enotno nastopanje.

Da pa bomo vse to in ostale naloge, ki so pred nami, uspešno opravljali, pa bomo morali skrbeti za čim širše družbenopolitično izobraževanje mladih.

Kakšno vlogo ima koordinacijski svet ZSMS in kje vse bo deloval?

Koordinacijski svet ZSMS služi za povezovanje oziroma usklajevanje dela posameznih osnovnih organizacij. Koordinacijski svet mora vzpodbujati delo posameznih OO, vsekakor pa ne sme s svojimi enostranskimi odločitvami hromiti njenega dela, saj je vsaka OO popolnoma samostojna v svoji dejavnosti. Koordinacijski svet bo deloval v delovnih organizacijah, seveda v tistih, kjer ga že imamo, oziroma v tistih, v katerih se bodo odločili zanj. Nikakor ni to obvezna oblika povezovanja, marveč le oblika, s katero želimo doseči večjo akcijsko sposobnost osnovnih organizacij. Poleg teh svetov pa bodo organizirani tudi krajevni sveti, v katere se bodo povezovali OO iz delovnih organizacij, krajevnih skupnosti, šol itd. na območju posameznih krajevnih skupnosti.

Ali bo deloval tudi koordinacijski svet ZSMS na nivoju SOZD in v kakšni obliki?

Koordinacijski svet na nivoju SOZD naj ne bi obstajal, pač pa posvetovalni ali usklajevalni organ, ki naj bi se sestajal v obliki tematskih konferenc, razprav ali posameznih akcij.

Kakšna je odgovornost članov ZSMS pri izvrševanju njihovega dela in kakšne sankcije so?

Članstvo ZSMS je prostovoljno. Vsak človek lahko v okviru ZSMS združuje osebne in družbene interese. V vse preveliki meri srečujemo premajhno odgovornost članov ZSMS do razvoja socialističnega samoupravljanja, kakor tudi do sredstev, ki so družbena last. Kdor krši statutarna načela glede odgovornosti ali česa drugega, se mu izreče tovariška kritika, kdor pa grobo krši statutarna načela, se ga izključi iz vrst ZSMS. Vsaka osnovna organizacija, ki je člana izključila ali pa je sam izstopil, si mora prizadevati, da ga po odpravi njegove pomanjkljivosti ponovno sprejme.

PREGLED DELA LITOSTROJSKEGA PEVSKEGA ZBORA V LETU 1978 IN PROGRAM DELA ZA PRIHODNJE LETO

Srečanje pevskih zborov 1978 v Šentvidu pri Stični

ZAPOJTE Z NAMI

Pevski zbor Litostroj je sestavljen iz mešanega in moškega pevskega zbora. Zbor šteje 46 pevcev, od tega 26 moških in 20 žensk. Pevski zbor bo svoj repertoar za leto 1978/1979 še dopolnil. Predvidevamo, da bo nastudiral še 10 do 15 novih pesmi za zbor in 3 do 5 pesmi za izvajanje s pihalnim orkestrom. Izbirali bomo med narodnimi, umetnimi, borbenimi in pesmimi s priložnostno vsebino. Da bi bilo delo zbora čim bolj uspešno, vabimo vse, ki radi pojejo, da pridete v naše vrste in pesem bo še bolj ubrana in jasno zazvenela. Program, ki si ga pevci zastavljamo, bo lažje izvedljiv, če bo v naših vrstah čimveč ljubiteljev petja.

Svoj program v letu 1979 bi pevski zbor rad dopolnil in sicer v tesnem sodelovanju s komisijo za kulturna vprašanja pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Litostroj, predvsem z željo, da zaživi tudi delo recitacijske skupine. Ker želimo, da bi bili seznanjeni z našim delom, podajamo pregled nastopov in koncertov, ki jih je zbor imel v letu 1978:

3. 4. 1978 — nastop v kinu Šiška ob kongresu ZKS,
26. 4. 1978 — nastop ob dnevu OF v delovni organizaciji,
26. 4. 1978 — nastop v Svobodi Šentvid ob dnevu OF v sodelovanju z SOB Ljubljana-Šiška,
1. 5. 1978 — nastop ob praznovanju praznika dela v Poreču, od 13.—17. 5. 1978 — gostovanje na Češkem s koncertom v podjetju ZVVZ v Milevskem,
5. 6. 1978 — nastop na reviji pevskih zborov občine Šiška,
15. 6. 1978 — nastop na otvoritveni prireditvi ob tekmovanju kovinarjev,
22. 6. 1978 — nastop ob občinskem prazniku SOB Ljubljana-Šiška,
25. 6. 1978 — nastop na zaključni prireditvi na taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični,
26. 8. 1978 — nastop na taboru na Soriški planini,
14. 9. 1978 — nastop ob prazniku krajevnih skupnosti Litostroj,
24. 11. 1978 — nastop ob proslavi dneva republike v obratu Lek v Mengšu,
27. 11. 1978 — nastop ob proslavi dneva republike v obratu Lek v Ljubljani,
27. 11. 1978 — nastop ob proslavi dneva republike v občini Šiška,
28. 11. 1978 — nastop ob proslavi dneva republike v naši delovni organizaciji,
21. 12. 1978 — dva nastopa ob dnevu JLA v vojašnici Boris Kidrič,
22. 12. 1978 — nastop na srečanju rezervnih vojaških starešin ob dnevu JLA.

Magda Kreft

POZDRAVI VOJAKOV

Bliža se novo leto, za nami pa je tudi že praznovanje dneva republike, zato tudi ni čudno, da se je oglasilo več vojakov kot ponavadi. Veliko nam jih je poslalo iskrene čestitke in želje ob obeh praznikih, želijo nam uspešno in plodno novo leto, obenem pa tudi pozdravljajo svoje prijatelje in sodelavce. Pisem je veliko in so prav prisrčna. Na žalost ne moremo objaviti vseh, saj jih je preveč.

Takole na primer nam je pisal vojak Franci Žnidaršič iz Prištine:

Najprej vas prav lepo pozdravljam in zanima me kako se imate in koliko snega je že v Ljubljani. Predvsem pa me zanima kako napreduje delo in kako je z izgradnjo nove hale v pločevinarni. Rad bi izvedel tudi, kdaj izhaja časopis, saj ga včasih dobim, včasih pa ne. Prosim, odgovori mi tudi, kaj je z ostankom regresa. Za odgovore se vam lepo zahvaljujem in vam čestitam k dnevu republike. To velja tudi za vse Litostrojčane, predvsem pa za moje sodelavce iz tozda PZO, kjer še posebej pozdravljam mojstra Viraga in mu želim veliko uspehov.

Pismo je bilo namenjeno vojaškemu referentu, zato Franciju ne moremo odgovoriti na vsa vprašanja. Naj mu povejmo torej le to, da je bilo snega v Ljubljani že kar precej, ki pa je že skopnel in sedaj ponovno sneži. Časopis pa izhaja mesečno, in sicer ob koncu meseca. Upamo, da ga boš odslej redno dobival, v njem pa boš lahko tudi prebral kaj je novega v naši proizvodnji in kako je z gradnjo novih objektov.

Ostalim vojakom, ki želijo prejemati v vojsko tudi »Interne informacije« moramo sporočiti, da to ni mogoče, ker jih tiskamo le v nakladi 3600 izvodov, obenem pa je to tudi zares interna izdaja, ki je namenjena potrebam in seznanjanju redno zaposlenih delavcev. Seveda pa jih bodo vsi vojnaki spet dobivali po redni poti, ko se bodo vrnili nazaj na delo.

Tokrat so nam pisali: Zvonko Balažinec iz Pule, Živko Ležaić iz Beograda, Stane Černešek iz Ljubljane, Drago Majcen iz Postojne, Nedeljko Lošič iz Zaječara, Martin Škof iz Splita, Stane Kragelj iz Kraljeva, Janko Goručan iz Postojne, Nikola Stančević iz Beograda, David Štefanič iz Novoga Sada, Edo Vršnak iz Dobrovega in Janez iz Bara (nečitljiv priimek).

Vsem skupaj prav lep pozdrav in srečno novo leto!

Uredništvo

Upokojenci naj sami izbirajo izlete

Od 24.—26. septembra 1978 smo se upokojenci Litostroja zbrali že na tradicionalnem tovariškem srečanju v hotelu Albator v Poreču. Udeleženci tega srečanja so bili z izletom zelo zadovoljni, vendar so se med njimi porajala nekatera vprašanja oziroma predlogi, na primer zakaj ne bi organizirali takšnih izletov tudi drugam, v druge republike, ki so prav tako zanimive po zemljepisnih lepotah, gospodarskem razvoju, po dogodkih iz NOB.

V zvezi s tem naj samoupravni organi ali sindikat izvolijo sedemčlansko komisijo upokojencev, v kateri bi bilo pet upokojencev in dva člana organa, ki bi komisijo izvolil.

Komisija upokojencev naj bi štiri mesece pred izletom izdelala anketo za izlete (več variant) in jo posredovala upokojencem preko časopisa »LITOSTROJ«, upokojenci pa bi se tako odločili, kam nameravajo na izlet oziroma tovariško srečanje.

Komisija upokojencev bi mesec dni pred odhodom na izlet

Upokojenci na izletu, ki je bil organiziran v dneh od 24. do 26. septembra letos (foto Tajnikar)

objavila v časopisu »LITOSTROJ« datum odhoda in smer potovanja. Seveda bo upoštevala želje večine anketirancev — upokojencev.

Posebna želja naših upokojencev na izletu je bila, da bi bil z njimi tudi generalni direktor DO »LITOSTROJ« tovariš Marko Kržišnik, dipl. inž. zato ga pro-

sim v imenu upokojencev, da se v naslednjem letu udeleži tovariškega srečanja ter da nam z živimi besedami opiše napredek naše delovne organizacije.

Vsem delavcem Litostroja se upokojenci najlepše zahvaljujemo za prijeten izlet.

Franc Tajnikar

Jiskra (Iskra) iz Milevska je zažarela

Z našim naslovom smo hoteli obeležiti dogodek, ko je tovarniško glasilo nam dobro znanega podjetja ZVVZ iz Milevska »JISKRA« objavilo pod zaščitnim znakom časopisa Litostroj prevod našega članka iz 9. številke, kateri je bil namenjen kolektivu tega podjetja ob praznovanju njihove 30-letnice.

Mnogo Milevčanov se je ob tej priložnosti spomnilo na izlete v Jugoslavijo, na obisk Ljubljane, Litostroja in na privlačno Jadransko morje. Prepričani smo, da je tudi med nami veliko takih, ki se radi spominjamo potovanja v ČSSR, obiskov raznih zgodovinskih znamenitosti in ne nazadnje tudi na plzensko ali budjeviško pivo in znano Beherevko.

In bliža se novo leto. Našim prijateljem iz ZVVZ Milevska želimo veliko uspehov pri njihovem

delu ter mirno in zadovoljno življenje. Upamo tudi, da se bo naše sodelovanje v letu 1979 odvijalo podobno kot do sedaj, v zadovoljstvo obeh kolektivov.

Franc Dvořak

**GLASILO DELAVCEV
SOZD
ZDRUŽENIH PODJETIJ
STROJEGRADNJE
IV. / 1978**

**LJUBLJANA
TRG PREKOMORSKIH BRIGAD 1**

**GLASILO DELAVCEV
ZPS IZHAJA KOT PO-
SEBNA PRILOGA ČA-
SOPISA LITOSTROJ
VSAKO ČETRTLETJE
V 16.000 IZVODIH.**

Ob sodelovanju skupnih služb ZPS ga urejajo: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva (061) 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poština plačana v gotoviti — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

AGROSTROJ — LJUBLJANA • ATMOS — HOČE • GOSTOL — NOVA GORICA • HIDROMETAL — MENGEŠ • INDOS — LJUBLJANA • KLADIVAR — ŽIRI • KOSTROJ — SL. KONJICE • KOVIND — UNEC • LITOSTROJ — LJUBLJANA • METALNA — MARIBOR • MLINOSTROJ — DOMŽALE • PROJEKT — MARIBOR • RIKO — RIBNICA • STROJ — RADLJE OB DRAVI • STT — TRBOVLJE • JEKLO RUŠE

Kako smo gospodarili?

Večletna analiza gospodarjenja v delovnih organizacijah Zdrženih podjetij strojegradnje kaže, da smo dosegli v obsegu proizvodnje, kot tudi v ekonomski učinkovitosti prelomnico v letu 1976 t. j. v letu, ko smo pričeli z uveljavljanjem nalog in ciljev družbenoekonomskega razvoja, ki smo si jih začrtali z družbenim planom za obdobje 1976—1980.

Značilno za poslovanje in gospodarjenje v teh letih je bilo, da smo poslovali po spremenjenih gospodarskih predpisih, ki so narekovali ugotavljanje in delitev celotnega prihodka po plačani realizaciji ter izredno radikalno uredili celotno področje poravnavanja medsebojnih obveznosti. Poleg izredno težkih poslovnih in ekonomskih problemov v borbi za stabilizacijo in protinflacijske ukrepe, so delovne organizacije prav v teh letih reševale tudi vrsto izredno zahtevnih nalog na področju samoupravne organiziranosti in dohodkovne povezanosti, na področju samoupravnega družbenega planiranja in urejanja odnosov združenega dela s področjem družbenih dejavnosti ter z uveljavljanjem načela svobodne menjave dela.

Na podlagi letnih in vmesnih bilanc lahko ugotovimo, da nam

tij strojegradnje. Če pri tem upoštevamo, da smo z doseženo akumulacijo pokrivali poleg svojih potreb v celoti tudi naraščajočo splošno in skupno porabo, smo lahko z rezultati zadovoljni. V nadaljevanju podajamo nekaj osnovnih podatkov iz dosedanjega poslovanja v letošnjem letu in oceno poslovanja do konca leta 1978.

Iz tabele **Osnovni kazalci razvoja v preteklih letih in ocena za leto 1978** je razvidno, da se omenjena uspešna rast nadaljuje. Na podlagi ocene za letošnje leto lahko pričakujemo nekoliko večjo rast celotnega prihodka od povprečne rasti v nekaj zadnjih letih, kakor tudi večji odstotek realizacije celotnega prihodka, ki smo ga v DO v ZPS sprejeli za letošnje leto. Iz rezultatov poslovanja v prvih desetih mesecih letošnjega leta in ocene za celo leto je razvidna tudi tendenca

OSNOVNI KAZALCI RAZVOJA

	1976	1977	I.—IX. 1978	ocena za leto 1978
1. Celotni prihodek	4.047.997	5.680.979	5.593.755	7.943.132
2. Celotni prihodek na delavca	375.336	493.398	449.767	635.500
3. Dohodek	1.345.012	1.855.022	1.954.094	2.735.732
4. Dohodek na delavca v din	124.711	161.110	157.119	218.876
5. Dohodkovna stopnja (3 : 1 × 100) v %	33	33	34,9	34,4
6. Akumulacija (posl. skl. + amortiz.)	208.274	313.069	324.263	444.814
7. Akumulacija na delavca v din	19.311	27.190	26.072	35.583
8. Akumulativnost (6 : 1 × 100) v %	5,6	5,5	5,8	5,6
9. Neto osebni dohodki	554.418	731.647	669.775	965.773
10. Povprečni mesečni OD na del. (v din)	4.284	5.295	6.252	6.439
11. Povpr. število zaposlenih (na koncu meseca)	10.785	11.514	12.437	12.499

v tem srednjeročnem obdobju raste celotni prihodek s povprečno stopnjo rasti 34 odst., da raste dohodek povprečno 39 odst. na leto, sredstva za osebne dohodke 28,8 odst. in povprečni mesečni osebni dohodki letno povprečno za 24,2 odst. Zaposlenost se je v teh letih povečevala posebej za 3,7 odst. na leto. Že nekaj dejstev kaže na zdrav razvoj razvoja Zdrženih podjetij

porasta dohodkovne stopnje in dohoka na delavca, kar pomeni, da je relativna rast porabljenih sredstev nižja. To je nedvomno rezultat prizadevanj za boljšo in gospodarnejšo porabo sredstev na vseh področjih. Ob splošnem problemu akumulativnosti v gospodarstvu lahko iz rezultatov poslovanja ugotovimo, da se akumulacija v naših DO nekoliko povečuje. Akumulacija na delav-

ca v letu 1978 bo po oceni približno 35.000 din, stopnja akumulativnosti pa 5,6 odst. in iz leta v leto narašča. Dosežena akumulativnost pa je še vedno premajhna za pokrivanje potreb po razširjeni proizvodni in družbeni reprodukciji. Stopnja rasti povprečnih mesečnih osebnih dohodkov je nižja od povprečne rasti povprečnih mesečnih OD v preteklih letih. Rast osebnih dohodkov je v sorazmerju s stopnjo rasti dohodka na zaposlenega. Iz podatkov je razvidno, da bodo nominalni OD v letošnjem letu porasli za okoli 21 odst. glede na preteklo leto in, da bodo ob koncu leta v povprečju približno 6.400 dinarjev.

Struktura dohodka

V strukturi so v letošnjem letu opazne spremembe. Premik v delitvi dohodka je najbolj viden na področju osebnih dohodkov in pri postavki, ki zajema vse vrste prispevkov, davkov in drugih izvajanj iz čistega dohodka oziroma iz poslovnega sklada.

Delež osebnih dohodkov bo v dohodku padel od 56 odst. na 49 odst. v letošnjem letu. Delovne organizacije so v letošnjem letu znatno povečale amortizacijo, kakor tudi sredstva poslovnega sklada. Precej sprememb je tudi pri postavki za vse vrste prispevkov, davkov in drugih izvajanj iz čistega dohodka. V letu 1977 so znašali skupaj 460 milijonov din, v letošnjem letu pa jih ocenjujemo na 750 milijonov din, kar kaže, da kljub velikim težavam DO obremenitve iz leta v leto naraščajo.

Gibanje zalog in obračanje sredstev

V letošnjem letu se je obračanje sredstev nekoliko povečalo, na kar nedvomno vpliva povečanje rasti celotnega prihodka. Zaloge materiala, nedovršene

Dosežemo lahko več

Za nami je osmi kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Besede, ki so bile izrečene na tem kongresu, nas obvezujejo, da se z našim delom še aktivneje vključujemo v nadaljnje spreminjanje in doslednejše uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov v naši družbi. Prav slednje nas sedaj po kongresu še posebno obvezuje, saj vemo, da na tem področju nismo dosegli vsega, kar smo si že zadali v preteklem obdobju, pa naj bo to znotraj temeljnih organizacij, na nivoju delovnih organizacij ali sestavljenih organizacij združenega dela. Doslednejše izpolnjevanje naših obvez bi močno pripomoglo k stabilnejši gospodarski situaciji, hitrejši rasti in razvijanju našega gospodarstva.

Mnogokrat smo zapisali, se opredeljevali tudi o kongresnih dokumentih, da takšno razdrobljeno gospodarstvo, ozko zapiranje v podjetniške kroge, občinsko omejevanje in ne nazadnje tudi regijsko in republiško, ne vodi k uresničitvi naših programov.

Še vedno smo priča težnjam, da se posamezna področja skušajo regijsko omejevati. Nekateri hočejo imeti prav takšno delovno organizacijo, kot jo imajo drugi, ne pomislijo pa na to, da s tem dvojijo proizvodne zmogljivosti in neekonomične naložbe, ki pri nas niso redke pojave.

Ob prebiranju besed, ki jih je izrekel tovariš Tito na našem kongresu sindikatov, s katerimi je obsodil regijsko, občinsko ali republiško zaprtost, se moramo resneje zamisliti. Ne samo, da pozdravljamo takšno obsodbo, zavedati se moramo, da moramo besede, ki so izrečene in zapisane, tudi uresničevati.

F. Panko

proizvodnje in gotovih proizvodov so še vedno eden od zelo zgočih problemov v naših DO.

31. 12. 1977 so zaloge znašale 1.709 milijonov din. V prvem polletju so se povečale na 1.915 milijonov din, do konca letošnjega leta pa jih ocenjujemo že na 2.180 milijonov din. V celotnih zalogah največji delež (več kot

50 odst.) predstavljajo zaloge nedovršene proizvodnje. Kljub zelo dolgemu proizvodnemu procesu pri pretežni proizvodnji individualne investicijske opreme v naših DO bomo v prihodnje morali vprašanju zalog posvečati posebno pozornost. To močno

(Nadaljevanje na II. strani)

JEKLO RUŠE

Razgovori s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter vodstva delovne organizacije Jeklo iz Ruš 25. oktobra 1978 v prostorih ZPS v Ljubljani kažejo na pravilno razvojno pot naše SOZD, saj je to že četrta delovna organizacija v zadnjih dveh letih, ki si išče svoje mesto in vlogo v sestavljeni organizaciji, kakršna je naša.

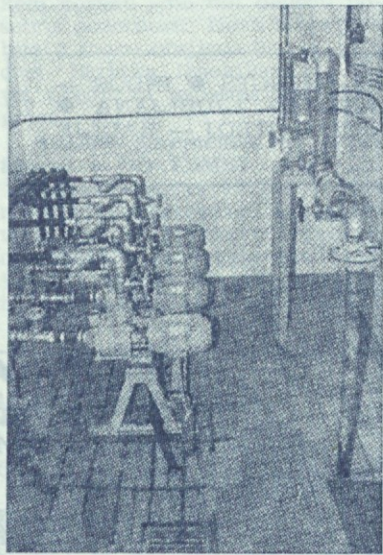
Ta 350-članski kolektiv iz obdravskega mesta je preko svojih predstavnikov pokazal, da ne želi vstopiti v sestavljeno organizacijo samo zaradi gole formalnosti, temveč vidi v njej dejansko vsebino, še več, dopolnjevanje v programih z ostalimi delovnimi organizacijami.

Pozitiven izid referendum kaže, da se ta obdravski delovni kolektiv ne želi zapirati v ozke občinske ali regijske meje, temveč da išče vsebino svojega povezovanja širše, torej tako, kot smo zapisali tudi v naših sindikalnih dokumentih, in kot je nakazal v svojem govoru tudi tovariš Tito.

Delovna organizacija: »Jeklo« Ruše

Sedež delovne organizacije: Ruše, Pogačnikova 13

Dejavnost delovne organizacije

Del črpalnih naprav v vodovodnem črpalnišču Kraljevo

GLAVNE DEJAVNOSTI

Program filtrirne tehnike

Projektiranje, proizvodnja, montiranje in servisiranje sladkovodnih, morskovodnih in termalnovodnih kompletnih bazenskih objektov v organizaciji izvedbenega inženiringa za celotno hidravliko bazenske vode s filtrirnimi, instalacijskimi, dezinfekcijskimi in ogrevalnimi napravami.

Vodovodni, tehnološkovi in odpadnovodni filtrirni in separacijski sistemi za posamezne vrste pitnih, tehnoloških in odpadnih vod.

Program dezinfekcijske tehnike

Projektiranje, proizvodnja, montiranje in servisiranje sladkovodnih, morskovodnih, termalnovodnih, vodovodnih, tehnološkovi in odpadnovodnih, ozonskih in klornih dezinfekcijskih aparatov z vgrajeno pogonsko elektronsko programirano avtomatiko. Kompletno vodovodne in druge dezinfekcijske postaje z ozonom ali klorom izvajamo v organizaciji izvedbenega inženiringa za vse vrste objektov, pri katerih je prisotna potreba primarne ali sekundarne dezinfekcije kakršnekoli tekočine.

Program procesne tehnike

Projektiranje, proizvodnja, montiranje in servisiranje kombiniranih iz nerjavečega jekla in črnih materialov programsko vodenih kompletnih naprav za pravo tehnoloških vod pri proizvodnji brezalkoholnih pijač, v pivovarnah, v farmacevtiki, kozmetiki in drugih živilskih splošno kemijskih procesih tekočinskih medijev, kakor tudi posebne nerjaveče pralne opreme, imenovane sistem pranja brez demontaže (CIP).

Program kosilnih grebenov

Proizvodnja kosilnih prstov za sestavljanje in servisiranje vseh

vrst v Jugoslaviji nahajajočih se traktorskih in drugih kosilnih grebenov tuje ali domače izdelave. Proizvodnja raznih vrst kompletnih kosilnih grebenov lastne in kooperacijske izvedbe kot priključni mehanizmi ročnih motornih kosilnic in kot priključni stroji za male, srednje in velike traktorje.

Program utopnih odkovkov

Proizvodnja strojno kovanih utopnih odkovkov za izdelavo strojnih elementov v avtomobilski, motorni, traktorski, ladijski, obdelovalnostrojni, orodni in splošno elektrostrojni industriji.

Program kovanega orodja

Proizvodnja sekir, proizvodnja kramпов in proizvodnja drugega orodja.

STRANSKE DEJAVNOSTI

Opravljanje razvojno raziskovalne dejavnosti na strokovno-tehničnem in izobraževalnem področju za nadaljevanje in dopolnjevanje konstrukcije, tehnologije in racionalizacije vseh obstoječih in bodočih proizvodov iz programov vodne tehnike ter uvajanje novih tehnologij skupno s področnimi visokošolskimi centri in drugimi znanstveno-raziskovalnimi institucijami doma in v tujini. Opravljanje raznih zunanjskih uslug projektivne, proizvodne, montažno servisne in inženirniške dejavnosti iz istih ali podobnih dejavnosti s področij celotnega poslovnega predmeta delovne organizacije.

TOVARNA BAZENSKE TEHNIKE
IN KOVANIH IZDELKOV
JEKLO RUŠE

Maloprodaja drugorazrednih skladiščno zaležanih in poškodovanih izdelkov iz vseh programov dejavnosti ter odpadnega materiala vsem aktivnim in upokojenim članom tovarne.

Notranja organizacija delovne organizacije je določena z njeno organizacijsko strukturo, ki temelji na obstoječi in predvideni funkcionalni delitvi z namenom, da se doseže racionalno opravljane proizvodnih in drugih nalog.

O uresničevanju svojih družbenoekonomskih in drugih samoupravnih pravic odločajo delavci z referendumom, na zborih in v drugih oblikah osebne izjavljanja, po delegatih v delavskem svetu delovne organizacije in sestavljene organizacije ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v katere se združujejo, kakor tudi po delegacijah in delegatih v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Kako smo gospodarili?

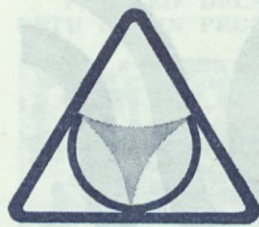
(Nadaljevanje s I. strani)

vpliva na likvidnost v delovnih organizacijah in povzroča dodatne potrebe po najmanj dragih bančnih kreditih.

Trajni viri poslovnih sredstev so sicer iz leta v leto v porastu, njihova relativna rast pa zaostaja za našimi potrebami. Če se položaj na tem področju ne bo bistveno spremenil, nam lahko nelikvidnost pokvari celotne dobre dosežene uspehe.

Kreditna sredstva se prav tako povečujejo, vendar je njihova struktura neustrezna. Hitreje se povečuje delež kratkoročnih kreditov, dolgoročni krediti pa se relativno zmanjšujejo. To kaže na dodatne obremenitve in potrebe po ukrepih za boljše in bolj racionalno izrabo sredstev na vseh področjih. Posebej pereč problem je ustrezno kreditiranje prodaje individualne investicijske opreme. Poslovne banke namenjajo vse več sredstev za kreditiranje potrošnih dobrin, za kreditiranje opreme pa vedno primanjkuje kvalitetnih dolgoročnih sredstev. Kljub našim prizadevanjem za sistemsko ureditev tega vprašanja ni vidnih premikov.

Glede na zahteve tržišča morajo DO za kreditiranje prodaje opreme namenjati vedno več

GOSTOL N. GORICA

Delovna organizacija GOSTOL je sestavljena iz 4 tozdov
Število zaposlenih 30. novembra 1978: 1228
IME DIREKTORJA: Drago Ambrožič, dipl. inž.
USTANOVITVENI PODATKI: DO Gostol ustanovil OLO
Gorica 28. 10. 1947

PLANIRANI CELOTNI PRIHODEK: 67 milijonov dinarjev

PROIZVODNI PROGRAM: Gostol se uveljavlja na domačem in zunanjem tržišču s tremi proizvodnimi programi: z ulitki sive litine, izdelavo opreme za živilsko industrijo in opremo za livarne.

NOV DOSEŽEK V TEHNOLOGIJI ZAMESA TESTA

Razvoj pekarske tehnologije postavlja pred strojnike marsikdaj zelo zahtevne naloge. Na eni strani zahteva potrošnik vedno boljše kvaliteto pekarskih proizvodov, na drugi strani pa takih proizvodov ne moremo izdelati iz vedno slabše kakovosti mok, ki se pridobivajo iz visokorodnih vrst mehkih pšenice. Z uporabo visokoobratnih mešalnikov (mikserjev) pri pripravi testa so že pred časom v svetu začeli pravo revolucijo v pekarstvu.

Z ugotovitvijo, da je tudi za jugoslovansko pekarstvo zelo učinkovit intenzivni zames, se je Gostolov tozd Prehrambena oprema odločil za konstruiranje mešalnika Mikser 160/2, ki pšenično testo mehansko popolnoma razvije, tako da je po končanem mešanju takoj pripravljeno za obdelavo. Pri mešanju se dodaja točno določeno količino mehanske energije, ki se meri z energometrom in znaša 8—11 Wh na kilogram testa. Proces se imenuje chorleywoodski postopek in so ga razvili v Angliji. Pri tem je značilno formiranje odlične prostorske mreže v glutenu (pšenični beljakovini), kar ima za posledico dobro zdrževanje plinov pri končnem vzhajanju testa, pri pečenju dobimo proizvod s fino poroznostjo in veliko prostornostjo.

Mikser 160/2 ima zmogljivost 160 kg testa ali 100 kg moke v eni šarži in je opremljen z dvema avtomatskima tehtnicama za moko in vodo proizvodnje »LIBELA« Celje. V eni uri uspe zamesiti 12 šarž, kar znaša največ 1880 kg testa. Specialna ročica obdeluje testo s približno 250 obrati na minuto in v dobrih dveh

minutah mehansko popolnoma razvije testo. Vse operacije so avtomatizirane, razen dodajanja dodatkov, kvasa ter soli, ki se ročno dodajajo v mešalno posodo, ko je ta nagnjena. Vse operacije je mogoče tudi ročno krmiliti. Mikser je običajno opremljen s hladilno napravo za vodo, ki se uporablja poleti, ko je moka topla in bi bila temperatura za testa previsoka zaradi segrevanja pri mešanju. Premiki pokrova in mešalne posode so pnevmatsko krmiljeni. Mešalnik ima tudi priključek na vakuum, da dosežemo finejšo poroznost nekaterih vrst kruha, kot je na primer toast.

Priprave testa s pomočjo mehanskega razvoja na mikserju ima poleg že omenjenih še druge prednosti: povečan izplen (rendement) testa, prihranek na prostoru mešalnice, manjše tveganje v proizvodnji, ker je količina testa na sodobni liniji manjša kot na običajni v trenutku zastoja (na primer izpad električne energije), točnejša delitev testa na strojih in podobno. Mikser 160/2 ima tudi tehnično tehnološke zahteve, posebno kar zahteva kvaliteto vzdrževanje in izenačeno kvaliteto surovin (moke, kvasa, itd.).

Za moderno pridobitev v pekarstvu se zanimajo predvsem večja mesta, ki imajo linije za kruh z velikimi zmogljivostmi. Opaziti pa je, da tudi manjša mesta ne želijo zaostajati v sodobnosti in se odločajo za nakup mikserja. Bistveno je, da je dosežen cilj dvigniti nivo in kvaliteto jugoslovanskega pekarstva, za kar si predvsem prizadevamo.

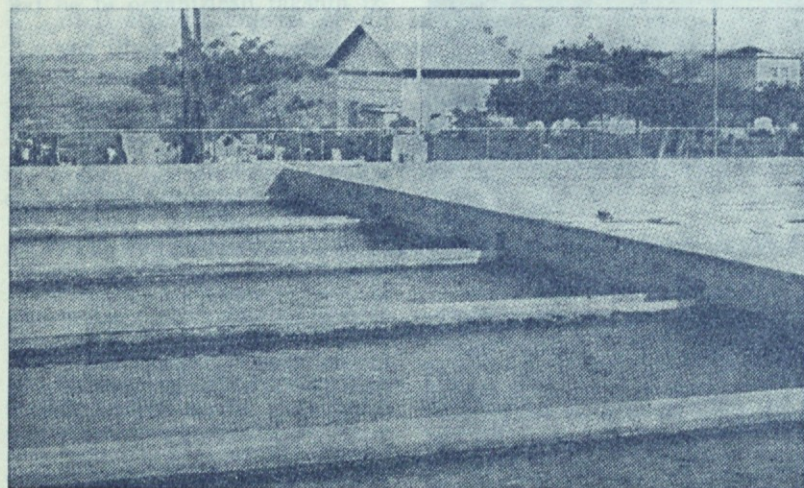
Karel Arnšek

poslovanja. Samo z večjimi prizadevanji v vseh kolektivih bomo realizirali zastavljene cilje v ZPS in dosegli še večjo rast strojegradnje kot panoge, ki je v srednjeročnem družbenem planu razvoja SRS poudarjena kot prioriteta in katere nadaljnji razvoj uživa prednost tudi v dokumentih temeljnih in združenih bank.

Prav zaradi te vloge, ki je opredeljena v srednjeročnem družbenem planu razvoja SRS, in ne nazadnje tudi zaradi potreb domačega in tujega trga, ki je v pogledu tehnologije in konceptne celovitosti ponudb iz dneva v dan zahtevnejši, so se delovne organizacije v okviru ZPS, zlasti v tem srednjeročnem obdobju odločile za modernizacijo in razširitev proizvodnih zmogljivosti.

Delovni kolektivi v ZPS so si naložili velika bremena. Predvidena vlaganja, ki bodo realizirana v tem obdobju, se sučejo okoli 3,5 milijarde dinarjev. Poleg sedanjega uspešnega poslovanja in intenzivnega razvoja s podarkom na modernizaciji proizvodnih procesov in smotrni delitvi programov z združevanjem dela in sredstev za posamezne proizvode ter združevanjem dela in sredstev za kompletne objekte, bo ZPS nedvomno prispeval velik delež k razvoju strojegradnje in naše socialistične samoupravne družbe.

P. Krilič

Odperti pečeni filtrirni sistemi za predobdelavo pitne vode v Angoli.

HIDROMETAL MENGEŠ

Naslov: Gorenjska cesta, telefon 061-72-052, 72-030

Ustanovljen: 6. januarja 1959 kot Vodna skupnost Cerklje-Vodice-Mengeš, od 1. marca 1969 Komunalno podjetje Vodovod Mengeš, od leta 1971 Hidrometal Mengeš.

Direktor: Alojz Bonča,
Število zaposlenih: 117

Delovna organizacija Hidrometal je enovita organizacija, ki je videla svoj hitrejši in kvalitetnejši napredek v ZPS, je že od začetka zagovarjala in stremela k temu, da bi ZPS postal resnični predstavnik vse slovenske strojegradnje.

Za popolnejšo predstavitev Hidrometala je potrebno opisati njegovih 20 let obstoja. Ob izgradnji in zaključku del na vodovodu Krvavec-Vodice-Mengeš leta 1969, se je takratni kolektiv »Vodovod« Mengeš odločil, da zgradi biološko čistilno napravo v Mengšu. Glede na lastne izkušnje pri gradnji vodovoda je kolektiv tudi sam izdelal projektno zahtevano opremo.

Začetek je bil storjen in rodil se je današnji Hidrometal s takrat »nepotrebnim« proizvodnim programom — opremo za čiščenje odpadnih vod.

Med letom se je naš široko zastavljeni program izoblikoval v naslednje glavne skupine:

- oprema za komunalne čistilne naprave
- oprema za industrijske odpadne vode
- oprema za pripravo pitne vode (hitri filtri)
- oprema za pripravo tehnološke in sanitarne vode
- ter oprema vodovodov in črpališč.

Lahko rečemo, da je najpopolnejši program za čistilne naprave komunalnih odpadnih vod, katerega delimo na opremo za:

- mehansko čiščenje (polžne črpalke, oprema, peskolovi, strgala, separatorji-rešetke).

Z našo opremo smo opremili že preko 200 objektov širom po vsej Jugoslaviji, od najmanjših naprav za 50 oseb (bencinske črpalke na AC — hoteli, vrtci, šole — do največje 2000.000 EKV — Domžale. Farma bekonov v Biegarov — Poljska, je tudi opremljena z našo čistilno napravo.

Več ponudb imamo trenutno v DUR, realizacijo v Iranu pa so nam preprečili zadnji politični neredi, vse bolj pa so iskane naše tipske biološke naprave.

Posledica naglega industrijskega razvoja in doslednejše izvajanje zakonov in predpisov o zaščiti človekovega okolja nas je vodila, da smo v letu 1976 napravili kompleksno raziskavo tr-

žišča in temeljito analizo naših želja in možnosti. Spoznali smo, da bi že morali podvojiti svoje kapacitete. Pripravili smo investicijski program in gradimo novo halo, ki bo merila 1800 kv. m, za katero smo zbirali sredstva. Pomemben delež ob tej investiciji so sredstva, ki jih namensko zbiramo v ZPS in so bila odobrena Hidrometalu kot skupna naložba. To je drugi primer, da članice ZPS dajejo združena sredstva v skupno naložbo, kar potrjuje, da ZPS uresničuje načrtane cilje svoje dogovorjene politike.

Ničkolikokrat izrečeni, pa vedno bolj aktualni rek, da sta poleg sonca, osnovna življenjska pogoja še voda in zrak, nas nenehno spodbuja za nova snovanja in nove načrte. Da bi ostali zvesti omenjenemu reku, stalno izpopolnjujemo tehnologijo, sodelujemo s strokovnjaki-raziskovalci, raziskovalnimi in projektantskimi ter ostalimi institucijami, tako kot tudi drugimi, katerim je zadana skrb in naloga, da ustvarimo, povrnemo in obvarujemo zdravo okolje, vredno življenja v katerem živimo.

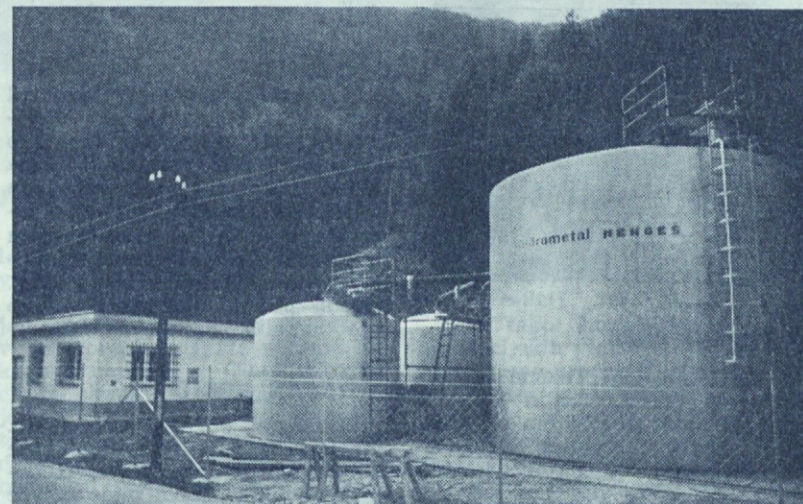
Hidrometal si prizadeva čimprej postati »ekološka tovarna«.

Skrb za zdravo okolje mora biti vsakodnevna naloga in skrb nas vseh, ker bomo le tako lahko očuvali zdrave življenjske pogoje našim potomcem.

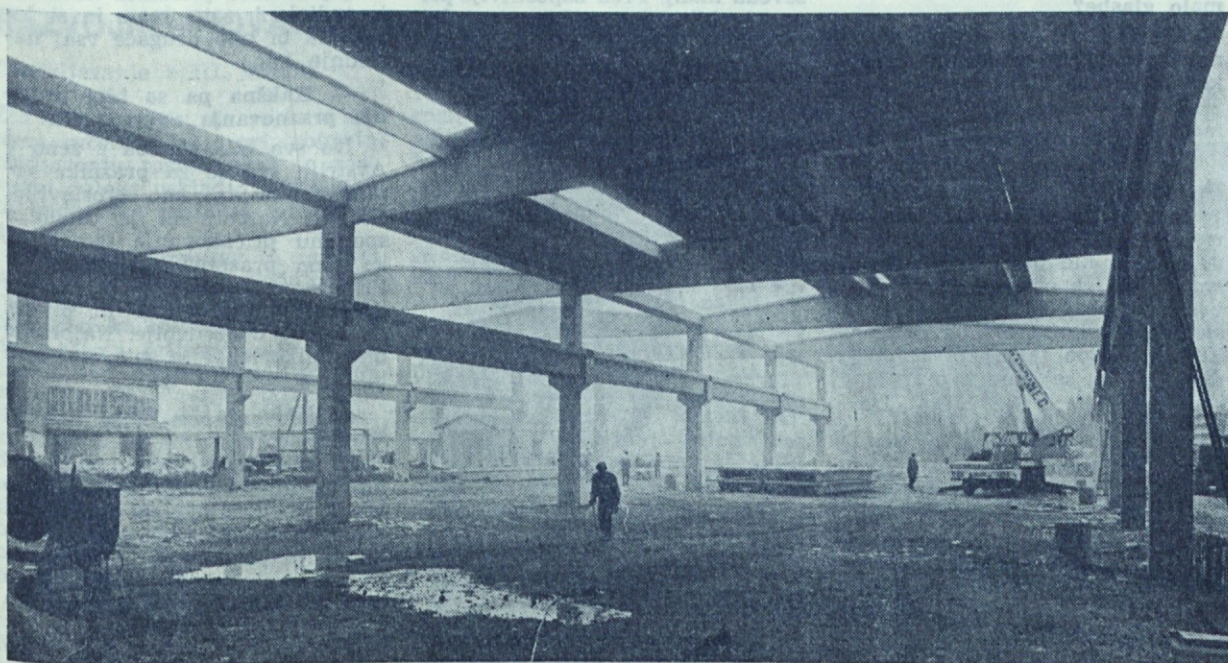
A. Bonča

Gradnja črpalnih naprav v Domžalah

Filter, ki v sekundi prečisti 90 litrov vode iz potoka Hudinja v pitno vodo (Celjski vodovod)

Izgradnja nove proizvodne hale v Hidrometalu v Mengšu, ki bo merila 1800 kv. m

V Kladivarju

KLADIVAR ŽIRI

KLADIVAR Žiri, Dobravčeva 182 je enovita delovna organizacija, ki zaposluje trenutno 175 delavcev. Podjetje je bilo ustanovljeno 21. septembra 1949, ko je takratni krajevni ljudski odbor Žiri (občina) ustanovil »Splošno remontno podjetje Žiri«.

Podjetje je pričelo redno obratovati 1950. leta. Prešlo je zelo pestro razvojno pot. Ustanovljeno je bilo zaradi vse večjih potreb po kleparstvu, vodoinštalaterstvu in ključavničarstvu. Postopoma se je podjetje vse bolj preusmerjalo od obrtnih uslug k enostavni obliki industrijske proizvodnje. Tako se je v letu 1955 preimenovalo v »Kovinsko obrtno podjetje KLADIVAR«. V letu 1959 je KLADIVAR prevzel proizvodnjo šestil in se s tem že opredelil za industrijski način proizvodnje.

Leta 1961 se je od podjetja KLADIVAR odcepila dejavnost obrtnih uslug in se formirala v novo podjetje »Obrtni center«. S tem se je KLADIVAR Žiri dokončno v celoti preusmeril v industrijsko proizvodnjo in se kasneje tudi preimenoval v »Tovarno za avtomatizacijo KLADIVAR« Žiri.

Poslovna politika DO KLADIVAR je bila vseskozi usmerjena

k iskanju perspektivnih proizvodnih programov in k vzgoji strokovnega kadra.

Tako je KLADIVAR že leta 1965 pričel s proizvodnjo elektromagnetov in vibracijskih dodajalnikov. Ta proizvodni program pa je že zahteval močno kadrovske zasedbe in kvalitetno strojno opremo, kar je bilo pogoj za obvladanje tržišča in nadaljnji razvoj proizvodnega programa. Kasneje je KLADIVAR postopoma uvajal proizvodnjo hidravličnih komponent, agregatov, hidravličnih stiskalnic itd. S tem programom se je lahko tvorno vključil v razvoj slovenske strojegradnje in v okviru ZPS v razvoj narodnega gospodarstva.

Direktor je Venče Ambrožič, inž. strojništva, ki uspešno vodi DO že deseto leto. Planirani letni prihodek za leto 1978 je 62.944 dinarjev.

Franc Temelj

RAZVOJNO — INOVACIJSKI PROJEKT HIDRAVLIKA

V skladu z razvojnim programom in srednjeročnim planom ter investicijskimi naložbami v letu 1977 je DO »KLADIVAR« Žiri že v letu 1977 pri Republiški raziskovalni skupnosti prijavila razvojno-inovacijski projekt Hidravlika, ki vsebuje nadaljnji razvoj komponent za hidravliko.

1. Raziskave, konstrukcija, izdelava prototipov, meritve, tehnološki proces v vrednosti 8.435.000 din.

2. Nabava potrebne opreme in organizacija proizvodnje din 14 milijonov 815.000.

Prvi del je že zaključen. Financirali so ga: Republiška raziskovalna skupnost z 20 odstotki, Ljubljanska banka s 50 odstotki in Kladivar Žiri s 30 odstotki udeležbe.

Za uspešno realizacijo razvojno-inovacijskega projekta Kladivar Žiri je Fakulteta za strojništvo podpisala samoupravni sporazum o medsebojnem sodelovanju na področju raziskovalno-razvojnega dela, prav tako pa je bil podpisan samoupravni sporazum med Kladivarjem in Železarno Štore o razvoju postopka vlivanja del za hidravlične komponente.

Namen tega sporazuma je, da se dosežki znanosti in tehnike kar najhitreje prenašajo v proizvodnjo in se na ta način dosežejo pričakovani ekonomski učinki.

Sodelovanje strokovnjakov Fakultete za strojništvo in strokovnjakov v podjetju Kladivar — (Nadaljevanje na V. strani)

Predstavniki so si ob podpisu pogodbe ogledali proizvodne obrate Kladivarja v Žireh

Boljše obveščanje v ZPS

Ob različnih priložnostih in na različnih ravneh so bile že dane pobude, naj bi tudi v naši sestavljeni organizaciji združenega dela bolj zaživelo obveščanje. Od prvega sestanka organizatorjev obveščanja v sestavu delovnih organizacij ZPS je poteklo že več kot devet mesecev. Takrat je bila sprožena zamisel, da se bomo v bodoče o vseh vprašanih dogovarjali skupno in širili tudi krog organizatorjev obveščanja v delovnih organizacijah ZPS. Žal se do danes na tem področju ni prav nič premaknilo.

Ni moj namen, da bi spregovorila o pomenu obveščanja na današnji stopnji naše samoupravne organiziranosti, saj je bilo o tem že dovolj govora v javnih občilih kot tudi v glasilih delovnih organizacij SOZD ZPS. Pač pa je dogodek na seji delavskega sveta v mesecu oktobru pokazal jasno sliko naše obveščeniosti in delegatskega obveščanja, zato menim, da je potreben tudi na tem področju občuten premik. Ob razpravi poročila o pripravah na gradnjo poslovnih prostorov za delovno skupnost SOZD ZPS je potekala živahna diskusija, ki je jasno pričala o neobveščeniosti delegatov o temi in to kljub temu, da je bilo prav v zadnjem času to obravnavano tako na seji poslovnega odbora, izvršilnega

odbora in odbora za financiranje in razvoj. Res je, da delegati delavskega sveta niso mogli skleniti o sofinanciranju v poslovno zgradbo DS SS, ker predhodno

niso dobili ustreznega gradiva in tako seveda tudi niso mogli imeti mnenja svojih delegatov. Poleg tega takšno odločanje tudi ni bilo predvideno. Res pa je tudi, da bi lahko bili delegati o celotni zadevi nekoliko bolje obveščeni

glede na poprejšnjo razpravo v že omenjenih odborih.

Nesporno dejstvo je, da dolga razprava v tej fazi sploh ne bi bila potrebna, če bi bila naša obveščeniost boljša, kot v resnici je. In v to grenko jabolko bi bilo končno potrebno zagristi. V SOZD ZPS smo združeni že od leta 1974. V letošnjem letu smo se opredelili za razširitev skupnih služb z namenom, da bomo čimprej dosegli prestrukturiranje proizvodnje, nudenje kompletnih objektov z inženiringom in da bomo lahko uresničili ostale naloge, ki jih ima ZPS kot podpisnica družbenega dogovora o temeljnih plana srednjeročnega razvoja do leta 1980. Tako delujejo sedaj v sklopu skupnih služb sektor za programiranje in razvoj, sektor za marketing, sektor za finance in analize in sektor družbenopolitičnih organizacij.

Vemo, da so strokovni odbori v DSSS že pričeli s svojim delom. Glede na povedano pa mislim, da bi bilo nujno potrebno razvijati tudi obveščanje, ki ni samo naša obveza v skladu z določili zakona o združenem delu, ampak tudi naša vsakdanja samoupravljaljska obveznost. Naj ne bo odveč ta misel. Izrečena je bila predvsem željo, da se ne bi več ponovil primer, ki smo mu bili priča na že omenjeni seji delavskega sveta, in da bi tudi v ZPS čimprej sprožili odločno akcijo za kvalitetnejše obveščanje.

Metka Zalar

IZ DELA MLADINE ZPS

V Mariboru je bil 15. decembra sklican koordinacijski odbor mladine združene v ZPS, vabljeni pa so bili delegati vseh članic OO ZSMS ZPS.

Na konferenci je spregovoril predstavnik občinske konference ZSMS Maribor Andrej Kocbeh, ki je podal nekaj smernic za delo mladine v prihodnje. Program zajema osnovne organizacije, območne konference, konferenco mladih delavcev, občinsko konferenco in aktivne mladih komunistov. Poudaril pa je tudi dejansko vlogo koordinacijskih svetov, ki imajo le naloge koordiniranja akcij in nalog osnovnih organizacij.

V nadaljevanju je tudi Bojan Markovič, predsednik ZSMS SOZD ZPS povedal nekaj več o nadaljnjem delu mladine na nivoju sozda ZPS. Poudaril je, da se morajo mladi aktivneje vključevati v delo samoupravnih organov, bolj se morajo zavzemati za reševanje kadrovske in socialne problematike mladih, več sodelovati z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, bolj skrbeti za izobraževanje in informiranje mladih, predvsem pa

mora biti tesnejše sodelovanje med mladino združeno v ZPS.

Tem smernicam pa tudi ugotovitvam je sledila živahna razprava, v kateri so se prisotni dogovorili, da bodo organizirali širši posvet na temo »Nadaljnje smeri razvoja ZPS«, da bodo bolj skrbeli za informiranje in da si bodo delo koordinacijskega odbora ZPS porazdelili, da bo lahko delo uspešnejše.

Konference so se udeležili tudi predstavniki JLA in krajevne skupnosti Slava Klavora, ki so se ob zaključku konference zahvalili za povabilo.

Zatem so si delegati in gostje ogledali proizvodne prostore tozda TIO v mariborski Metalni in se seznanili z njegovim proizvodnim programom, nato pa so si ogledali še muzej NOB, kjer so se lahko seznanili z bojem štajerskih partizanov.

S konference so mladinci sozda ZPS poslali tudi pozdravno pismo X. kongresu ZSMJ z naslednjo vsebino:

Mladi delavci v organizaciji združenega dela iz Združenih podjetij strojegradske pozdravljamo delegate X. kongresa ZSMJ.

Ob analizi našega dosedanjega dela in programiranja dela v bodoče si veliko obetamo od zaključka kongresa, za katere se bomo vedno in povsod zavzemali.

Vsem delegatom želimo do zaključka kongresa uspešno in plodno delo!

Mladinke in mladinci SOZD ZPS iz naslednjih delovnih organizacij:

JEKLO — Ruše, STROJ — Radlje, GOSTOL — Nova Gorica, ATMOS — Hoče, AGROSTROJ — Ljubljana, HIDROMETAL — Mengeš, INDOS — Ljubljana, KLADIVAR — Žiri, KOVIND — Unec, LITOSTROJ — Ljubljana, METALNA — Maribor, MLINOSTROJ — Domžale, PROJEKT — Maribor, RIKO — Ribnica, STT — Trbovlje in KOSTROJ — Slovenske Konjice.

Bojan Markovič

Njegovo delo na Silvestrovo bo tako, kot običajno, skupaj z ostalimi bo v službi od šestih zvečer do šestih zjutraj.

— Kje bo za novo leto vsa tvoja družina?

Sam še točno ne vem. Žena je še v Avstriji in je vprašanje, če bo sploh prišla domov. Jaz bom v službi, dve hčerki, ki ju imam, pa sta sedaj pri moji mami v Bješčanih pri Prijedoru. Stari sta 6 in 7 let, zato mi je zelo žal, da ne bomo skupaj. Tako razkropljeni smo pričakali novo leto tudi lani, zato upam in si želim, da bi bilo drugače vsaj naslednje leto.

— Kakšna pa so bila prejšnja praznovanja novega leta?

Ko sva bila še oba z ženo v Avstriji, sva se za praznike vrnila domov in smo proslavljali skupaj. Najbolj mi je ostalo v spominu pričakovanje leta 1975, ko smo praznovali v hotelu v Prijedoru. Bila nas je velika družba, veliko jedače in pijače, pa veliko dobre volje. Najbrž je bilo toliko lepše še zato, ker sem bil prej običajno doma.

— Kako pa bo tukaj v Litostroju?

V glavnem delovno. Spili bomo le toliko vina, da si bomo lahko nazdravili in da bomo vsaj vedeli, kdaj je prišlo novo leto — preveč pa seveda ne, ker služba je le služba. Prav gotovo se bom spomnil svoje družine in kako bi bilo, če bi bili skupaj. Najbolj srečen ravno ne bom toda — kar se mora, ni težko!

M. H.

Na silvestrovo v službi

Novo leto je tik pred vrati, kar še posebej velja za čas, ko bo pred vami ta številka časopisa. Za nami bodo novoletni nakupi, odposlali bomo čestitke, nakupili dobrot za »najdaljšo« noč ali si rezervirali prostore za čim slovesnejše silvestrovanje. Ostala nam bo le še skrb, da bomo na novo leto čim lepši in da bo vse steklo po načrtih. O novoletnem mačku, prazni denarnici in podobnem še ne razmišljamo, pa saj tudi to nekako spada zraven. Še manj pa pomislimo na to, da bi bili mogoče lahko ta dan celo v službi. Verjetno bi se počutili strašno ogoljufane za vse lepo, kar nas morebiti čaka.

Pa vendar Litostroj tudi na Silvestrovo ne bo čisto sam. Tedaj, ko si bomo mi nazdravljali, bo sedem čuvajev v Litostroju in trije v samskih domovih opravljalo svoje redno delo. Čeprav bo to noč v službi še dosti ljudi, npr.: gostinski delavci, miličniki, delavci v prometu in drugi, se jih bo silvestrsko vzdušje vsaj malo dotaknilo, le čuvaji bodo še bolj sami.

Zato si tedaj, ko si bomo nazdravili in se poljubili, spomnimo tudi naših Litostrojčanov in izpijmo kozarec zanje. Ne bo težko, ali ne?

V noči 31. decembra na 1. januar bodo v službi vratarji:

Janez Starešinič, Hasan Hegič, Ivan Znidaršič, Zanel Bajremi, Feliks Germ, Feliz Bečiri in Drago Poje. Pogovarjali smo se s tremi izmed njih, verjamemo pa, da podobne misli obhajajo tudi ostale.

JANEZ STAREŠINIČ

Moje dolžnosti bodo kljub pričakovanju novega leta takšne, kot navadno. Obhoditi bom moral vsa stražarska mesta, ki vključujejo sedem čuvajev v Litostroju in tri v samskih domovih, pa še celo tovarno. Če grem peš, porabim za en tak obhod okrog dve uri, s kolesom pa je to seveda precej hitreje. V eni noči imam navadno tri do pet obhodov, pač odvisno od tega, kako grem.

— Bo ta noč kaj drugačna od ostalih?

Malo drugače bo vsaj na glavnem vhodu. V službi bova skupaj s Hasanom in si bova mogoče za silvestrski menu spekla vsaj kakšno pečeno ali čevapčiče. Če bo vreme dobro, bova kar pod smreko postavila raženj. Seveda si bova tudi nazdravila, čeprav se seveda ne bova napi-la. Za to bo tudi drugi dan še čas.

— Ste že bili kdaj za novo leto v službi?

Glede na to, da sem v Litostroju že 30 let, sem bil velikokrat tudi že dežuren. Mislim, da okrog dvanajstkrat. V vseh letih službe sem opazil, da so zadnje čase delavci ob novem letu veliko bolj trezni, seveda pa je en dan prej kljub temu vse veselo.

— Kako pa bo praznovala vaša družina?

Verjetno bodo vsi skupaj odšli na praznovanje k sorodnikom. Doma vsako leto postavimo novoletno jelko in ob polnoči prižgemo svečke. Praznovali smo vedno doma ali pri sorodnikih, v kakšen lokal pa navadno nismo šli. Lansko leto smo praznovali skupaj s sorodniki iz Grosuplja in smo se imeli prav lepo. Hudo mi je, da letos ne bom skupaj z ženo, hčerko in zetom, no bomo pa šli kam skupaj 1. januarja.

DRAGO POJE

Novoletna noč? Takšna bo kot ponavadi. Ob 7., 11. in 15. uri bom šel navit ure, zatem pa bom spet sam v čuvajnici. Drugače kot ponavadi bo najbrž le to, da ne bo tukaj nikogar, saj ne bosta delali niti kurilnica niti kisikarna. Zato bo zelo dolgčas in puho.

— Pa si boste pripravili vsaj malo glasbe?

Kje pa, saj ne smemo imeti na stražarskem mestu niti revij, kaj šele radia ali televizijo. Zato je še toliko bolj dolgčas in samotno.

— Ste že bili kdaj v službi za novo leto?

Seveda, že velikokrat, saj sem v Litostroju že 23 let. Nikoli se ni zgodilo nič posebnega. Včasih smo dobili za praznike in na Silvestrovo vsaj klobaso, kruh in steklenico piva, letos pa nič več. Tudi letos bo tako, kot ponavadi, toda, ah, saj smo že navajeni.

— Kaj pa vaša družina?

Sin, Drago je ravno ta mesec odšel za dve leti na montažo v Irak, ena hčerka, ki je že poročena, bo verjetno prišla domov, drugi sin Marjan gre januarja v vojsko in bo letos praznoval še doma, trinajstletna Mojca pa bo šla seveda tja, kamor bo šla mama. Verjetno bodo vsi skupaj praznovali doma ali pa bodo odšli k sosedom. Novo leto pa bo pričakal doma tudi 76-letni že-

nin oče, ki se bo spravil na peč in ga spil kakšen litrček.

Najlepše je, če si za novo leto doma, si pripraviš dobro hrano in pijačo in se imaš lepo. Tako tudi ni nobene gneče in prevelikih izdatkov.

— Kako pa ste praznovali prejšnja leta?

Navadno smo šli k sosedom ali v sosednjo gostilno in se imeli prav lepo. Malo smo jedli in pili pa še plesali. Po polnoči smo odšli domov in še doma nadaljevali z zabavo.

— In kako bo v Litostroju?

Tu bom v glavnem praznoval tako, da si bom kakšen priboljšek prinesel s seboj. Ampak točno ob polnoči bom izvelkel iz žepa ženino sliko in jo »kušnil«, da ji bom vsaj tako voščil novo leto. Ko bom prišel domov, bom za kakšne tri urice zaspal, potem pa pogledal tudi k sosedom. Seveda pa bi bil to noč veliko rajše doma s svojimi domačimi.

HASAN HEGIČ

Hasan je v Litostroju od 13. januarja tega leta in ni bil še nikoli dežuren na Silvestrovo. Zato pa je bil v službi letos za vse praznike, čeprav še nikoli na glavnem vhodu. Pravi, da se mu zdi, da je na glavnem vhodu največ dela, ob praznikih pa ga je seveda manj. Pred zaposlitvijo pri nas je bil nekaj več kot pet let na delu v Avstriji, kjer je še vedno zaposlena tudi njegova žena.

LITOSTROJ

KAKO NAPREDUJEJO NAŠE INVESTICIJE

Na podlagi smernic o temeljih srednjeročnega plana za obdobje 1976—1980 in sprejetega srednjeročnega načrta naše delovne organizacije smo si začrtali temeljne smeri razvoja naše delovne organizacije: investiranje v razširitev proizvodnje transportnih vozil in naprav ter v razširitev proizvodnje preoblikovalne opreme, rekonstrukcija jeklovarne, povečanje zmogljivosti proizvodnje težkih obdelovancev in gradnja novega inštituta.

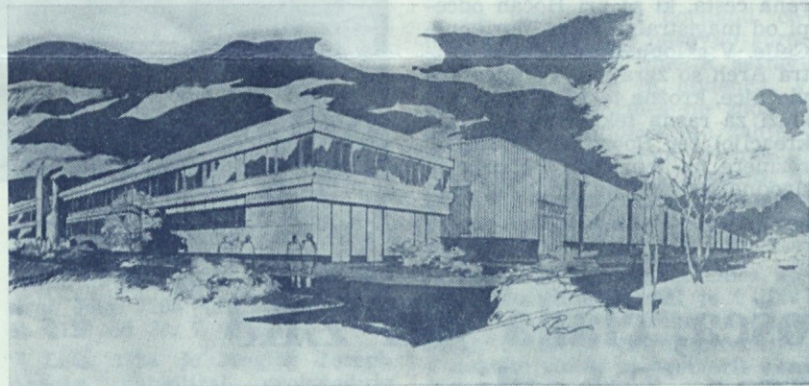
Na podlagi podanih smernic razvoja in potrjenih konceptov vlaganj smo delavci v naši delovni organizaciji sprejeli samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v obdobju od 1977—82, s katerim smo opredelili način vzdrževanja in vračanja sredstev, kot tudi vrstni red prej naštetih investicij.

Ko končujemo poslovno leto 1978, smo dolžni delavcem, ki so sprejeli ta sporazum, podati poročilo, kaj je bilo storjeno do sedaj ter kam in kako so bila vložena sredstva.

Po samoupravnem sporazumu smo najprej investirali v razširitev proizvodnje transportnih vozil in naprav. Tu so rezultati vlaganj že tudi najbolj vidni. Po več kot enoletnih pripravah na začetek izgradnje, ko so se člani investicijske skupine v TOZD TVN srečevali z včasih nepremostljivimi težavami pri pridobivanju množice raznih soglasij in dovoljenj od soglasij za lokacijsko dovoljenje, gradbeno dovoljenje do vseh mogočih dovoljenj in soglasij za uvoz opreme, se je letos v začetku poletja pričela gradnja proizvodne hale. Kolikor se bo izvajalec gradbenih del GP Slovenija ceste držal dogovorjenih rokov, bo objekt končan konec poletja prihodnje leto.

Ker je proizvodna hala le embalaža tehnološkega procesa, je za nas veliko pomembnejše, kakšna proizvodna oprema je bila izbrana in ali bo pravočasno dobavljena. V izbor tehnološke opreme so člani investicijske skupine vložili največ moči in svojega znanja ter izkušenj. Ob pomoči strokovnjakov iz Ljubljanske banke in drugih institucij predvsem pa ob pomoči strokovnjakov iz delovne organizacije, so izbrali sodobno in visoko produktivno strojno opremo, ki je najprimernejša za proizvodnjo obdelovancev iz proizvodnega programa transportnih vozil in naprav. Glede na sklenjene pogodbe in za nekatero strojno opremo kratke dobavne roke iz te investicije že prihajajo nekateri stroji oziroma bodo v kratkem dobavljeni. Ker so stroji najdražji, ko stojijo in ne delajo, bodo vsaj tisti, ki ne potrebujejo posebnega temeljenja, začasno postavljeni v naši obdelovalnici in s svojo visoko storilnostjo prispevali k realizaciji naših proizvodnih programov.

Tudi s finančne plati se investicija odvíja zelo ugodno in pričakujemo, da predračunska vrednost iz investicijskega programa ne bo prekoračena. Tukaj so nam bili v veliko pomoč pri sklepanju in oblikovanju pogodb strokovnjaki iz sovlagatelja Metalke in kreditorja Ljubljanske banke. Ljubljanska banka nam je poleg odobrenih dinarskih kreditov priskrbela tudi vse devizne kredite za uvoženo opremo. Pri kupovanju uvožene opreme na kredit je boljše poslovanje preko naših bank, ker le-te dobijo devizne kredite pod veliko udobnejšimi pogoji. Dobavitelji opreme pa dobijo kupnino plačano v gotovini, kar seveda vpliva na višino prodajne cene. Iz tega sledi, da moramo v čim manjši meri jemati kredite pri dobaviteljih opreme, ker so

Jo boste prepoznali, ko bo zgrajena? (Nova hala TVN v Litostroju)

le-ti manj ugodni in vplivajo na višjo prodajno ceno.

Tudi naslednja investicija, to je investicija v razširitev proizvodnje preoblikovalne opreme, že krepko napreduje. Člani investicijske skupine v TOZD PPO so jo pripeljali do najtežje faze — to je faza pridobivanja soglasij, dovoljenj, izbira izvajalcev gradbenih in instalacijskih del, izbira dobaviteljev domače in uvožene opreme itd. Prepričani smo,

da se bodo sodelavci v TOZD PPO pravilno odločili ter uspeli pravočasno pridobiti vsa potrebna soglasja in dovoljenja, zato pričakujemo začetek gradnje spomladi 1979.

Tretja po vrstnem redu je investicija v rekonstrukcijo jeklovarne, katero za razliko od prvih dveh, kjer je kreditor Ljubljanska banka, kreditorja Jugobanka. Glede na predvideni začetek del v naslednjem letu so vsa dela v zvezi s pripravo za začetek izgradnje že krepko zastavljena. Trenutno se investicija nahaja v fazi pridobivanja soglasij za lokacijsko dovoljenje, izbire najustreznejše proizvodne opreme, definiranja tehnoloških razvrstitev proizvodne opreme v novih proizvodnih prostorih, izbire najustreznejše izvedbe novih proizvodnih prostorov, posebej glede na to, ker bodo prizidani k obstoječim objektom, raziskava nosilnosti tal, pridobivanja mnenj o ekoloških posegih v okolje, kar je zelo pomembno, ker je to livarniški objekt itd. Glede na zagnanost, strokovnost in resnost sodelavcev, ki sodelujejo pri investiciji, smo prepričani, da bo tudi ta investicija uspešno speljana.

Najdlje od realizacije sta programa za povečanje zmogljivosti proizvodnje težkih obdelovancev in izgradnja novega inštituta. Glede na visoke predračunske vrednosti obeh investicij je predvidena gradnja v letih 1983—85,

ko se bodo začela vračati združena sredstva iz sedaj zastavljenih investicij.

Pri tako široko zastavljenih investicijskih vlaganjih, za katera združujemo sredstva iz amortizacije, nam ostaja za tekoče nadomestilo osnovnih sredstev seveda manjši del. Kljub pričemu preostanku sredstev iz amortizacije se ta sredstva racionalno izkoriščajo in vlagajo v nadomestila oziroma obnovitev tistih osnovnih sredstev, ki so res nujno potrebna.

F. Kosi

RAZVOJNO-INOVAČIJSKI PROJEKT HIDRAVLIKA

(Nadaljevanje s III. strani)

Žiri naj omogoča, da se že v samem začetku, to je pri izbiri in oblikovanju raziskovalne in razvojne naloge uskladijo tehnološke in kadrovske možnosti združenege dela.

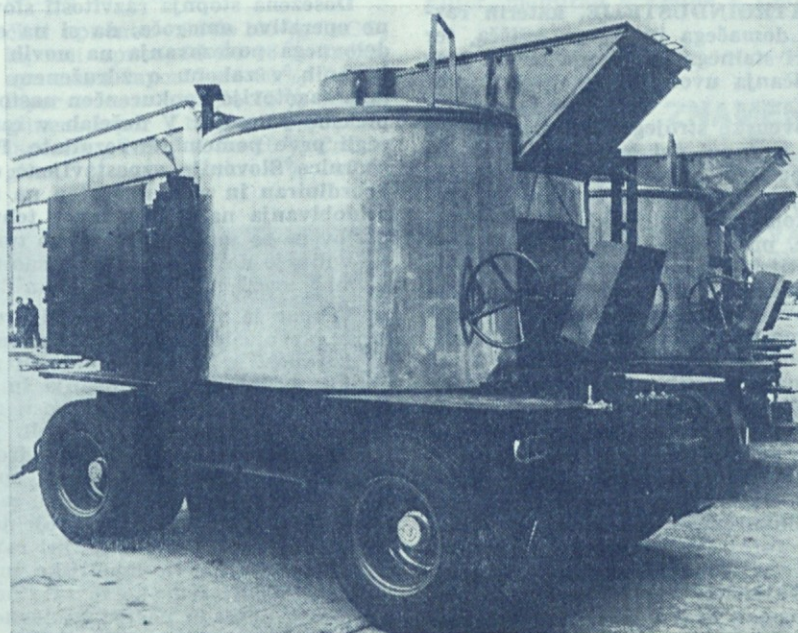
Že v fazi raziskav in razvoja izdelkov se mora proizvodnja tehnološko opremiti in pripraviti potrebno kadrovske zasedbo. Ta del procesa pri osvajanju novih proizvodov pa zahteva finančna sredstva, ki morajo biti zagotovljena že v sami fazi raziskav, kajti le tako lahko pričakujemo, da se bodo dosežki znanosti in tehnike odražali v naši gospodarski praksi. To pomeni, da mora biti politika raziskovalnih dejavnosti tesno povezana s politiko bank in financiranja.

Program raziskav in razvoja med Fakulteto za strojništvo in Kladivarjem Žiri na področju osvajanja komponent za hidravliko predstavlja pomemben delež

k razvoju naše strojogradnje. Razvoj strojogradnje sloni na spoznanju, da je dobro razvita strojogradnja nujen pogoj za uspešen razvoj ostalih industrijskih panog. Osvajanje sodobne tehnologije in prenos tehnološkega znanja naših domačih strokovnih institucij in strokovnjakov v ostale veje industrije je možen le preko strojogradnje. Na ta način se tudi v veliki meri zmanjša odvisnost našega gospodarstva od industrijsko bolj razvitih dežel.

Združena podjetja strojogradnje, v katerih sestavi je tudi DO »Kladivar« Žiri, imajo nalogo, da v povezavi z znanstvenimi institucijami razvijajo proizvodnjo sodobnih strojev in naprav, sodelujejo pri povezovanju in prenosu tehnologije iz razvitih industrijskih držav, istočasno pa krepijo in razvijajo domačo industrijo strojogradnje ter s tem povečujejo moč in trdnost našega slovenskega gospodarstva.

Venče Ambrožič

Kotli za trdiliti asfalt so pripravljani za odpremo

RIKO RIBNICA

Po dolgih letih razvoja delovne organizacije RIKO iz Ribnice danes lahko že trdneje zastavimo perspektivni proizvodni program, pa tudi mnogo lažje načrtujemo nadaljnji razvoj delovne organizacije kot celote. Jasno načrtovanje programa proizvodnje omogoča predvsem hiter razvoj naših dosežanjih proizvodov, daje perspektivo za uvajanje moderne tehnologije ob nenehnem izpolnjevanju obstoječih kadrov ter šolanju novih.

Letališke stopnice, ki jih izdeluje Riko iz Ribnice

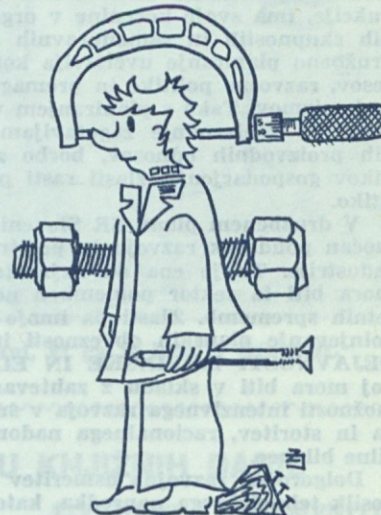
Proizvodni program v letu 1979 bo ostal isti kot doslej, kar pomeni, da bomo še vedno izdelovali zimsko mehanizacijo in letno cestno mehanizacijo, nakladalce, stiskalnice, letališko opremo in gozdarsko mehanizacijo. Številčni obseg proizvodnje se bo povečal za okrog 40%. Tako povečanje proizvodnje nam bodo omogočili novi proizvodni prostori (2.500 m²), ki smo jih začeli graditi že v letu 1978, pa tudi razširitev asortimenta proizvodnje obstoječega proizvodnega programa ter izboljšanje kvalitete teh proizvodov. Tako na domačem kot tudi na tujem trgu so naši proizvodi že sedaj zelo znani in iskani. Kljub temu pa bomo morali nenehno razširjati krog kupcev naših proizvodov doma in na tujem, posebno v deželah tretjega sveta.

Pri razvoju programa letališke opreme bomo morali temeljito analizirati domače in tuje tržišče ter se odločiti, katera oprema je perspektivna ter tako zagotoviti večje serije in nepretrgano proizvodnjo. S tem bi tržišču zagotovili sodobno opremo, krajše dobavne roke in konkurenčno ceno.

Domače delovne organizacije so doslej uporabljale predvsem visoko kvaliteto švedsko in norveško mehanizacijo, za spravilo lesa iz gozdov, ker je ta nudila gozdarskim organizacijam največjo tehnološko organiziranost dela

v gozdovih, zato ni nič čudnega, če so se otepala nakupa domače proizvodnje, ki je bila nekvalitetno izdelana in tehnološko nedovršena. Naša delovna organizacija si bo v naslednjem letu prizadevala izdelati tako kvalitetne proizvode, da bodo vsaj približno dosegli evropsko raven. V ta namen bo nujno organizirati skupino strokovnjakov, ki bo stalno spremljala razvoj gozdarske mehanizacije v svetu. Ta skupina bo morala najtesneje sodelovati z ustreznimi institucijami v SFRJ kot tudi z gozdarskimi delovnimi organizacijami, ki tako mehanizacijo uporabljajo pri svojem delu.

Za izvedbo postavljenih ciljev bomo že v letu 1979 investirali v

nove proizvodne prostore in sodobno strojno opremo 45 milijonov dinarjev. S temi sredstvi bomo dogradili sedaj skoro dokončno proizvodno halo v Ribnici še za nadaljnja tri polja, proizvodno halo v Loškem potoku ter nakupili precej novih strojev.

Iz povedanega sledi, da nas v naslednjem 1979. letu čaka res trdo delo, v katerega se bo moral vključiti sleherni član delovnega kolektiva in vložiti maksimalne napore za realizacijo planskih nalog.

Stane Škrabec

STROJNA TOVARNA TRBOVLJE

Zametek delovne organizacije Strojne tovarne Trbovlje sega v obdobje takratnih centralnih rudarskih delavnic, ki so bile povezane z odkopom premoga v Trbovljah.

Leta 1873 se po združitvi obeh takratnih rudnikov, Manrelejevca in Vodenskega, združita tudi obe delavnici, ki sta predhodnici centralnih rudarskih delavnic.

Prvikrat se omenjajo centralne rudarske delavnice, ki so bile takrat nameščene v barake, leta 1878.

Med leti 1880 pa vse do leta 1913 so se takratne delavnice širile, dobile so nov prizidek, povečale so se s kovačnico, mizar-ska delavnica pa je dobila svoj lastni prostor. Največji je bil takratni prostor za ključavničarski oddelek.

Leto 1919 je delavnica, ki je bila v sestavi zunanega obrata, postala samostojen obrat premo-govnika Trbovlje, imenovana »Osrednja delavnica«. V obdobju med dvema vojnama so delavci v teh delavnicah popravljali raz-ne rudarske stroje in naprave za potrebe premogovnikov ter izde-lovali enostavnejše stroje.

Leta 1945 po vrnitvi delavcev in NOB so se z vsvo vnemo lotili obnove delavnice in obnove jamske mehanizacije za premogovni-ke po vsej Sloveniji.

Potreba po jamski mehaniza-ciji je tako doma kot na tujem rasla iz dneva v dan. Lastni strok-ovni kader in vse večje povpra-ševanje je vzbudilo zamisel, da se iz takratni Osrednjih delav-nic ustanovi tovarna, ki naj bi zadovoljevala potrebe po jamski mehanizaciji.

15. oktobra 1948. je bila izda-na odločba, s katero se je usta-novilo podjetje »Centralne ru-darske delavnice« s tremi oddel-

ki: kovinskim, mizar-skim in fi-nomehaničnim.

Prvi delavski svet je bil iz-vojen 31. avgusta 1950, 9. sep-tembra 1950 pa so prevzeli de-lavci tovarno v upravljanje.

V letu 1952 se je najprej od-cepilo iz sestave CRD mizarstvo in postalo samostojno podjetje »Mizarstvo« iz finomehanične de-lavnice pa je nastalo samostojno podjetje »Mehanika«.

Še v istem letu pa se je po-rodila tudi zamisel, da se v ok-viru podjetja ustanovi lastna ko-vinarska šola.

4. aprila 1952 je delavski svet sklenil, da se podjetje preimenu-je v strojno tovarno Miha Marinko Trbovlje, vendar so to leta 1953 spremenili, in sicer na po-budo družbenopolitičnih organiza-cij, da naj bi se podjetja ne ime-novala po še živečih revolucio-narjih. Tako je tovarna dobila ime, ki ga še danes nosi »Strojna tovarna Trbovlje«.

Preobrazba podjetja od leta 1950 do 1952 ter odcepitev neka-terih dejavnosti je pogojevala iz-delavo osnovnega koncepta raz-voja podjetja.

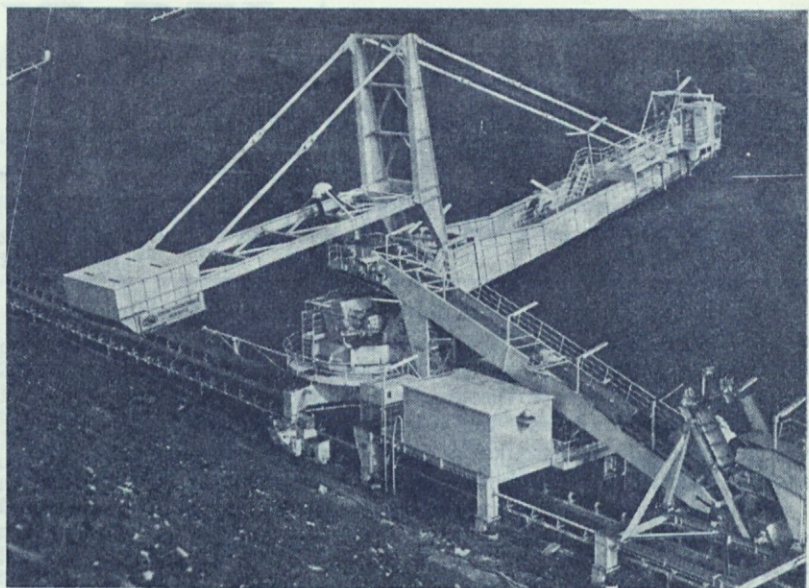
Nova tovarna je bila dograje-na v letu 1956 v velikosti 24.000 kv. m proizvodne površine, no-vo šolsko poslopje pa je bilo zgrajeno leta 1959.

Poslovno tehnično sodelovanje med STT, Metalno in Litostroj-em v letu 1964 je dalo smernice za nadaljnjo povezavo, za zdru-ževanje slovenske strojogradnje, kar je bilo s predhodno odločit-vijo delavcev 21. maja 1974 tudi realizirano. Tako je nastala se-stavljena organizacija združenega dela »Združena podjetja stroj-ogradnje«.

Danes lahko ugotovljamo, da je DO STT notranje dobro samo-upravno organizirana, kar prav gotovo daje nove možnosti za hi-trejši napredek ter poglobljeno vsebinsko uveljavljanje zakona o združenem delu.

Nove naložbe v programe, ki so pred nami, bodo prav gotovo terjale tudi samoupravno dograje-vanje. Pot, katero je prehodil ta delovni kolektiv, daje polno za-upanje v njegovo sposobnost in odločnost, da še smeje kot do sedaj uresničujeta svoje načrte.

F. Panko

Kombinirani rotacijski bager — nov dosežek STT

Priprave na 5. zimske športne igre ZPS

Pohorje bo 16. in 17. februarja prizorišče 5. zimskih športnih iger delavcev ZPS. Organizator iger Projekt Maribor pričakuje rekordno udeležbo (okoli 300 tekmovalk in tekmovalcev) iz pet-najstih delovnih organizacij SOZD z ozirom na vse večji raz-mah aktivne rekreacije delavcev na smučeh.

Za tiste, ki morda še niso bili na Pohorju, naj na kratko pred-stavimo prizorišče 5. zimskih športnih iger. Tekmovanje v ve-leslalomu in smučarskih tekih bo potekalo na smučiščih na Arehu.

Areh leži na nadmorski višini 1250 m in do njega vodi asfalti-rana cesta, ki se pri Hočah odce-pi od magistralne ceste Maribor—Celje. V sklopu smučarskega cen-tra Areh so zgrajene 4 smučarske vlečnice, krožna tekaška proga (ki služi za razna tekmovalja in re-kreacijo) ter Šport hotel. Snežne razmere na tem delu Pohorja so ugodnejše kot na mariborskem

delu Pohorja, tako da je verjet-nost, da tekmovalje ne bi mogli izpeljati zaradi pomanjkanja sne-ga, manjša.

Projekt Maribor, kateremu je bila zaupana organizacija iger, se zaveda odgovornosti in zahtev-nosti izvedbe takih iger. Zato je že bil v mesecu maju imenovan organizacijski komitej, ki ga vodi Miro Rkart, dipl. inž. V sklopu organizacijskega komiteja delu-jejo komisije, ki bodo poskrbele za sprejem in nastanitev tekmo-valcev, za tehnično izvedbo tek-movanja, informacijsko službo,

komisijo za protokol (otvoritev in zaključek iger), finančna komisija in drugo.

V novembru je bil organiziran sestanek z referenti za šport in rekreacijo vseh članic ZPS. Na tem sestanku smo sprejeli pravi-la tekmovalja. Sestanek je bil uspešen, saj smo se na njem go-vorjari tudi o problemih, ki jih imajo referenti za šport in rekre-acijo pri svojem delu in se na koncu tudi dogovorili o skupnem reševanju teh problemov v sklo-pu ZPS. Bili smo tudi enotnega mnenja, naj te igre ne bi imele samo tekmovalnega značaja, ampak naj prispevajo tudi k zbli-žanju in spoznavanju med delavci ZPS. To je tudi eden od glavnih razlogov, da bodo igre trajale dva dni in bo tako ostalo več časa za prijateljsko srečanje.

Organizacijski komitej je že iz-dela program iger. Za informacijo podajamo kratek pregled progra-ma:

četrtek, 15. 2. 1979 — zvečer: sestanek vodij ekip in žrebanje startnih števil

petek, 16. 2. 1979 — dopoldne: prihod vseh tekmovalcev in na-mestitev v hotelu — popoldne: otvoritev iger in tekmovalje v veleslalomu za moške in ženske v vseh starostnih skupinah

— zvečer: družabni večer
sobota, 17. 2. 1979: — dopol-dne tekmovalje v smučarskih te-kih

— popoldne: razglasitev re-zultatov in svečan zaključek iger čan zaključek iger

Vse delovne organizacije bodo prejele v mesecu decembru prvo številko biltena, v katerem bo objavljen razpis tekmovalja. Prav tako bodo prejele tudi pla-kate iger, tako da bodo lahko primerno propagirale tekmovalje v svojih delovnih organizacijah.

Na koncu našega kratkega po-ročila o dosedanjih pripravah za izvedbo 5. zimskih športnih iger želimo vsem, ki se jih bodo ude-ležili, da se čim bolj pripravijo in na svidenje 16. in 17. febru-erja 1979!
F. Kranjc

Povzetek govora Štefana Korošca, člana CK ZKJ ob 30-letnici DO Strojne tovarne Trbovlje

Uveljavljanje novega sistema družbenega planiranja kot izraza dosežene razvitosti družbenoekonomskih odnosov, ki zagotavljajo od-ločanje in kontrolo delavca nad celotnim procesom družbene repro-dukcije, ima svoje korenine v organizacijah združenega dela, krajev-nih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih. V praksi se družbeno planiranje uveljavlja kot instrument pri usklajevanju inte-resov, razvojne politike in premagovanju stihijskega delovanja tržnih mehanizmov. Tako s planiranjem v pogojih samoupravne socialistične blagovne proizvodnje zagotavljamo razvoj samoupravnih socialistič-nih proizvodnih odnosov, borbo za uveljavljanje kvalitetnih dejav-nikov gospodarjenja, zlasti rasti produktivnosti dela in razvojno po-litiko.

V družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976—1980 je bil dan močan poudarek razvoju in prestrukturiranju slovenske predelovalne industrije. To je ena od najzahtevnejših nalog, če upoštevamo, da mora biti ta sektor pomemben nosilec tehničnega procesa in kvali-tetnih sprememb. Zlasti pa imajo pomembno mesto z ozirom na iz-polnjevanje planskih obveznosti in slovensko gospodarsko strukturo DEJAVNOSTI KOVINSKE IN ELEKTROINDUSTRIJE, katerih razvoj mora biti v skladu z zahtevami domačega in tujega tržišča, ter možnosti intenzivnega razvoja v smeri stalnega povečanja izvoza bla-ga in storitev, racionalnega nadomeščanja uvoza in izboljšanja pla-čilne bilance.

Dolgoročna razvojna usmeritev slovenske strojogradnje kot ene od nosilk tehnološkega napredka, katere sestavni del je tudi Strojna to-varna Trbovlje, izhaja iz tržnih možnosti in njene funkcije v tehnič-nem in tehnološkem procesu. V srednjeročnem planu je jasno opre-deljena razvojna usmeritev; v gradnji kompletnih objektov zj inženirin-gom, proizvodnji industrijske opreme, proizvodnji gospodarskih cest-nih in osebnih vozil, proizvodnji kmetijskih strojev ter v profesional-ni elektroniki. Bistvena sestavina sistema družbenega planiranja je tudi spremljanje uresničevanja planov oziroma z dogovori in samo-upravnimi sporazumi prevzetih obveznosti nosilcev družbenega plani-ranja. V dosedanjem obdobju izvajanja srednjeročnega plana so se naloge, postavljene v planu, v posameznih letih uresničevale z raz-lično intenzivnostjo. V letu 1976 je bila rast industrijske proizvodnje v kovinski in elektroindustriji pod povprečjem rasti industrijske pro-izvodnje v SR Sloveniji, zlasti pa je bilo očitno tudi zaostajanje v rasti produktivnosti v odnosu do postavljenih planskih ciljev in uve-ljavljanju tako imenovanih kvalitetnih dejavnikov gospodarskega raz-voja, ki so v bistvu predpogoj za konkurenčno sposobnost z vidika kvalitete in cene na zunanjem trgu. Torej gre za objektivno zahte-vo, da postopoma dosežemo takšno raven produktivnosti dela, ki nam bo omogočila trajno in enakopravno vključitev v mednarodno delitev dela. V letu 1977 in po predhodnih ocenah tudi v letu 1978 so giba-nja industrijske proizvodnje v strojogradnji presešla povprečje indu-strije, prav tako pa se uspešneje izvajajo tudi ostale planske naloge.

Zlasti so bili doseženi nadpovprečni rezultati v strojni industriji, pro-izvodnji električnih strojev in naprav ter proizvodnji električnih stro-jev in naprav ter proizvodnji prometnih sredstev. Visoka rast proiz-vodnje je zlasti pomembna v tem letu, ker je razvoj v nadaljnjem vzponu. Premik je tudi v rasti produktivnosti dela v teh panogah industrije.

Relativno ugodna gibanja na področju strojne industrije so po-sledica ugodnih konjunkturalnih gibanj na domačem trgu, restriktivnih ukrepov pri uvozu opreme, prav tako pa tudi sad večletne intenziv-ne razvojne dejavnosti, modernizacije in sprememb v strukturi pro-izvodnje. Tako zasledimo napredek pri posredovanju kompleksnih po-nudb in projektnega inženiringa (Tovarna sladkorja Ormož, Toplar-na Ljubljana, Rudnik urana Žirovski vrh itd.) ter uspešno izvozno usmerjenost zlasti nekaterih organizacij združenega dela strojogra-dnje (turbine, žerjavi, stroji za prehrabeno industrijo). Manj ugodni pa so doseženi rezultati na področju proizvodnje gospodarskih vozil, to velja za rast proizvodnje in produktivnosti dela.

Dosežena stopnja razvitosti slovenske strojne industrije in gradbe-ne operative omogoča, da si na osnovi dohodkovnega, poslovnega in delovnega povezovanja na novih družbenoekonomskih osnovah, vse-bovanih v zakonu o združenem delu, naše organizacije združenega dela zagotovijo konkurenčen nastop na tujem tržišču na podlagi kom-pleksne ponudbe. V deželah v razvoju smo na tem področju že do-segli prve pomembne rezultate. Prav tako so v okviru Gospodarske zbornice Slovenije vzpostavljene organizacijske oblike, ki omogočajo koordiniran in enoten nastop na tujem trgu v konkurenčnih pogojih pridobivanja naročil za izvoz tehnologije. Pri organiziranju izvoznih poslov pa se soočamo še vedno tudi s številnimi težavami, ki negativ-no vplivajo na našo konkurenčno sposobnost (pogoji kreditiranja, pro-blemi v zvezi z repromaterialom itd.).

Vendar je pogoj za hitrejši prodor na zunanja tržišča in kvalitet-nejši razvoj slovenske strojogradnje višja stopnja povezanosti in or-ganiziranosti v skladu z določili zakona o združenem delu. Različne oblike poslovnega sodelovanja in dohodkovno povezovanje predstavl-ja novo kvaliteto in možnosti za večje vključevanje domače stroj-ogradnje v izvedbo posameznih projektov. Zato bi se morale orga-nizacije združenega dela s področja strojogradnje v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije sporazumeti za oblike in način vklju-čevanja strojogradnje od idejne zasnovne do izvedbe posameznega za-htevnjega investicijskega projekta. Takšen pristop pa terja delitev dela, nekatera usklajevanja pri razširitvi proizvodnega programa (zla-sti pri proizvajalcih kmetijske mehanizacije) in oblikovanje skupne ponudbe v primerih, ko so zato podane zahteve in pogoji. Uveljavlja-nje novih oblik in načina poslovnega sodelovanja je zlasti pomembno v strojogradnji. Smo na začetku priprav za novi srednjeročni plan, zato je rešitev teh vprašanj izredno pomembna.

CEMENT

SKORAJ VES V SLOVENIJI PROIZVEDEN CEMENT ZMELJEJO V LITOSTROJU IZDELANE MLINICE CEMENTA. PRI TEM PA PRAV PRI NAS VEČKRAT NALETIMO NA VPRAŠANJE, KAKO POTEKA PROCES PRIDOBIVANJA CEMENTA.

Veziva

Najbolj splošno lahko rečemo, da so mineralna veziva tisti materiali, ki v gradbeništvu služijo za vezavo kamna, opeke in podobnih elementov. Delimo pa jih v dve glavni skupini:

1. Veziva, ki niso odporna proti delovanju vode in se strdijo samo na zraku. Sem spadajo glina, apno, mavec in iz njih narejene malte.

2. Veziva, ki so odporna proti vodi in se strdijo oziroma vežejo pod vodo. Ta veziva imenujemo tudi hidravlična veziva.

To se vidi tudi po tem, da je iz tega obdobja ohranjenih razmeroma malo gradbenih objektov, še posebej če primerjamo s številom ohranjenih rimskih zgradb.

Redno so začeli uporabljati hidravlična veziva šele ob koncu 18. stoletja. V Franciji je Vicat leta 1817 objavil rezultate svojih preizkusov, pri čemer je poudaril, da se z žganjem apnenca, ki vsebuje tudi nekaj gline, dobi veliko obstojnejše vezivo kot pri žganju čistega belega apnenca.

Anglež Smeaton je že leta 1765 pri zidanju svetilnika na Ady-

menta pa iz leta v leto skokovito narašča. Do izuma cementa je bil osnovni gradbeni material za zgradbe, mostove, kanale itd. kamen, ki pa danes služi v glavnem le še kot okrasni element. Izgleda, da bo podobna usoda doletela tudi opeko, saj se vse bolj uveljavljajo izdelki in bloki iz lahkega betona.

Ne nazadnje je poraba cementa na prebivalca tudi merilo stopnje razvoja neke države.

Kako skokovito je od prvih začetkov do danes naraščala proizvodnja cementa, je prikazano na diagramu.

Na svetu je Jugoslavija ena redkih držav, ki razpolagajo s praktično neomejenimi količinami surovin za cement. To dejstvo so znali dobro izkoristiti tudi v naši ožji domovini Sloveniji, saj so po dosegljivih podatkih že v 19. stoletju obratovala naslednje cementarne:

Alojz Prashinger v Kamniku, Franc Sarteri v Zidanem mostu,

Blaž Schnabl v Kamniku, Otto Widhan v Laškem (Marjagrac),

Tovarna cementa v Trbovljah, Cementarna Colon v Kamniku,

Amar in Hartman v Dovju — Mojstrani.

V Sloveniji danes proizvajata cement le cementarna Salonit v Anhovem in cementarna Trbovlje z obratom v Zidanem mostu.

Surovine za cement

Cementarne proizvajajo veliko vrst cementov. Ljudje poznajo predvsem portland cement, ker je najbolj razširjen in ga največ proizvajajo.

Za proizvodnjo portland cementa uporabljajo naravno surovino lapor ali pa umetno sestavljajo zmes gline in apnenca. V primeru, da ta zmes ne zadošča nekaterim tehnološkim zahtevkom, ki so določeni z moduli (hidravlični, silikatni, glineni), so potrebni dodatki kot kremenčev pesek, pirit, boksit, žlindra in podobno.

Lapor je homogena zmes apnenca in gline. Nastal je v davnini tako, da so reke nanašale mulj, ki se je zbiral ob izlivih v debelih slojih in pretvoril v trd kamen. Odvisno od nastanka je rumene do temno sive barve. Na nekaterih mestih pa ima lapor precej zemljasto strukturo in je zelo lahko drobljiv. V teku geoloških sprememb so se sloji laporja dvignili nad morsk gladino. Odvisno od lege slojev je izbran tudi način pridobivanja, in sicer dnevni ali podzemni kop.

Ker je naravne surovine — laporja v naravi razmeroma malo, pripravljajo danes skoraj vse cementarne umetno surovino. Ločeno odkopavajo apnenčasto in glineno komponento in jo po drobljenju mešajo v ustreznem razmerju. Glede na vsebnost apnenaste in glinene komponente ločimo naslednje surovinske materiale za cement:

čisti apnenec	96 do 100 %	CaCO ₃
laporni apnenec	90 do 96 %	CaCO ₃
apnenasti lapor	75 do 90 %	CaCO ₃
lapor	40 do 75 %	CaCO ₃
glineni lapor	10 do 40 %	CaCO ₃
laporna glina	4 do 10 %	CaCO ₃
glina	0 do 4 %	CaCO ₃

Najbolj čista glina je kaolin, ki je popolnoma bel. Uporablja se poleg čistega apnenca kot surovina za pripravo belega cementa. Pri nas proizvaja beli cement cementarna v Polju. Seveda so mehanske lastnosti belega cementa enakovredne portland cementu.

V splošnem vsebujejo gline različne primese in je njihova barva različna od svetlo rumene do etmno sive. Glina je lahko drobljiva in meljiva.

Da bi dosegli zahtevano kemijsko in mineraloško sestavo klinkerja, morajo v cementarnah stalno kontrolirati kemijsko sestavo surovinskih komponent. Surovinska moka, ki jo dodajajo v peč, naj bo namreč po kemijski sestavi popolnoma homogena s 76 odstotki CaCO₃.

Dokler so imele cementarne še majhne zmogljivosti, so lahko, tam kjer je apnenec kazal občutne odstopke v vsebnosti CaCO₃, s selektivnim odkopom v kamnolomih te odstopke zmanjšali. Pri rastočih zmogljivostih, ko je treba dobiti iz kamnoloma dnevno po nekaj tisoč ton materiala, pa je tak način selektivnega odkopa prezamuden in negospodaren.

V zadnjih letih so skoraj vse velike cementarne opremljene z napravami za predhomogenizacijo apnenca, laporja in celo žlindre. Te naprave so podobne tistim, ki jih že od leta 1905 uporabljajo v rudarstvu in jih bomo podrobneje razložili pri opisu cementarne.

Ko se neke odločajo za gradnjo cementarne, seveda ni dovolj le pogled na geološko karto področja, pač pa je treba na predvidenem mestu eksploatacije sistematično jemati vzorce ter jih v kemijskem laboratoriju podrobno pregledati in analizirati. Poleg jemanja površinskih vzorcev je treba izvesti tudi globinska vrtnanja, s čimer se ugotovi sestav suro-

vine v globino. Na osnovi vseh teh rezultatov se lahko naredi pregled umetnosti izkoriščanja surovine za cement in oceni rezerve ter s tem predvidi možni čas eksploatacije.

Suhi in mokri postopek

Predno si bomo ogledali na shemi cementarne proces proizvodnje cementa, se moramo seznaniti še s pripravo surovine. Poznamo mokri in suhi postopek. Proizvodnja cementa je od priprave surovine naprej enaka za oba postopka.

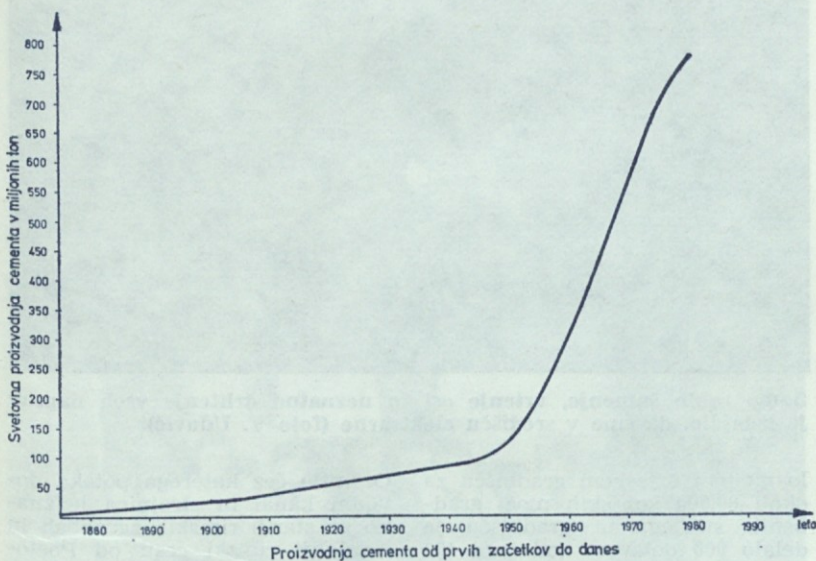
Pri mokrem postopku surovinske komponente najprej drobimo, nato pa z dodatkom vode meljemo in zatem dobro premešamo. Surovinsko blato, kot tako mešanico imenujemo, vsebuje 38 do 40 odstotkov vode. Ta postopek so uporabljali zlasti tam, kjer so bile surovine zelo vlažne. Strokovnjaki so bili dolga leta mnenja, da se le po mokrem postopku dobi tako fino in homogeno mešanico, iz katere nastane kvaliteten cement. Tudi s stališča zaščite okolja je bil ta postopek dobrodošel, saj je bilo precej manj prašenja, kot pri suhem postopku, pa tudi transport blata je razmeroma enostaven s črpalkami.

Glavna slabost mokrega postopka je velika poraba goriva. Prav zato danes cementarne po mokrem postopku grade le v izjemnih primerih.

V Jugoslaviji smo po vojni do šestdesetih let še uvažali opremo za cementarne po mokrem postopku, danes pa se vsi investitorji pri nas odločajo za suhi postopek.

Sistemi mešanja oziroma homogenizacija je pri suhem postopku danes že precej izpopolnjena.

J. Stražišar

Sem spadajo zlasti neke vrste apna, opeke in cementi.

V tem članku bomo podrobno govorili le o hidravličnih vezivih, predvsem o cementih.

Zgodovina cementa

Najstarejše vezivo, ki ga je pri gradnjah uporabljal že pračlovek, je bilo običajno glineno blato.

Žgano apno in žgani mavec sta omenjena že okoli leta 2800 pred našim štetjem pri zidanju egipčanskih piramid. Čeprav hidravličnih veziv v današnjem smislu tedaj še niso poznali, pa vemo, da so Židje že tedaj dodajali apno zmleto opeko, ker so ugotovili, da ta dodatek omogoča vezavo tudi pod vodo.

Rimljani kot najboljši graditelji v starem veku so za to lastnost zvedeli šele kasneje. Okrog leta 200 pred našim štetjem se kot dodatek apneni malti omenja vulkanska zemlja iz okolice Puteoli (današnji Pozzuoli), ki je bila še boljše od zmlete opeke. Kot dodatek apnu so kasneje uporabljali tudi zemljo z otoka Santorina in s tras v okolici Kölna.

S temi vezivi so bili grajeni veličastni rimski objekti kot Pantheon, rimski vodovodi in drugo.

Po propadu rimskega cesarstva se je na te dodatke pozabilo.

V vsem srednjem veku so za zidavo uporabljali glineno blato ali žgano apno slabše kvalitete.

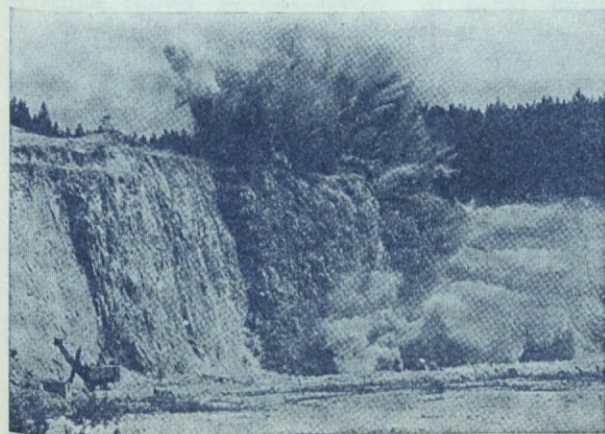
stonu ugotovil, da je vezivo, dobljeno z žganjem apnenca ob dodatku gline, obstojnejše kot čisto žgano apno. Parker je Smeatonovo ugotovitev potrdil z nizom preizkusov in dobil vezivo, ki ga je imenoval »rimski cement«, ker je domneval, da je s tem odkril skrivnost obstojnosti rimskih zgradb. Rezultate teh svojih preizkusov je tudi patentiral leta 1796 (angleški patent št. 2120 od 28. 7. 1796).

Leta 1824 je Anglež Joseph Aspdin patentiral proizvodnjo umetnega veziva, ki ga je imenoval »portland cement«. To ime, ki je danes znano po celem svetu, si je Aspdin izbral zaradi podobnosti barve svojega proizvoda z barvo naravnega kamna s polotoka Portland.

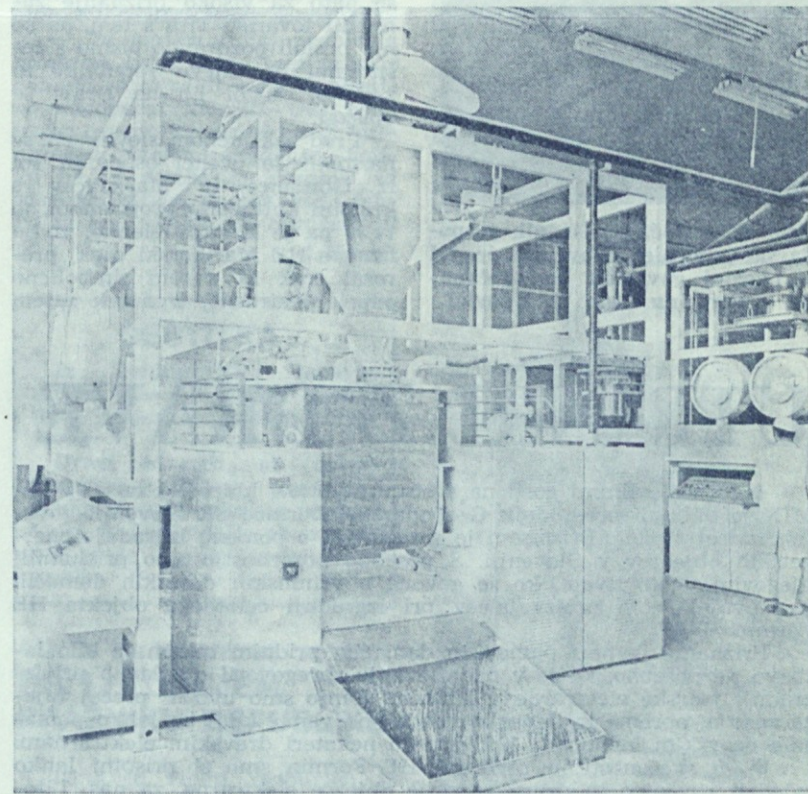
Vendar je današnji portland cement obdržal samo ime in se razlikuje od tistega, ki ga je patentiral Anglež Aspdin, celo po barvi. Aspdinovo iznajdbo je izpopolnil Anglež Isaac Charles Johnson in leta 1844 objavil rezultate svojih raziskav. Ugotovil je pravilno razmerje mešanice apnenca in gline ter določil postopek pečenja te mešanice do sintranja. Bil je tudi ustanovitelj prve tovarne portland cementa v Angliji.

Iz Anglije se je zatem proizvodnja portland cementa hitro razširila v Francijo, Nemčijo in po celem svetu.

Tako je postal cement osnovni gradbeni material, poraba ce-

Razstrelitev stene v kamnolomu in posnetek po razstrelitvi

Filter, montiran v »Žitu« v Ljubljani, ki ga je izdelal GOSTOL

DECEMBER V ZNAMENJU KNJIŽNIH DARIL

VZNEMIRLJIVO IN PRIJETNO BRANJE ZA ZIMO

Jules Romans: NENAVIDNA ZENSKA, PREISKAVA, SPOMINI NENAVIDNE ZENSKA

Komplet 3 knjig, 803 strani, pl. 450 din.

Ivo Zorman: SONČNICA NENAVIDNA

318 strani, pl. 150 din.

Herman Kesten: MOŽ ŠESTDESETIH LET

210 strani, pl. 140 din.

Vitomil Zupan: ZASLEDOVALEC SAMEGA SEBE

184 strani, pl. 145 din.

J. P. Donleavy: INGVERJEV CVET

346 strani, pl. 170 din.

Laurentiu Fulga: ORFEJEVA SMRT

320 strani, pl. 165 din.

ŽIVLJENJE ZNAMENITIH LJUDI

Gerhard Prause: GENIJI V SOLI

Ali trditev, da slabi učenci dosežejo v življenju več kakor dobri, ustreza resnici? Avtor odgovarja ob primerih sto slavnih osebnosti iz preteklosti in današnjih dni. 316 strani, pl. 220 din.

Gerhard Prause: GENIJI NA SAMEM

Knjiga za vse, ki bi radi spoznali velike osebnosti s čisto človeške plati. 314 strani, pl. 220 dinarjev.

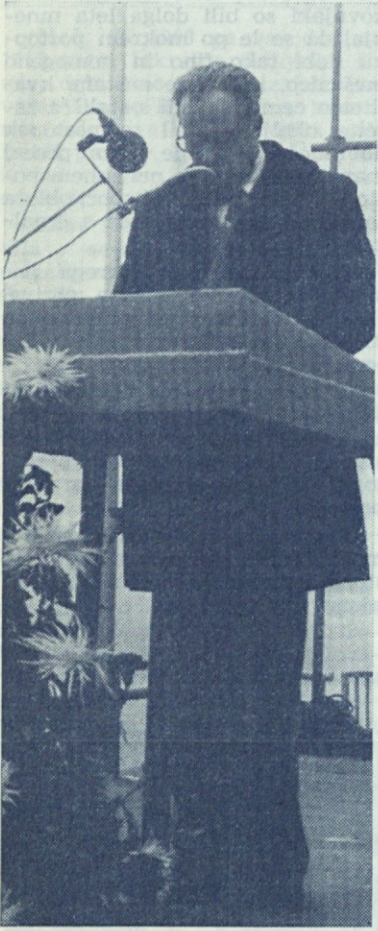
Edvard Čalić: ROALD AMUNDSEN — POSLEDNJI VIKING.

Srhljivo pričevanje o človekovih dosežkih sredi neizprosne narave. 240 strani, pl. 220 din.

ZASTAVE NA FORMINU

V precej hladnem in meglenem vremenu so v soboto, 25. novembra v dravskem vetru zaplapolale zastave, ki so skupaj z množico ljudi pozdravile slovesno otvoritev zadnje slovenske hidroelektrarne na Dravi v Forminu. Ta slovesnost je kronala vsa prizadevanja in trud delavcev slovenskega gospodarstva, da bi z novimi elektroenergetskimi objekti poskrbeli za čim zanesljivejšo in kakovostno električno energijo.

Svečanosti na Forminu so se poleg domačinov, delavcev iz temeljnih organizacij združenega dela DEM in proizvajalcev opreme ter predstavnikov delovnih organizacij, ki so sodelovali pri gradnji tega pomembnega objek-

Andrej Verbič, predsednik gospodarske zbornice Slovenije je bil slavnostni govornik na svečanosti v Forminu (foto V. Udovič)

ta, udeležili še člana predsedstva SRS Ančka Kuhar in Tone Bole, sekretar predsedstva CK ZKS Franc Šetinc, predsednik zveznega komiteja za kmetijstvo Milovan Zidar, predsednik zbora združenega dela skupščine SR Emil Tomažič, podpredsednik izvršnega sveta SRS Mara Zlebnik in Vitja Rode, predsednik gospodarske zbornice SRS Andrej Verbič in drugi.

Vse skupaj je na začetku pozdravil podpredsednik delavskega sveta DEM Edvard Cizej, za njim pa je spregovoril glavni direktor DEM Maks Redjko. Nekoliko širše je opisal pravkar končano gradnjo te nove hidroelektrarne in povedal nekaj več o prizadevanjih in načrtih DEM.

Slavnostni govornik v Forminu je bil predsednik Gospodarske zbornice Andrej Verbič, ki je čestital delavcem DEM in EGS k novemu delovnemu uspehu, ob tem pa je tudi opisal sedanjo situacijo v našem elektrogospodarstvu in razvojne načrte na tem področju.

Temu je sledil slovesen trenutek, ko je član predsedstva Tone Bole podelil delovnemu kolektivu DEM visoko odlikovanje red dela z rdečo zastavo za uspešno delo v obdobju po osvoboditvi, tako pri gradnji elektrarn, kot pri preskrbi odjemalcev z električno energijo. Delavci DEM so se nato za visoko priznanje zahvalili tovarišu Titu s tem, da so mu poslali pozdravno pismo s čestitkami ob dnevu republike in z željo, da bi jih na Dravi še obiskal.

Pred zaključkom slovesnosti so nastopili še učenci osnovnih šol iz Gorišnice in Markovcev s krajšim kulturnim programom, ob 11.30 pa je Marko Jelenko, vodja izmene HE Mariborski otok, prerezal trak in s tem simbolično odprl elektrarno, trenutek zatem

pa je vodja izmene HE FORMIN Danilo Šef pritisnil na gumb. Elektrarna je bila odpta tudi za goste, ki so si jo lahko ogledali.

HIDROELEKTRARNA FORMIN

Do odločitve za gradnjo hidroelektrarne Formin je prišlo leta 1973 po velikih redukcijah zaradi pogostih okvar na agregatu 275 MW v termoelektrarni Šoštanj, ki je bil tedaj v enoletnem preizkusnem delovanju. Tega leta so sprejeli plan izgradnje elektrogospodarskih objektov SR Slovenije in dobili prva sredstva za hidroelektrarno Formin v znesku 3.850.000 din. Za izvajalca zemeljskih in gradbenih del je bil izbran Gradis in je pričel z deli na bazenu, jezcu, dovodnem kanalu, odvodnem kanalu in strojnici. Za dobavo in montažo glavne elektrostrojne opreme so bile sklenjene pogodbe z Litostrojem za dve turbini, z Rade Končarjem za dva trofazna generatorja nizvodne moči 74 na generator, z Metalno za dobavo in montažo hidromehanske opreme in žerjava za jez ter z Iskro za dobavo in montažo opreme za zaščito, signalizacijo in lokalno avtomatiko. Ob tem je bilo sklenjeno še 50 pogodb za razna manjša dela.

Projekt za hidroelektrarno je moral upoštevati posebne značilnosti spodnjega Ptujkega polja in se prilagoditi njegovim muhavostim, kot se pač dogaja ob vsakem posegu v naravo. Jugovzhodno od Ptuja je bilo potrebno zgraditi zadrževalni bazen s pomočjo bočnih nasipov, ki segajo skoraj do samega Ptuja. Ob jezcu poteka čez ravninski svet dovodni kanal do strojnice na Forminu, od koder teče voda po odvodnem kanalu do Lenta nad Ormožem, kjer se spet izliva v strugo Drave.

Gladina zadrževalnega bazena pred jezom v Markovcih je na koti 220 m, vsebina bazena pa je 23 milijonov kub. metrov vode. Iz bazena je dovoljeno izkoristiti dnevno samo zgornji meter vode, vendar pa je le-ta zelo pomemben, ker regulira pretok vode za HE Varaždin popolnoma neodvisno od obratovanja ostalih elektrarn na slovenski Dravi.

Do strojnice vodi 8,5 km dolg dovodni kanal, od tam pa prav toliko dolg odvodni kanal. Jez v Markovcih ima šest pretočnih polj, vsako je široko po 17 m. Pretočna polja so opremljena s segmentnimi zapornicami in krovnimi zaklopkami na hidravlični pogon. Pretočna zmogljivost jezcu je 4200 m³ vode v sekundi, z dovodnim kanalom vred pa 4650 kub. m/s. Bočni nasipi bazena, ki so grajeni iz gramoza s peščenim meljastim jedrom, so zatesnjeni na vodni strani z 10 cm debelo asfaltno oblogo.

Strojnica v Forminu je klasična visoke izvedbe z dvema mostnima žerjavoma skupne nosilnosti 300 Mp in ima vgrajena dva agregata s Kaplanovo turbino in dežnikastim generatorjem.

Na vtoku v turbinsko komoro je postavljen portalni žerjav nosilnosti 20 Mp za vlaganje in čiščenje vtočnih rešetk. Na iztoku iz sifona je prav tako postavljen portalni žerjav nosilnosti 20 Mp za vlaganje in prenos pomožnih zapornic. Ob teh podatkih lahko navedemo še to, da je bi-

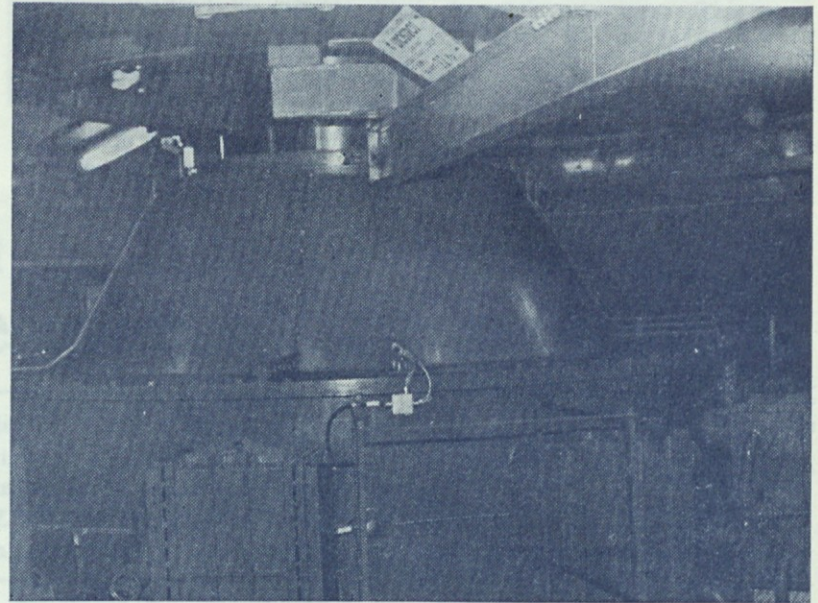
30 LET HE MARIBORSKI OTOK

Nekaj dni pred slovesnim začetkom obratovanja HE Formin, zadnje v verigi elektrarn na slovenskem delu Drave, so delovni ljudje Dravskih elektrarn proslavili še en pomemben jubilej: 30 let obratovanja HE Mariborski otok.

Ta jubilej je toliko pomembnejši, ker gre za prvo elektrarno sorazmerno velike moči, ki je začela obratovati po osvoboditvi in je bila zgrajena večji del z domačimi močmi. Na njej se je usposobil tisti strokovni kader »dravskih bobrov«, ki so uspešno gradili nove elektrarne na Dravi: Vuzenico, Vuhred, Ožbalt, Zlatoličje, Formin.

Slavje, združeno s krajšim kulturnim programom, je bilo pristrčno srečanje jubilarov delovnega kolektiva in poslovnih sodelavcev. Skupno smo se veselili doseženih uspehov.

ETO

Samo rahlo šumenje, vrtenje osi in nezatno drhtenje vseh naprav je izdajalo, da smo v središču elektrarne (foto V. Udovič)

Io na tem orjaškem gradbišču za okoli 80.000 konjskih moči gradbenih strojev, na gradbišču je delalo 900 delavcev (od tega 400 strojnikov ter 50 inženirjev in tehnikov), izkopal so 12.106.000 kub. m humusa, gramoza, melja in laporja, za istočasni prevoz tega materiala pa bi potrebovali 1.200.000 tovornjakov ali kolono tovornjakov, dolgo 12.000 km. V nasipe je bilo vgrajeno 5.000.000 kub. m gramoza, poleg zemeljskih del je bilo položeno 711.000 kv. m asfalta debeline 10 cm, ob tem pa je bilo v strojnico in jez vgrajeno še 138.000 kub. m betona in 5.590 ton armaturnega železa.

Kot zanimivost lahko povemo tudi to, da so še pred začetki zemeljskih del prvi nastopili arheologi in opravili pomembno delo. Izkopali so kakih 250 grobov in v petini njih našli na žare.

Ozemlje čez katerega poteka dovodni kanal in strojnica je znano po starih rimskih zgradbah in nekdanji rimski cesti od Poetovlje do Murse. Tudi Formin-Formin (um) min (or) mali trg, je namreč priča rimske zgodovine.

Predračunska vrednost za elektrarno je bila 2.482.700.000 din. Ta vrednost je bila z dodatkom izdelanim v tem letu dvignjena za 166.320.568 din ali za 7%. Na reviziji investicijskega programa v novembru 1962 je bila potrjena predračunska vrednost za HE Zlatoličje 173.360.000 din za HE Formin pa 190.910.000 din.

Elektrarna je popolnoma avtomatizirana in bo daljinsko krmljena iz razdeljevalnega centra v Mariboru, zato bo v njej zaposleno le skromno število delavcev, potrebnih za varstvo objekta.

M. H.

UTRINKI Z DRAVE

• Med številnimi gosti na svečani otvoritvi hidroelektrarne FORMIN je bil tudi predsednik Gospodarske zbornice SR Slovenije tovariš Andrej Verbič. Prisotnim je spregovoril o pomenu izgradnje energetskih objektov v Sloveniji. S posebno pozornostjo smo prisluhnili njegovim ugotovitvam, ko je govoril o vrhunskih dosežkih domačih strokovnjakov in proizvajalcev pri izgradnji celotnega objekta HE Formin.

Priznanje domači pameti in domačim pridnim rokam je bilo laiskavo, še posebno, ko je v nadaljevanju spregovoril o težavah pri izgradnji jedrske elektrarne v Krškem. Zanj smo uvozili precej tuje znanja, opreme in denarja, vendar ne vemo, kdaj bo lahko pomagala dravskim lepoticam, kot pravijo nekateri dravskim elektrarnam.

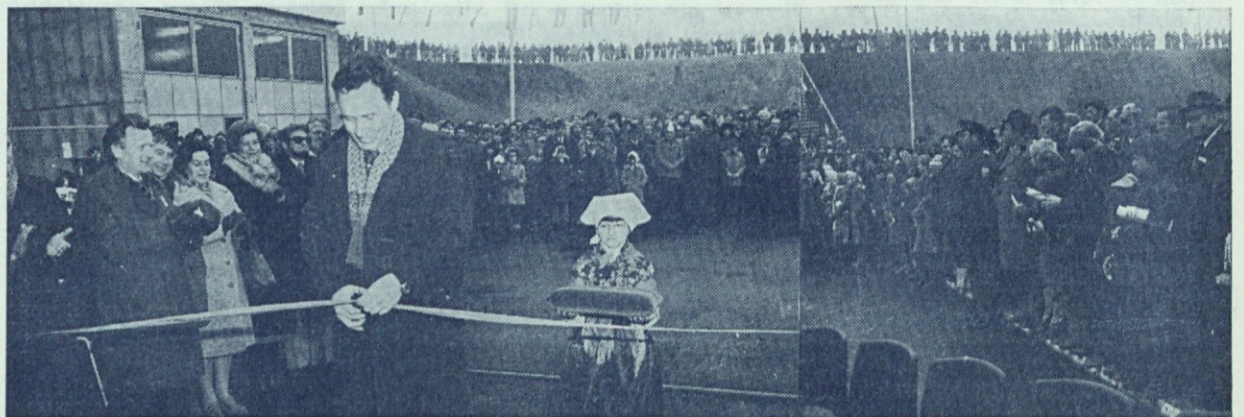
• Po svečanosti in otvoritvi HE Formin smo si prisotni lahko ogledali strojnico in druge zunanje objekte elektrarne, za nas, Litostrojčane, pa so gostitelji napravili izjemo in nam kot proizvajalcem obeh vgrajenih turbin dovolili natančnejši ogled strojnice, predvsem spodnjih etaž, kjer je montiran naš regulator in druge naprave. Z veseljem smo seveda odšli še globlje, prav do vrhnjega dela turbine, kjer je deloma vidna tudi ogromna vrteča se glavna turbinska os, regulacijski obroč s servomotorji ter konstrukcija z nosilnim ležajem. V tem prostoru smo se zadržali najdlje in čisto domače smo se počutili, saj je vse v njem izdelano v Litostroju. Samo rahlo šumenje, vrtenje osi in nezatno drhtenje vseh naprav je izdajalo, da smo v samem središču elektrarne, da je med nami ogromen generator in pod nami delujoča Kaplanova turbina. Skoraj nismo imeli besed in iz oči Litostrojčanov je bilo moč razbrati zadovoljstvo in ponos, saj je v ogromno jekleno gmoto vgrajeno neizmerno veliko dela, truda in znanja. Kt že mnogokrat po vsem svetu in doma v ožji domovini so tudi takrat tu v Forminu naši stroji uspešno zaživel. Neizčrpna energija vode je ukročena in bo morala služiti človeku.

• Svečanosti ob otvoritvi HE Formin se je udeležilo veliko število naših delavcev, predvsem tistih, ki so s svojim delom v tovarni največ prispevali k uspešni proizvodnji turbin za ta objekt. Med njimi so bili tudi nekateri naši najstarejši monterji in mojstri, nekateri od njih prav dobro poznajo vseh osem hidroelektrarn na Dravi, saj so večkrat sodelovali pri montažnih ali pri remontnih delih.

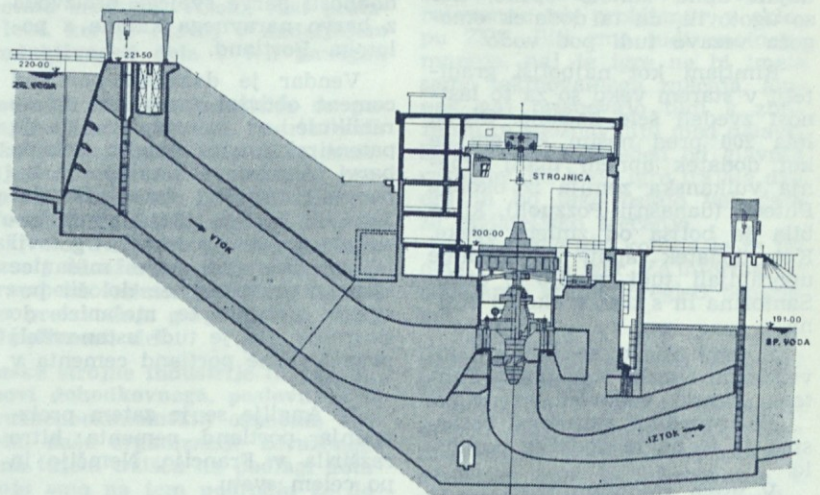
Med njimi je nekdo povedal tudi tole:

»Skoraj ne moremo verjeti, da ne bomo več gradili hidroelektrarn na slovenskem delu Drave. Vedno sem z veseljem odhajal na Davo in vedno se je vse lepo končalo. Ta marljiva in ubogljiva reka je polna preproste energije, zato se je kar ponujala, da smo gradili hidroelektrarne na njej. Upajmo, da jo bomo še naprej spremljali tudi na hrvaški strani. Verjetno pa se bomo morali graditelji hidroelektrarne na Štajerskem preseliti na Muro, ki še ni izkoriščena.«

K. Gornik

Marko Jelenko je ob prisotnosti gostov in drugih obiskovalcev slovesno prerezal trak in tako predal elektrarno v obratovanje (foto J. Zlebnik)

Prerez strojnice

25. LET PROSTOVOLJNEGA KRVODAJALSTVA V SLOVENIJI

SAMO KRI NADOMESTI KRI

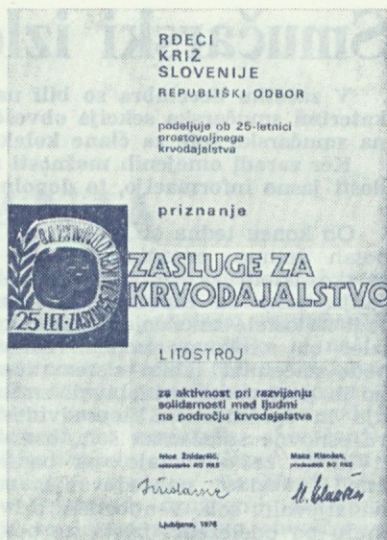
V letošnjem letu praznuje Rdeči križ Slovenije svoj jubilejni praznik — 25 let prostovoljnega krvodajalstva v Sloveniji. Krvodajalci in člani RK so se pred 25 leti odločili, da je kri tako pomembna tekočina v našem vsakdanu, da se je ne da in ne more kupiti.

V počastitev tega pomembnega jubileja je v letošnjem letu občinski odbor RK Ljubljana-Siška kritično ocenil delo, pristop in rezultate delovnih organizacij in posameznikov na področju prostovoljnega krvodajalstva ter predlagal, da dobe priznanje posamezniki in nosilci organizacije krvodajalstva, ki imajo zasluge za organizacijo in razvoj.

Republiški odbor RK Slovenije je ob 25-letnici prostovoljnega krvodajalstva izdelal posebno priznanje — zasluge za krvodajalstvo. S sklepom občinske organizacije RK Ljubljana-Siška so bila ta priznanja podeljena na slavnostnem sprejemu, katerega pokrovitelj je bil predsednik občine Ljubljana-Siška tovariš Franc Dejak.

Za aktivnost pri razvijanju solidarnosti med ljudmi na področju krvodajalstva je priznanje prejela tudi delovna organizacija Litostroj in organizator delovanja na tem področju. Med krvodajalci, ki so kri darovali več kot petindvajsetkrat in so ob tej priliki prejeli priznanje je bilo največ litostrojskih delavcev.

Priznanje so prejeli: Štefan Božič, Bojan Brenčič, Ante Burrič, Franc Černivec, Tone Erman, Andrej Frantar, Adolf Golob, Vital Gričar, Avgust Kočar, Anton Kosi, Dimitrij Kveder, Jože Mesec, Ernest Merklin, Franc Pivk, Peter Piškur, Franc Repar, Ferdo

Saletinger, Janez Sansoni, Anton Sapor, Jože Starman, Adolf Straka, Ivo Šnajder, dr. Edo Tepina, Janez Tomšič, Janez Zadnikar, Magda Kreft in delovna organizacija TZ Litostroj.

Vsi, ki so prejeli priznanja, so bili prijetno presenečeni in zadovoljni. V razgovoru s krvodajalci, ki so svojo kri darovali 30, 50 in 86-krat smo se ponovno lahko prepričali, da so to skromne osebe, ki žele pomagati sočloveku, ne glede na raso, vero in pripadnost. Ni jim do plačila, veseli pa so priznanj, ki jim jih družba za njihovo nesebično pomoč podeli. Prav vsi udeleženci na slovesnosti smo bili veseli mladih članov RK iz osnovne šole Riharda Jakopiča, ki so poskrbeli za prijeten kulturni program in nas prepričali, da so za nami še vrste aktivistov in krvodajalcev. Zato se nam ni bati, da bi bila naša prizadevanja brezodmevna in brezplodna.

Med nami je bil šišenski pravak v darovanju krvi dr. Edo Tepina, ki je svojo kri nesebično daroval že 86-krat, in ki jo bo še daroval, dokler mu bo to dopuščalo zdravje.

V Litostroju je 1009 krvodajalcev in upamo, da se bodo naše vrste še povečale. Naše geslo je LE KRI LAHKO NADOMESTI KRI!

M. Kreft

AFORIZMI

ZAPISKI IZ TRETJE IZMENE

— Če bi bila znanost malo bolj v službi jedilnika, nam izgube ne bi pojedle cele tovarne.
— Moj predpostavljani je poseben strateg. Najprej me potegne za jezik, nato pa me prikrajša na plačilni listi.

— Iztegni se v dolžini odeje. Vendar ne nadaljuj z iztegovanjem na drugi odeji!

— Mislim, da je išijaš prava bolezen za tiste, ki sedijo v visokih naslonjajih. Tako imajo vsaj enkrat v življenju (pokončno) hrbtenico.

— Pravi čudež! Ni ga štora, ki ne bi našel svoje odskočne deske.

— Kakšno službo zavarovanja potrebujemo? Takšno, da bo že pri vstopu pazila, da ne bo vstopil kdo, ki bi usmeril tok vode samo na svoj mlin.

Pera Srečkovič

POHOD NA ŠUICO

Aktiv ZZZ Avtomontaža in koordinacijski svet ZSMS Avtomontaža sta konec oktobra organizirala spominski pohod za Rašice preko Toškega čela do Šuice. Pohod je bil posvečen narodnemu heroju Ivanu Bizjaku-Janku. Na tem pohodu je sodelovala tudi pohodna brigada Franc Leskošek-Luka iz Litostroja. Poleg naše pohodne brigade pa se je pohoda udeležilo še več pohodnih enot z območja občine Ljubljana-Siška. Na krajši slovesnosti na Šuici so pohodniki Avtomontaže in Bukovice — Sinkov Turn dobili prapore.

Anton Anderlič

DVA INTERVJUJA

NAVADNI INTERVJU

Ob novem predpisu o izhodih iz tovarne mi je padlo na misel, da bi bilo dobro iz ust neposrednega proizvajalca slišati njegovo mnenje o tem. Zato sem ustavil tovariša J. in mu postavil nekaj vprašanj.

— Tovariš J., kaj vi kot neposredni proizvajalec menite o novem predpisu?

— To je pa po dolgem času nekaj dobrega! Sedaj so se stvari izkristalizirale.

— Oprostite, tovariš J., ne razumem vas dobro.

— Kako me ne razumete? Sedaj se je pokazalo, kdo in kaj je kdo.

— Bi lahko to malo bolj pjasnili?

— Seveda. Sedaj se je pokazalo, da ko delavec zapusti tovarno in se ta izhod šteje kot opravičeno plačan ali opravičeno neplačan, tovarna utrpí škodo in mu to pri plači tudi na ustrezen način odbije, da nastalo škodo nadoknadi.

— Ali hočete s tem reči, da tovarna ne utrpí nobene škode, če oddide iz tovarne delavec, ki ima za izhod ustrežno tovarniško izkaznico in se čas njegove odsotnosti ne registrira?

— Tega ne trdim jaz. To pravi predpis, ki sploh ne predvideva možnosti, da bi kdo od tovarišev, ki imajo prost izhod iz tovarne, imel kdaj tudi kakšen zasebni opravil. Zanje se smatra, da so vedno zdravi, da ne hodijo k zdravnikom specialistom in ne na servise ali urade, za katere vsi vemo kakšen delovni čas imajo. Ali so to ljudje, ki živijo samo za tovarno in zasebnih potreb sploh nimajo? Ali pa za njih uradi in ustanove delajo tudi popoldne?

— No, tovariš J. vsi vemo, da to ni tako in še nekaj časa ne bo. Ali imate morda vi kakšno rešitev za beleženje zasebnih izhodov tovarišev brez izhodnic?

— Po mojem tukaj problema sploh ni, kajti trdno sem prepričan, da so to sami resni in skrajno odgovorni tovariši. Oni bodo okrog prvega kar sami nosili lastnoročno izdelano evidenco, koliko ur in minut so porabili za zasebne izhode, da jim bodo lahko te ure odšteli pri obračunu!!!

M. Kovač

BENCINSKI INTERVJU

Zaradi novih cen tekočih goriv smo med delavci naredili majhno anketo. Vsem smo zastavili isto vprašanje:

Kako vpliva zvišanje cen na naš standard?

Dobili smo takšne odgovore: Delavec s povprečnimi osebnimi dohodki:

Kaj mi sploh omenjate podražitev, da me spravljate v bes!

S tem, ko se je dvignila cena tekočim gorivom, bodo cene poskočile tudi povsod drugod in bomo tako močno presegli politiko dvigovanja cen, kljub temu, da se isti tovariši, ki odobrijo dvig cen, na drugi strani borijo tudi za to, da bi se cene dvigovale samo v začrtanih okvirih. V tem je že neko protislovje, drugo je pa v tem, ko statistiki pravijo, da se bodo življenjski stroški zvišali samo za 2 odstotka, to je samo zaradi podražitve tekočih goriv, o ostalih 10 odstotkih, ki bodo posledica tega dviga, pa se trenutno ne govori...

— Delavec s podpovprečnimi osebnimi dohodki:

Pravice, da so se podražila tekoča goriva? Veste, malce sem presenečen, prvič slišim za to podražitev. Televizije nimam, časopisi pa so se podražili in jih ne kupujem več. Nimam avtomobila in me podražitev ni neposredno zadela, posredno pa me gotovo bo, čez kak mesec ali dva, ko bo vse dražje za 10 odstotkov. Najbolj me skrbijo rezervni deli za Rogovo kolo, saj so zračnice vsak dan slabše. Se sreča, da je zima in da hodim sedaj peš...

— Delavec z nadpovprečnimi dohodki:

Podražitev, pravite? Kaj se norčujete, kakšna podražitev neki! Pa tudi če je bila, veste, kadar grem tankat, ne gledam na drobiž — kaj bi tisto! Pet tisoč litrov kurilnega olja sem pa že prejšnji mesec natankal, imam prijatelja pri Petrolu... Če se cene dvigajo, je to lahko samo dobro. Poglejte kakšna gneča je na cesti — fičkotí, katrce pa ostala šara. Tem lastnikom bo kmalu voda v grlu in ceste bodo bolj prazne, vozili se bomo samo še mi...

M. Svetelj

Ekipi, ki sta igrali v finalu — MONTAŽA: TVN

TEKMOVANJE V MALEM NOGOMETU MED OO ZSMS V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI

Komisija za šport in rekreacijo je v mesecu novembru organizirala tekmovanje v malem nogometu. Udeležba je bila zelo številna, saj so sodelovale ekipe iz skoraj vseh OO ZSMS naše delovne organizacije. Tekmovanje je potekalo na igrišču ICL po pravilniku tekmovanja v ma-

lem nogometu, imenovanem »cup sistem«. Celotno tekmovanje se je odvijalo v športnem in rekreacijskem duhu. Najboljše tri ekipe smo nagradili z diplomami.

Ekipe OO ZSMS, ki so sodelovale na tekmovanju po tozilih: PRODAJA, MONTAŽA, PPO, SSP, ICL, NABAVA, PTS, PUM-1, PUM-2, OB-1, OB-2, PZO, TVN, IVET.

Končni vrstni red pa je bil tak: 1. TVN, 2. Montaža, 3. PUM-1, 4. PPO, 5. IVET.

T. Skušek

Delavska restavracija pred modernizacijo

Minilo je že 18 let, odkar smo zgradili našo delavsko restavracijo, ki nam je bila tedaj resnično lahko v ponos. Vendar pa so leta naredila svoje in restavracija se je z nami vred postarala. To se pozna v kvaliteti uslug, zagotavljanju higijensko tehničnim pogojem in v dolgih vrstah med delitvijo obrokov, saj je restavracija že zdavnaj postala pre-majhna.

Edina rešitev je restavracijo modernizirati. Sodobna tehnologija, ki jo od nas zahtevajo sanitarni organi, v sedanjih prostorih ni možna. Pa tudi to je res, da so vse dosedanje vgrajene zmogljivosti popolnoma izrabljene in tudi nevarne.

Sanitarni inšpektorji so nam postavili enoletni rok, v tem času moramo delavsko restavracijo preurediti. Ta rok je nepreklicen, velja pa za leto 1979. Iz zahtev inšpekcij je razvidno, da so naši skladišni prostori za današnje potrebe in zahteve premajhni. Tudi v kuhinji ni prostora za namestitev nove tehnologije za pripravo obrokov, kot to zahtevajo predpisi. Aparati v kuhinji so iz-

rabljeni in zato nevarni, kar terja nabavo novih. Neprimeren je tudi priključek za novi plinovod. Sedaj tudi ukinjamo našo parno kurjavo, ker se priključujemo na javno toplovodno omrežje, to pa zahteva svojo parno postajo.

Vedno večji dotok delavcev zahteva dodatno zmogljivost restavracije, kar bomo lahko rešili z nadzidavo dosedanjih prostorov. Obenem pa potrebujemo tudi nekaj prostorov za potrebe tozda ZSE.

Glede na to, da sredstva še niso zagotovljena, se bomo morali dogovoriti, kako bomo rešili problem financiranja. Načrti so v polnem teku in bodo končani do sredine leta 1979. Upamo, da bomo do tedaj dobili tudi vsa ostala dovoljenja in potrebna soglasja.

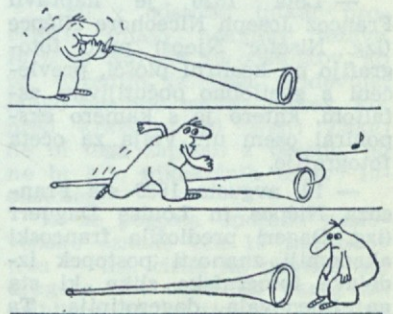
Nova tehnologija bo prilagojena tudi potrebam tozdov ter njihovim jedilnicam. Ne nazadnje pa bodo z modernizacijo odpravljene tudi vse nevšečnosti glede čakanja na topli ali mrzli obrok.

M. Vidmar

Malčki, cicibani in tovarišice iz litostrojskega vrta so nam poslali iskrene čestitke ob 29. novembru, rojstnem dnevu naše domovine

— Tone je svojo glasbeno pot začel že pri številnih ansamblih. Poskusil je še pri naši godbi, toda — zopet nič!

Karel Kržan

AKTIVNOST MLADIH ŠAHISTOV V IZOBRAŽEVALNEM CENTRU

Mladi šahisti, zbrani v šahovski sekciji ICL pri izvenšolski dejavnosti, s svojim delom in uspehi razveseljujejo sebe in šolo.

Z rednim tedenskim srečanjem izpopolnjujejo svoja teoretična in praktična znanja, ki jih preverjajo na mesečnih brzoturnirjih, medsebojnih dvobojih in moštvenih srečanjih. Pri tem pa beležijo tudi dobre uspehe. Tako redno sodelujejo na moštvenem turnirju srednjih šol Šiške, kjer v močni konkurenci s posameznimi vojaškimi enotami branijo svoje barve. V oktobru so na moštvenem prvenstvu srednjih šol Ljubljane zasedli drugo mesto in v novembru na moštvenem prvenstvu srednjih šol Slovenije sedmo mesto. Vsi ti uspehi v zadnjem času vzpodbudno vplivajo na večjo aktivnost mladih šahistov.

F. Rihtaršič

ODŠLA V POKOJ

15. oktobra je odšla v pokoj naša kuharica REZKA ŽIGON, ki je istočasno praznovala tudi svoj 55. rojstni dan. Polnih dvajset let je ob ranih jutranjih urah prihajala na svoje delovno mesto in kuhala malice za vse nas. Ob njenem odhodu smo v prostorih restavracije priredili skromno svečanost, katere smo se udeležili njeni sodelavci in sodelavke. Vestni in skromni sodelavki želimo ob odhodu v pokoj še mnogo srečnih in zdravih let!

Sodelavci iz restavracije TOZD ZSE

FOTO-FILMSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

Piše Peter Poženel

— Robert Boyle (izg. Bojl) je skonstruiral boks-kamero, v kateri se nahaja list naoljenega prozornega papirja, na katerega se projicira slika.

— Johann Sturm (izg. Šturm) je kameri dodal zrcalo pod kotom 45°, ki je reflektirala pokončno in ne obrnjeno sliko.

— Leta 1727 je Johann Schulze (izg. Šulce) odkril, da srebrova sol potemni, če nanjo deluje svetloba.

— Leta 1737 je Jean Hellot (izg. Helot) nanese srebrov nitrat na papir.

— Leta 1777 je Carl Scheele (izg. Šele) delal preizkuse s srebrom kloridom in odkril prvi fiksir.

— Thomas Wedgwood (izg. Wedžvud) je list praproti uspešno posnel na belo kožo, ki je bila prevlečena s srebrom nitratom, ni pa znal slike fiksirati.

— Leta 1826 je napravil Francoz Joseph Nicephore Niépce (izg. Nisefor Njeps) prvo fotografijo na kositrni plošči, prevlečeni s svetlobno občutljivim asfaltom, katero je s kamero eksponiral osem ur. Velja za očeta fotografije.

— 19. avgusta 1839 sta Francoza Niépce in Louise Daguer (izg. Dager) predložila francoski akademiji znanosti postopek izdelave fotografske slike, ki sta ga imenovala dagerotipija. Ta postopek poteka tako: Na srebrni kovinski plošči, na

katero delujejo jodovi hlapi, nastane tanka plast srebrovega jodida. Po osvetlitvi plošče ter delovanju živosrebrnih hlapov nastane slika, katero je treba še fiksirati v natrijevem tiosulfatu in nato posušiti nad plamenom. Tako dobljeno sliko je potrebno postaviti pod steklo, da je zaščiten in da se prepreči nadaljnja oksidacija srebra. Ta postopek izdelave slik se je ohranil do leta 1860.

— Leta 1841 je Fox Talbot (izg. Foks Talbo) proučeval izdelavo negativna na papirju, ki je bil prepariran s srebromi solmi. Pozitiv je dobil tako, da je papir osvetlil skozi negativ, ki se je dotikal papirja.

— Leta 1847 je Abel Niépce (izg. Abel Njeps) odkril in objavil nov fotografski postopek na stekleni plošči.

— 17. junija 1851 je bil Slovenec Janez Puhar imenovan za častnega člana francoske akademije znanosti. To priznanje je dobil za odkritja na področju fotografiranja na steklo. Pri tem je uporabljal žveplo, jod, baker, živo srebro.

— Leta 1851 je iznašel Frederick Archer (izg. Arčer) vlažni kolodijev postopek za negativ. Plošče je bilo treba pripraviti tik pred uporabo, eksponirane pa so bile v mokrem stanju.

— Leta 1871 je iznašel Leach Maddox (izg. Medoks) postopek za izdelavo suhih steklenih plošč za negative z želatinsko emulzijo in bromidom strebra.

Smučarski izleti

V začetku decembra so bili na vidnih mestih razobešeni lepaki, s katerimi smučarska sekcija obvešča, da bo organizirala ob koncu tedna smučarske šole za člane kolektiva in njihove družinske člane.

Ker zaradi omejenih možnosti na lepaku ni mogoče posredovati zadosti jasno informacijo, to dopolnjujemo še z objavo v našem glasilu.

Ob koncu tedna ob prostih sobotah želimo organizirati smučarske izlete za ljubitelje smučanja, tako za začetnike, kakor tudi za ostale smučarje. Vsak tak izlet bo strokovno voden. Tako bodo začetniki lahko sistematično in postopoma pridobivali znanje in spretnosti, ki jih predvideva osnovna smučarska šola, ostali ki to že obvladajo, pa bodo imeli možnost napredovanja v nadaljevalni šoli. V nobenem primeru pa udeleženci izleta ne bodo vezani in lahko čas na smučišču preživijo po lastnih željah. Do smučišča se bomo odpeljali praviloma z javnimi prometnimi sredstvi, kot sta avtobus ali vlak. Menimo, da je tak način potovanja najprimernejši in v družbi tudi najprijetnejši.

Kam bomo potovali? Verjetno največkrat na zelo dobro vzdrževano Koblo nad Bohinjsko Bistrico, v programu pa so tudi obiski ostalih smučarskih središč v Sloveniji ali celo v tujini. Smučarske izlete bomo organizirali v sodelovanju s šentviškim klubom »DOLOMITI«. Edino ta klub se ukvarja izključno z rekreativno obliko smučanja in nam že zaradi tega lahko nudi ugodnejše, predvsem pa cenejše usluge.

Cena enodnevnega smučanja na Kobli je 160 dinarjev, vanjo pa štejejo prevoz do smučišča, dnevno karto za uporabo žičnice, usluge vadiatelja in enolončnico. Menimo, da je ta cena zelo ugodna, saj stane dnevna karta za žičnice 100 ND. Ob vsem drugem je potrebno upoštevati tudi mnogo manjši strošek pri prevozu z javnimi prometnimi sredstvi.

Predvsem želimo pridobiti nove smučarje vseh starosti. Smučanje je šport, ki je primeren za vse, tako za otroke, kot tudi za starejše. Znan rek: »Kadar smučáš, se ne staraš!« je vreden razmišljanja. Telo ostane dolgo časa elastično in se tako mnogo lažje upira zakonom biološkega staranja. Ne smemo zanemariti tudi ugodnega vpliva na psihično ravnotežje.

Prijetna družba in intenzivno gibanje v lepi zimski naravi so pravi balzam za razrvano psihofizično stanje posameznika. Sodobna civilizacija se skuša ponovno vrniti k naravi. To niso aktivistične parole preveč zagrehtih posameznikov, pač pa pravo, družbeno gibanje. Del tega gibanja predstavlja tudi naša akcija. Pridružite se nam! Mogoče boste odkrili nov smisel in lepšo stran, ki jo nudi življenje.

V. Jankovič

ZAHVALE

Letos mi je delovna organizacija Litostroj že drugič omogočila desetdnevno bivanje na morju v počitniškem domu v Fiesi. Na oddihu sem bil skupaj z ženo, saj sem stoođstotni invalid. Ponesrečil sem se na delu v pločevinarni pred 15 leti. Veseli me, da se me še vedno spominjate in vzdržujete stike z menoj, vesel sem tudi obiskov ob novem letu.

Želim, da bi bilo tako tudi v prihodnje. Na morju sva se z ženo prav prijetno počutila, zato se za vse prav lepo zahvaljujema.

Alojz Štamcar, Mokronog

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem v čistilnici livarne jeklene litine za prisrčno poslovlitev in obisk na domu, hvala tudi sindikalni organizaciji in mojim sodelavcem za darila.

Franc Godec

Ob nenadni izgubi našega očeta VENCESLAVA TURKA se iskreno zahvaljujemo članom kolektiva za pozornost in razumevanje, ki smo ga bili deležni v najtežjih trenutkih. Posebna zahvala članom litostrojskega pihalnega orkestra, delavcem delovne skupnosti SSP in sindikalni organizaciji za poklonjene vence in denarno pomoč, ter vsem, ki so pokojnega spremili na njegovi zadnji poti k mnogo prezgodnjemu počitku v domači zemlji.

Družina Turk, Smihel

Ob smrti mojega dragega očeta STANETA ZUPANČIČA se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in prijateljem za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Jelka Zupančič

— Leta 1861 je prikazal fizik Janes Clerk-Maxwel (izg. Klerk Maksvel) barvno projekcijo, ki jo je dobil s sestavljanjem modre, zelene in rdeče svetlobe ter tako določil osnove aditivne metode v barvni fotografiji.

— Leta 1884 je naredil Georg Eastman (izg. Džordž Istmen) prvi zviti film (roll-fim) s papirnatim podlogo in prevlečen z želatinsko emulzijo.

— Leta 1890 dobi film celuloidno podlogo.

— Leta 1906 začne ročno izdelovati pankromatske plošče, ki so občutljive na vse barvne spektre.

— V letih 1910—1914 razvije-

jo večplastni material za barvno fotografijo.

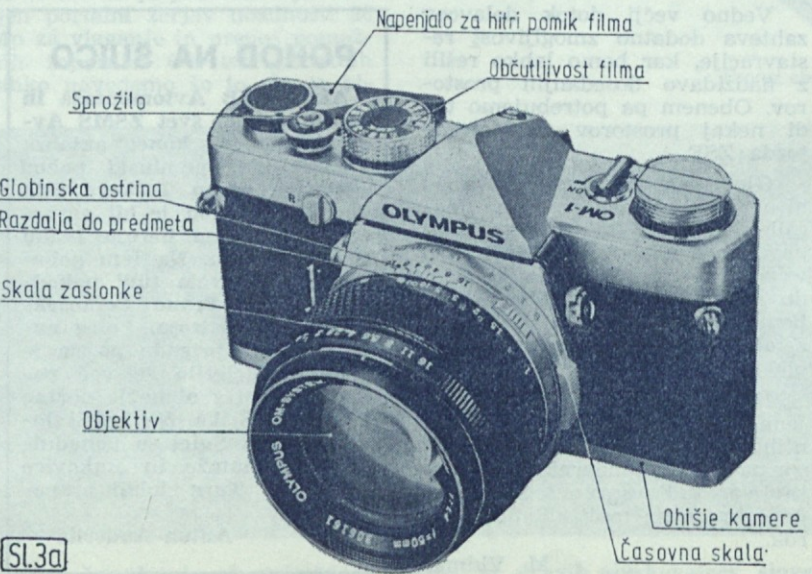
— Med drugo svetovno vojno barvno fotografijo zelo izpopolnijo.

— Zadnji korak v barvni fotografiji predstavljajo polaroidne kamere (leta 1963), iz katere takoj dobimo barvno sliko.

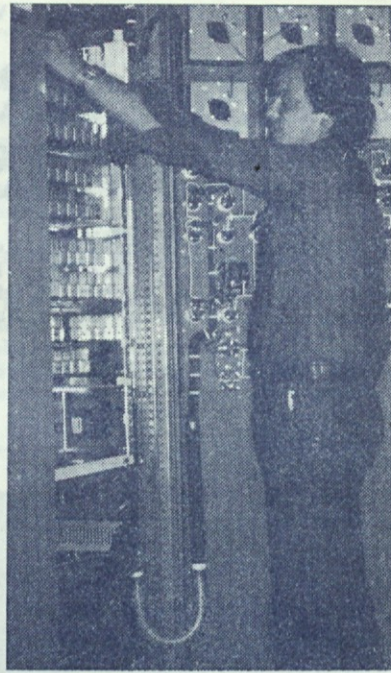
OSNOVNI DELI KAMERE (fotoaparata)

Pri opisu delov kamere se bomo omejili na tiste dele, ki so za uspešno delo kamere neobhodno potrebni in jih imajo vse kamere. Ti deli so: ohišje, objektiv, zaslonka, zaklop in iskalo.

(Slika 3a in 3b)

SL3a

Pokojni Radivoj Kramar pri usposabljanju avtomatike

V SLOVO

5. decembra 1978 smo se poslovili od našega Radivoja Kramarja, elektromonterja v TOZD MONTAŽA, ki je spomladi dopolnil komaj 23. let.

Ko je z delovnega mesta v HE Zakučac hitel na praznično snidenje domov, je 27. novembra tragična usoda v prometni nesreči pretrgala vse vezi med nami, ki smo ga pričakovali, ga poznali kot vzornega tovariša s prijetnim značajem in velikimi cilji.

Tako vzornega, kot je bil, bomo ohranili v trajnem spominu.

Sodelavci

V SLOVO

27. novembra smo se za vedno poslovili od našega dragega in neopozabnega člana pihalnega orkestra tovariša ALOJZA FERLINCA. Ostal nam bo še dolgo v spominu kot iskren tovariš in dober glasbenik.

Člani pihalnega orkestra »Litostroj«

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi ljubljenega moža, skrbnega in zlatega očka ALOJZA FERLINCA se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga spemili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter mi izrazili sožalje in sočustvovali z mano in mojima otrokoma.

Posebno zahvalo izrekam pihalnemu orkestru Litostroj za lepe melodije, ki jih je tako zelo ljubil. Prisrčna zahvala tudi pevskemu zboru za žalostinke in denarno pomoč ter govorniku Anteuju Buriču za poslovlilne besede. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi! Žalujoča žena Ljudmila, hči Lidija in sin Robi

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega očeta Antona ZUPANČIČA se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD ZSE za darovano cvetje in denarno pomoč. Prav lepa hvala tistim, ki ste ga spemili na njegovi zadnji poti.

Žalujoča Anica Zupančič z Milanom in Anico

OD ZAMISLI DO NOVINARSKEGA PRISPEVKA

Piše Marijana Habicht

OBJEKTIVNOST
NOVINARSKEGA POROČANJA

To je dokaj obsežno vprašanje. Ne gre samo za to, ali je posamezna informacija o neki zadevi točna ali ne. Za ugotavljanje objektivnosti je potrebno odgovoriti, ali poročajo naša sredstva za informiranje dovolj celovito o našem življenju, prizadevanju, uspehih in težavah, ali posvečajo svojo pozornost posameznim problemom v sorazmerni s pomembnostjo teh problemov in ali dajejo resnično podobo našega življenja.

Lahko se zaustavimo samo ob problemu, kako je slovenski bralec seznanjen z življenjem ostalih jugoslovanskih narodov. Priznati moramo, da je ta informiranost zelo enostranska, pomanjkljiva in neobjektivna, saj pišemo le o pomembnejših političnih dogodkih, veliko manj pa o življenju in prizadevanjih ljudi.

Podobno je na primer s podatki v kriminalni kroniki, kjer včasih navajamo samo inicialke, včasih pa polna imena. Taka metoda ustvarja pri ljudeh vtis, da veljajo polna imena za navadne državljane, inicialke pa za »uglednejše« ljudi.

Pri novinarskem pisanju moramo vedno vedeti, kakšna je naša odgovornost za posledice, ki smo jih z našim novinarskim de-

lom ustvarili. Prav zato je sestavni del svobode novinarskega dela novinarjeva odgovornost in zavest.

VSEBINSKI KONCEPTI
TISKA

Koncepta ni moč izdelati v kabinetu ali pisarni, temveč ga oblikuje naše vsakdanje življenje in dogodki. To je bolj ali manj jedalna zamisel uredništva, kako bo vsebinsko in oblikovno uredil »svoj« list. Koncept vsebuje smotre in cilje, ki jih želi uresničevati list. Poudarek je na tistih funkcijah, ki so pri listu najpomembnejše: informativni, izobraževalni, rekreacijski ali propagandni.

Razmejitev med vsebino in obliko je odvisna od narave lista. Koncept pogosto najdemo raztresen v več dokumentih ali celo samo v glavah ljudi, ki delajo pri časniku.

Pri konceptu moramo upoštevati predvsem:

strukturo vsebine, to je prispevkov, ki imajo svoje stalno mesto v sredstvu obveščanja, interese, ki jih sredstvo obveščanja zagovarja (npr. interese delavcev Litostroja), cilje in smotre, ki jih list skuša uresničevati, posamezne javnosti (ali so to delavci Li-

tostroja ali neka širša družbena skupnost — npr. občina ali republika in podobno), zanimanje in raven bralcev, oblike in načine posredovanja (kako sredstva obveščanja posredujejo svojo vsebino javnosti) in strukturo sodelujočih v sredstvih obveščanja (kdo sodeluje in čigav instrument je sredstvo obveščanja — v drugačnih družbenih sistemih je to lahko sredstvo obveščanja neke politične stranke, trusta, vojske in podobno).

Koncepti so lahko trajni, prehodni ali trenutni, vendar pa je značaj koncepta rezultat razvoja in družbenih sprememb ter novih spoznanj. Osnovni koncept, usmeritev kot dolgoročni in trajnejši pojav se počasi spreminja. Kratkoročni in dnevni koncepti pa se večkrat oblikujejo mimo volje in hotenj ljudi, včasih pa tako terja proces iskanja resnice.

Potrebujemo predvsem dialog v družbi, potrebujemo boj mnenj, ki ga mora odsevati tudi časopis, če je zvesta podoba družbe.

Franc Šetinc

Za litostrojska sredstva javnega obveščanja lahko rečemo, da imajo trajno izdelan koncept, ki se ga bolj ali manj držimo. Oblikujemo ga delno v uredništvu, delno pa ga dopolnjujemo z dogodki, ki se dogajajo vsak dan. Objektivnost je tudi za nas izredno važna, vendar se boste verjetno strinjali, da jo je pogosto težko doseči. Tu se pojavlja tudi nasprotje med sredstvi javnega obveščanja in našim obveščanjem. Mi pišemo sami o sebi, drugi pa pišejo »o drugih« (se pravi o nas). V obeh primerih je objektivnost vprašljiva. Iz tega sledi, da se pojavlja nevarnost, da bi prikazovali življenje v popačeni obliki. Največje nasprotje med resničnim in deklarativnim se pojavlja pogosto zato (tudi pri nas), ker nimamo prave zveze in stikov z vsemi tistimi, ki jih določena problematika neposredno zadeva, zato tudi ni dovolj člankov o teh problemih, ali pa niso dovolj kritični.

Vendar pa naj bo politika še tako načrtna, naj nastaja koncept še tako sistematično, nemo-goče je podati pravo podobo družbe, če smo pozitivistični, če kažemo samo tisto, kar je na površini družbe!

Naslednjič: Kaj je novinarstvo in kdo je novinar.

JEZIKOVNE
NAPAKE

V današnjem jezikovnem stavku se bomo ustavili ob številkah oziroma pogostih pravopisnih napakah v zvezi z njimi.

V zadnjem času smo pogosto uporabljali besede, s katerimi smo označevali 30 let razvoja naše delovne organizacije — obletnice, jubileje itd. Vse prepogostokrat pa sem ob popravljanju našega časopisa naletela na ene in iste napake:

- 30 letnica
- 30 obletnica
- 30 jubilej

Pojdimo po vrsti. 30 letnica, to je vendar ena beseda, z enim skupnim pomenom, vendar je sestavljena iz števil in črk. Enotnost ponazorimo z vmesnim vezajem: 30-letnica. Še bolje pa je, če pišemo celo besedo s črkami: tridesetletnica. (Zato tudi prvo-uvršena ekipa pišemo skupaj in ne narazen — prvo uvrščena).

Druga beseda: 30 obletnica (če to preberemo, kot je napisano, bi se glasilo: trideset oblet-

SP .. O TIK ... LJ
AA ... JJJ ... I!

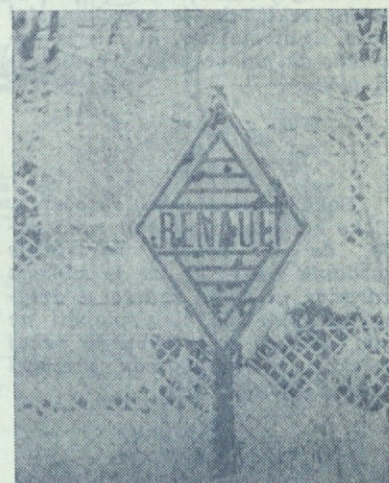
Mimo je že 29. november, voščili smo si novo leto, toda iz objektivnih razlogov so v ambulanti še vedno delavci (samo ne naši...)

»Lepote naše domovine« ob plankah nove ambulante (foto J. Zlebnik)

Mogoče kdo ve, kaj pomeni tale tablica na vratih ograde v transformatorsko postajo? Ali je to skrivnost...)

Kaj, ko bi ta znak, ki še vedno stoji v Litostroju, prodali za devize v Novo mesto? (Najbrž jim je bolj potreben...)

AKTIVNOST STRELSKE DRUŽINE LITOSTROJ

Skrajni čas je že, da spregovorimo nekaj besed tudi o delu litostrojskih strelcev. Od uradne ustanovitve SD Litostroj dne 12. 4. 1951 do leta 1970 smo imeli strelišče v baraki poleg nove ambulante. V letih od 1965 do 1970 je naša dejavnost nekoliko upadla, to je bil tudi vzrok, da smo izgubili svoj prostor.

Družina je bila na robu razpada, do katerega pa kljub temu ni prišlo, ker smo na pristanek vostva TOZD IC preselili strelske rekvizite v šolo.

Sedaj se ta dejavnost odvija na zasilno urejenem strelišču v hodniku Izobraževalnega centra. Kljub temu, da so pogoji za delo težki, v celoti izpolnjujejo program občinskega strelskega odbora Ljubljana-Siška.

Uspehi niso izostali. Poleg že znanih uvrstitev strelcev in strelk na tekmovanjih ZPS smo za naše dosežke v letu 1978 na raznih tekmovanjih prejeli kar štiri plakete, od teh dve zlati in eno srebrno za ekipno uvrstitev moške vrste ter eno bronasto za žensko ekipo, ki jo sestavljajo izključno učenke Izobraževalnega centra. Pri uvrstitvi posameznikov velja omeniti pri ženskah Nevenko Kaplan in pri moških Miroslava Jagoša, Stojana Kežarja, Vlada Kežarja, Janeza Mrkuna in Eda Zdravje.

Našo dejavnost bomo razširili na vse naše tozde, saj smo tik pred začetkom gradnje telovadnice, v kateri je predviden prostor za 10-mesto strelišče. Upajmo, da bomo vsaj ob 10-letnici obstoja SD Litostroj v letu 1981 že prestopili prag novega strelišča.

Janez Grom

MLADINA
IN ŠPORT

Komisija za šport in rekreacijo pri KS ZSMS TZ Litostroj si bo prizadevala, da bomo športno in rekreacijsko dejavnost približali čim širši družbeni skupnosti delovnih ljudi. Prizadevali si bomo za uveljavljanje samoupravne organiziranosti tekmovalnih dejavnosti v tozdih naše delovne organizacije. S programi družbenopolitičnega organiziranja in usposabljanja mladih v vseh športnih dejavnostih si bomo prizadevali, da se bodo mladi lahko na organiziran način uprli raznim negativnim pojavom v telesni kulturi.

Zahtevati moramo samoupravni razvoj športa in rekreacije ter pravi prostor v samoupravni družbi. Nezadostno število amaterskih telesnokulturnih delavcev nas sili v to, da moramo čim več mladih poslati na izobraževalne seminarje za animatorje športa in rekreacije v tozdih. Prizadevati si moramo, da neposreden vpliv in odgovornost v telesnokulturni politiki prevzamejo vsi delovni ljudje, s tem bodo zagotovljeni idejnopolitični, organizacijski, strokovni, materialni in drugi pogoji za enake možnosti športnega in rekreacijskega udejstvovanja delovnih ljudi in občanov vseh starostnih stopenj.

Telesna kultura kot naravna potreba človeka in pomemben dejavnik njegovega zdravja, delovnih in obrambnih sposobnosti, mora postati potreba vsakega posameznika. Vodilni in podpirali bomo akcijo izgradnje telesnokulturnih objektov v okviru krajevne skupnosti, občine in širše družbene skupnosti, saj obstoječe možnosti ne dopuščajo aktivnosti vsakega posameznika.

Poskrbeli bomo za tekmovanje v OO ZSMS in tekmovanje med OO ZSMS v naši delovni organizaciji, kakor tudi med ostalimi.

Program dela komisije za november in december:

1. Organiziranje tekmovanja med OO ZSMS v malem nogometu in kegljanju.
2. Povezava z vojašnico »Boris Kidrič« in dogovor o sodelovanju.
3. Povezava s komisijo za šport in rekreacijo pri OO ZSMS Ljubljana-Siška in ZTKO občine Ljubljana-Siška.
4. Finančni proračun za delovanje v letu 1979.

Program smo že začeli uresničevati.

Toni Skuček

ri desetine milijona dinarjev — zato tako tudi pišemo 3,4 milijona dinarjev, 5,1 delovnega dne (5 celih 1 desetina delovnega dne. Mimogrede — milijon pišemo z i-jem in ne brez njega, kot pogosto opažam).

V pisemnih sestavkih raje zapisujemo številke z besedami, kjer je le mogoče, saj nam je tako bolj razumljivo, hitreje dojemljivo. Zakaj bi na primer pisali 10.000.000 dinarjev, če pa je veliko enostavneje in bolj razumljivo 10 milijonov dinarjev. Isto je tudi pri datumih. Ne pišimo 10. 12. 1978, če je bolje 10. december 1978.

Tudi z odstotki (nikar procenti!) imajo nekateri težave. 10% je isto kot 10 odstotkov, ko pa naredijo iz tega pridevnik, lahko nastane takšen znesek, kot pred kratkim: 10%-en! Zakaj ne bi tega zapisali z besedo, pa ne bi bilo nikakršnih težav: 10-odstoten.

In še pogosta uporaba neslovenske oznake cca 10 milijonov (cca — izg. cirka ne pomeni nič drugega kot okoli ali okrog ali približno 10 milijonov. Pravilno slovensko in vsakomur razumljivo, mar ne?

Vesna Lamut-Tomec

Litostrojki cik-cak 1978, kot ga vidi »eto«

Ko se poslavljamo od starega leta, se nam ob načrtih, sklepih in obljubah za novo, boljše, lepše nehoti vzbude slike iz preteklih let, ki so bila začeta s prav tako usklajenimi načrti, trdnimi sklepi in prav nič manj čvrstimi obljubami.

Blagrujem tiste, ki znajo gledati samo naprej in jim podobne misli sploh ne morejo kvariti no-voletnega razpoloženja.

»Kaj bi tisto! Daj, prijatelj, naliž do vrha! Kar je bilo je mimo, naprej pa bo, kar bo...«

Prav zaradi takih zavrtimo tale naš CIK-CAK:

1. SLIKA: DISCIPLINA, KI NI DISCIPLINA

Svobodni ljudje bodo živeli tod, je bilo rečeno in tako tudi je. Mi pa smo strašansko veselili svoje svobode. Nategujemo jo na vse strani — osvetlimo le eno: prihajamo, odhajamo, sestankujemo, razpravljamo službeno in zasebno — kako je vse lepo, ko si ob vsem delimo še zaslužene OD.

»V vseh letih sem le trikrat zamudil,« pripoveduje poštena duša. Pred sodiščem bi pravdo dobil — ali bi jo tudi pred samim seboj?

2. SLIKA: ZBOROVANJA TAKO IN TAKO

Na zborih delovnih ljudi imamo pravico sprejemati predložene

ne odločitve, sklepe priporočila in podobno po receptu:

»Kdo je za? Proti? Vzdržal? Sprejeto!«

Zbore pa sklicujemo in se jih udeležujemo tudi na drugih krajih: v bifeju, pri avtomatih, na stopniščih, ob strojih, risalnih in pisalnih mizah.

Sklepi in priporočila takih zborov krožijo brez glasovanja in v nepisani obliki.

Oj, te paralele!

3. SLIKA: NAŠ DOBRI, STARI TELEFON

Vrtim interno 6... 3... Trpim. Se tretjič. No, vendar! Izstrelim informacijo, ki naj bi sprožila akcijo.

»Oprostite tovariš, tukaj je 33,« mi pove nežen, skoraj prenežen ženski glas. Se bolj trpim.

Vrtim ničlo. Prvič, drugič, po krajšem odmoru, namenjenem nekaj grdim besedam, še tretjič. Nič. Pravzaprav je to grdo posiljevanje uboge, nič krive centrale.

Storilnost upada.

Prijatelj, kaj ko bi enkrat prisluhnila tistim pogovorom, ki se uro za uro izmenjavajo na teh pregretih zvezah? Samo toliko, da ugotoviva njih smeri in vsebino...

4. SLIKA: OJ TA DOKUMENTACIJA

Preštudirano je, za večji del idej in metod so bili najeti celo honorarni očetje. »Odslej bo šlo boljše, hitreje in ceneje!« so obljubljali.

To je bilo že pred leti, zdaj pa se še vedno kot v megli lovita teorija in praksa — ni ne boljših rezultatov, ne krajših rokov in ne cenejše proizvodnje...

Kakor da gre za polovičarstvo očetov, ki so opravili in pokasirali svoje, nedonošeno dete iz torte pa pogнали na široko cesto, kjer vse rahitično in smrkavo živi od usmiljenja dobrih ljudi.

Včasih bi bilo treba tudi v mirnem času streljati! (Vsaj s slepimi naboji — iz človekoljubnih namenov!)

5. SLIKA: KAVICA — ZATO, KER JE NE BO

Navadili smo se nanjo — na tisto iz avtomata in tisto iz deževnice, postavljeno kje na okenški polici ali za omaro v pisarni.

Pijemo jo sami in v skupinah. V obeh primerih jo srehamo počasi, zraven pokadimo cigareto, izmenjamo misel o včerajšnjem vremenu, jutrišnji tekmi in današnjih cenah.

Čas pa teče, teče — nič ne reče... Skorajda je tudi ta mamilo, ki se mu prepuščamo brez odpora.

6. SLIKA: RESTAVRACIJA ENKRAT DRUGAČE

Prehrana je urejena — zadostna, kalorična, pestra. In še izbirna lahko. Za bone velja barvna slepota, važno je, kje je ta dan svinjska (pečenka?), kje pasulj ali rebrca.

Zato niha število obiskov v posameznih jedilnicah. Ni ugotovljeno, če je od tega odvisen tudi primanjkljaj jedilnega pribora, ker imamo le skupen podatek, da ga je v 9 mesecih zmanjkalo kar 2117 kosov. V 12 mesecih bi tako na dušo vsakega Litostrojčana prišel po en kos — tudi name in nate, kolegica.

Vprašanje se glasi: Koliko časa moraš biti član kolektiva, da zbereš eno garnituro jedilnega pribora?

7. SLIKA: KULTURNO ZIVLJENJE

V sindikatu ponujajo vstopnice za kulturne prireditve. Smešno! Saj imamo televizorje!

To je več ali manj vsa naša kulturna hrana, servirana po določenih kanalih zdaj črno-belo, zdaj v bravah. Na toplem, zlek-njeni v naslanjačih se predajamo kulturnim užitek.

Imamo tudi pevski zbor in godbo. To pa so že skoraj neke vrste »zamaknjenci«, kajti svoja glasla posla se oklepajo s srcem, zanj žrtvujejo čas, potrpljenje, osebne ambicije.

8. SLIKA: PROPAGANDA, PROPAGANDA

Berite dnevnik, tednik, mesečnik — tudi našega, članke, v katerih je foto-dokumentacija zamenjana z grafikoni predvidevanj in želja. Saj se še pošten človek ne more uveljaviti brez reklame. Tako je tudi s tistim, ki leto za leto trmasto ponavlja:

»Slo bo, združimo svoje sile, toliko skritih moči je še v nas. Vsi bodimo kot eden, pa bomo zmagovali na vsej črti!«

Optimist je. Vendar tudi take potrebujemo, saj nam niso v škodo. Dajemo jim besedo, čemu bi jih še poslušali?

9. SLIKA: LJUDJE MED SEBOJ

Oddaja v živo.

Prvi obraz: »Menim, da morajo za take stvari skrbeti tisti, ki so plačani za to. Zakaj pa imamo šefe, mojstre, vodje in podobne profile?«

Drugi obraz: »Po mojem je to stvar političnih forumov, saj se tako v vse vtikajo.«

Tretji obraz: »Ni človeka, ki bi naredil red, razumeš? Jaz bi jim že pokazal, razumeš?«

Četrti obraz: molči...

Peti obraz: molči...

Končujem z našim CIK-CAK 1978 — v letu 1979 bo nov, boljše... Hvala za pozornost in vsa sreča vam v novo želi

Kaj pravi jezni Tone

Bodimo veseli, da je Tone dvignil pravo roko, če bi dvignil ono drugo, v kateri drži ključ, bi lahko rekli, da je pravkar stal pred njim mojster, ki mu je povedal, da nameravamo revalvirati točko.

Tone je jezen in razočaran. Tako silovito je dvignil roko zato, da bi ustavil naraščanje tozdrovih cen. Ker pa je šibkega zdravja, ni dolgo vzdržal z dvignjeno roko, pa tudi plavati ne zna, zato je raje privil še nekaj vijakov in mimogrede presegel normo za 182,5%.

Tone je ob eni uri odšel v Jugobanko pri glavnem vhodu. Ob pol dveh, ko je opravil pomembno finančno operacijo, pa je zagledal, da vsi hitijo proti izhodu. Stopil je pred odhajajoče, jezen dvignil roko in skoraj bi jih bil nadrl, češ kam vendar grede tako zgodaj. Tedaj pa je zagledal svojega predpostavljene- nega z aktovko, ki je tudi hitel proti izhodu. Tone je počasi spustil roko, ko sta se srečala, je bil ravno zakašljal in se hitro prebil do garderobe, se umil in srečno ujel še škofjeločana, ki odpelje dve in pet minut.

Tone je delegat v samoupravni interesni skupnosti za zdravstvo. Zadnjič je bil poslan na... najsto sejo, ki je imela... in dvajset točk dnevnega reda. Skoraj... najst točk so se kregali za denar, potem pa se ne spominja več, ker je bil malo zadremal. Danes pa je jezen zato, ker so ga delegati (beri nedelegati) nahrutili, ker je prespal glasovanje o večjih prispevnih stopnjah za zdravstvo.

Toneta sodelavci že deset dni tajno prepričujejo o neki tajnosti, da se bo podražil neki tajni

material. Tone jih vsak dan sproti zavrne, češ da si nekaj izmišljajo, kar ni res, saj vsak dan odide na črpalko in dotanka dva in pol litra supertajnosti.

Karel Gornik

Tovariši, nikar se ne jezite, saj ni vse tako črno, kot si mislite.

Novi obrati so nam potrebni za prodor na svetovni trg, za boljši finančni uspeh, vi pa se ustavljate pri malenkostih. Pravite, da ni kadrov — strugarjev, orodjarjev, ključavničarjev itd., ki bi zasedli nova delovna mesta in da nam teh kadrov primanjkuje že sedaj. Pravim vam, tovariši, da ni razlogov za jezo in skrb, saj so vodilna delovna mesta že zasedena...

Ponedeljek zjutraj približno ob šestih. Začetek novega delovnega tedna. Tone, ki je skupinovodja, pa razlaga svojim sodelavcem: »Tovariši, to je sramota! Tako dobro smo igrali nogomet proti Španiji, pa smo izgubili, potem zopet igrali dobro, imeli smo več stoo odstotnih možnosti za uspeh, bili smo boljši, pa smo spet izgubili. Tovariši, nimamo sreče. Poglejte Olimpijo, vse jim gre narobe!«

Bliža se čas malice, nogometno diskusija pa se komaj razpleta...

Tone večkrat gleda televizijo in tako je slišal tudi to, da imajo v nekem gradbenem projektnem biroju povprečne osebne dohodke 36.000 novih dinarjev. Novica ga ni presenetila takoj, saj je mislil, da je povprečje 360 štirih tisočakov. Ko pa se je zavedel (krute) resnice, se je globoko zamislil in priše do zaključka, da nekateri zaslužijo oziroma dobijo tudi 50 do 60 novih tisočakov na mesec, za ta denar pa prenekateri delavec dela celo leto...

Toneta je razvnela tudi polemika ookli zamenjave avtomobilov »Staro za novo«. Njegov so- sed, ki je visoko na družbeni lestevici, se že mesec dni vozi v

novem uvoženem avtomobilu. Od svoje žene je Tone tudi izvedel, da je gospod — oprostite tovariš z zamenjavo izvelel dobiček 200.000 novih dinarjev. Zaradi te novice se je tudi Tone ogrel za zamenjavo in zato prosi svoje sodelavce, naj mu svetujejo. Ima 10 let starega fička in ga zanima, koliko bi mu doplačali, če bi ga zamenjal za novega...

Milan Svetelj

Tone jezno sprašuje:

»Kdo je odgovoren, da je že 3 leta več solidarnostnih stanovanj v draveljski gmajni praznih?«

Soehadi Kromopao

Tone stoji pred glavnim izhodom ob 13 in 45 minut.

»Stop, tovariši! Delati moramo do 14. ure!«

Toni je jezen, ker brezuspešno dviguje roko na zboru delavcev, da bi prišel do besede.

Ne, dragi tovariši, niste me prepričali, da bo letos samo 12% inflacijska stopnja. (Koliko pa???)

Franc Omejc

Tone glasuje za 999 samoupravni sporazum.

— Tone jezno in plaho sprašuje:

»Zakaj tudi jaz nisem postal glavni monter?«

— Tone se jezi, ker vratarji poostrijo poglede v vrečke, ko pripelje dolenski avtobus.

Novoletni sejem strica Matica

Letos so bile čebele pridne, delale naloge, čebelarjem so prinesle srečo, ne samo nadloge.

Tako je stric Matic ocenil letošnjo čebeljo letino. Ni prišel panje ne medved ne srakoper ne kragulj. Čebele so delale nemotno in napolnile panje. »Kaj bom pa sedaj? Kaj naj počnem s tolikim medom? Prodati ga bo treba! Toda kje bi našel kupca? Čakaj, si je prigovarjal. Če se ne motim, bo v Zaplani ob novem letu sejem. Kmetje bodo prodajali krače, klobase in razne dobrote, jaz bi pa lahko ponudil med. Sam sebi se je zdel srečen in se smejal, hodil po sobi in polglasno štel tisočake: Takole bom rekel. Po sedem jurjev bi ga lahko ponudil! Kaj pa je danes to, za tako dober med iz samih gorskih rož.«

Cilka je slišala govorjenje in je stopila v sobo. »S kom pa govoriš? Kar sam s seboj?« Matic se je hitro znašel: »Da, kar sam s seboj, vsaj enkrat govorim s poštenim človekom. Veš kaj sem govoril sam pri sebi? Med bom prodal na sejmu v Zaplani in to po sedem tisočakov!«

Spravila sta skupaj kozarce od marmelade in paprike in celo v bližnji groblji je Matic nabral nekaj primernega. »Poglej, Cilka, dobro bo! Kozarcev pri prodaji ne moreva računati, zato so tudi taki dobri!«. Nalila sta medu in tako pripravila bogato zalogo za sejem.

Zjutraj na novega leta dan, ko je vsa Vrhnika tonila še v mraku in megli, je Matic pognal svojo jeklenega konjička. Snega ni bilo. Cesta je bila suha in zmrzla in tako se je Matic kmalu znašel tam gori pri cerkvi Sv. Martina. Mežnar je šel ravnokar zvonit sedmo uro in kar začuden je pogledal Matica. »Dobro jutro!« Sta zaželela oba hkrati. »Kaj pa vi tako zgodaj?« je zastavil mežnar. »Srečno novo leto.« »O hvala, tudi jaz vam ga želim,« je pri-

stavil Matic. »Eh, kaj, malo sem pohitel, da ne bi prišel zadnji. Veste, na sejem sem prišel. Nisem še bil nikoli, do sedaj še nisem imel kaj prodajati. Letos pa, hvala bogu in Martinu, imam dosti medu in sem rekel: na sejem z njim! Zaplanci bodo prodajali mesnino, jaz pa med. Veste — med nama povedano, da sem celo kot prošil v srcu, da bi bil na sejmu sam s to mojo kramo, da ne bi imel konkurence. Vse kaže, da sem uslišan.«

»Na sejem? Na kakšen, se jem?« se je začudil mežnar. »Na sejem, ki ga imate Zaplanci vsako leto. Poglejte vendar, saj piše v koledarju,« se je odrezal Matic in je začel brati zvonarju o sejmih v Sloveniji. »Na novega leta dan imajo Zaplanci sejem, na katerem bogati kmetje prodajo v svoji okolici vse viške mesa in masti in tudi za siromaka bajtarja se najde kakšna klobasa. No, vidite da je res!«. Kaj pa sedaj pravite? Saj vam povem samo to, kar piše in to lepo piše,« je razgreto razkladal Matic.

»Ja, piše že, piše, vendar pa jaz ne vem za noben sejem v Zaplani, verjemite da ne. Leta nazaj je bil res. Mislim, da imate vi kakšen star koledar in da ste v zmoti,« je odvrnil mežnar. Matic je pogledal ovitek koledarja in spreletelo ga je. Na platnicah je pisalo 1966. »Hudič naj pocit- ra ta vaš sejem. Zmotil sem se. Kaj pa imate sedaj še za siromake?« »Nič,« mu je odvrnil zvonar. Siromakov ni. Imamo svojo trgovino. Sejem ni več potreben. Dobro ste molili in ste bili uslišani, da ste sami na sejmu, se je muzal mežnar.

Matic je bil togoten. Bal se je, da ga bodo vikendaši spet opravljali in da ga bo za nerodnost oštela žena Cilka. Z ugaslim motorjem se je spustil v dolino in za sejem v Zaplani ne mara nič slišati.

J. Oprešnik

obljubbe za

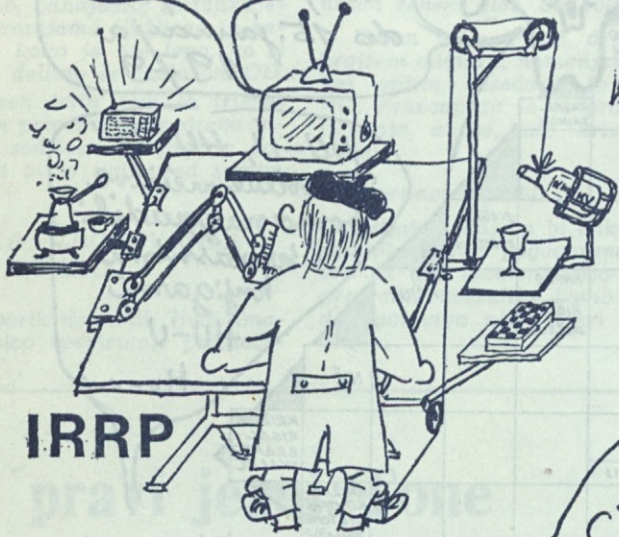
1979

IVET

V II. IN III. ČETRTLETJU NE BOMO IMELI VEČJIH TEŽAV S PLUŽENJEM SNEGA

POVEČALI BOMO ŠTEVILO TEHNIČNIH IZUMOV IN IZBOLJŠAV.....

IRRP

VPELJALI BOMO NEKATERE NOVE PEDAGOGŠKE METODE.....

ICL

GLEDE NA LANSKOLETNE USPEHE PLANIRAMO POVEČANJE PROIZVODNJE ZA Približno 15 TON.....

SSP

MONT

OD NAŠIH KUPCEV BOMO TAKOJ IZTERJALI VES DENAR.....

TVN

OPREMO BOMO MONTIRALI PO NAJUSPEŠNEJSIH METODAH.....

segladili bomo temaltescejo tovalno

PFSR

PRI USTVARJANJU SKUPNIH PROIZVODOV BOMO SODELOVALI SE BOLJ VSKLJAJENO IN KOORDINIRANO.....

VSE BO TEKLO KOT PO MASLU.....

PZO

UVEDLI BOMO SE NOVE PREOBLIKOVALNE STROJE.....

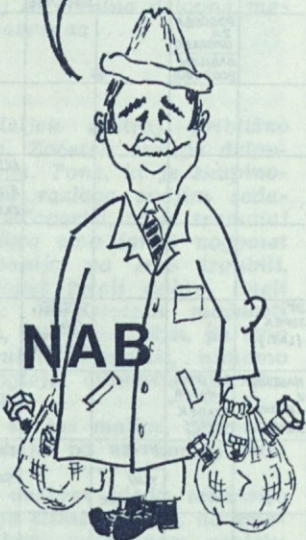
OB

PERFECTNO KVALITETNI PROIZVODI BODO IZGOTOVLJENI SE PRED ROKOM.....

PUM

NAŠE GESLO BO: HITRO IN NE PREPACENIII!

NAB

OZIMNICA JE ŽE KOMPLETNA: MANJKAJO SAMO SE VIJAKI MFC - 45 IN 80 SKRINJIC ZA REFERENDUM

PPO

AMSJ POMOČ 98% INFORMACIJE

PTS

V NOVEM GRAND HOTELU "FIESA" BODO NA VOLJO TUDI ODLIČNE KRVAVICE.....

CELOTNI PRIHODEK BOMO POVEČALI ZA 50%

ZSE

PROD

Janina 78